Vajaakäyttöisen modernin rakennuskannan uusiokäyttö pohjoismaiden kirkonkylissä

Case – kohteena Kangasniemen paloasema

OSA 2

Case- kohteena Kangasniemen paloasema

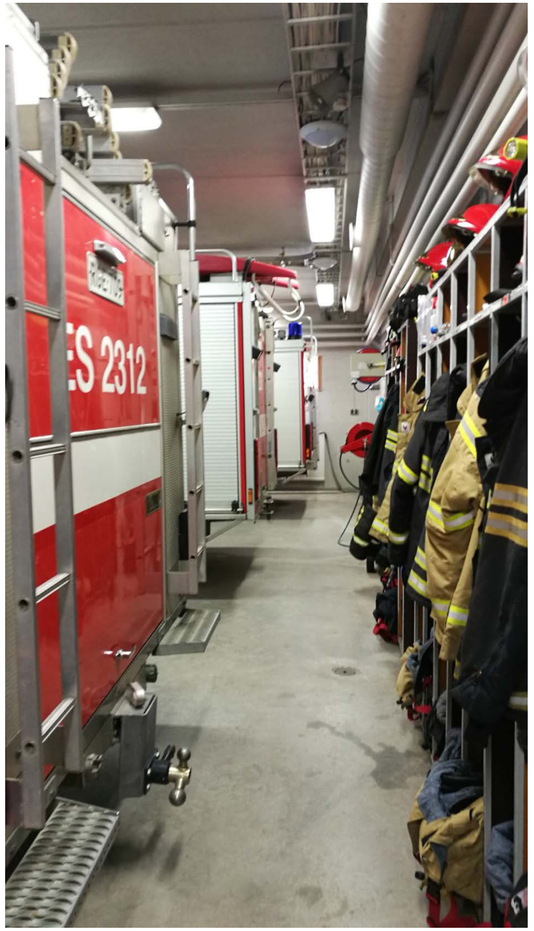

9. Suomalaisten paloasemien historiaa

Neljäntenä päivänä syyskuuta vuonna 1827 Carl Gustav Hellmanin talosta Aninkaistenmäeltä syttyi Turun palo, joka oli koko Pohjoismaiden historian tuhoisin kaupunkipalo[1]. Tulipalo poltti kolme neljäsosaa Turun rakennuskannasta eli yhteensä 2543 rakennusta. Palon kipinöitä sammuteltiin vielä lokakuun puolella. 17 ihmistä menetti henkensä ja 11000 ihmistä jäi ilman kotia. Tämä järisyttävä tapahtuma vauhditi paloasemien syntyä Suomessa, ja ensimmäinen palokunta oli luonnollisesti Turun VPK, joka syntyi vuonna 1838.[2]

Palokunta-aate saapui Turkuun ja ylipäätänsä Suomeen Ruotsin kautta. Ruotsin vanhimmat tiedot paloturvallisuusmääräyksistä löytyvät jo 1300- luvulta, jolloin laadittiin määräyksiä palokalustosta, tulisijoista ja toiminnasta palon sattuessa. 1700- luvun kaupungeissa kiersi öisin porvariston määräämiä palovartiostoja, joiden tehtävänä oli hälyttää palokunta paikalle ja valvoa järjestystä. Lisäksi kaupungeissa oli usein tornivartijoita, jotka valvoivat kaupunkia joko kirkontornista tai erillisestä palotornista. Kaupunkien yleinen palokunta oli koottu kaupunkilaisista, joilla oli kaupungin palontorjuntavelvollisuus asevelvollisuuden kaltaisesti. Palokunta säilytti kalustoaan joko kotonaan tai ruiskuhuoneella. Silloiseen palokalustoon kuuluivat muun muassa köysiluutia ja miesvoimaruiskuja. Kotoa tuotuun kalustoon kuului vesitynnyreitä, ämpäreitä ja palohalkoja. Suurissa kaupungeissa palokunta oli jaettu eri ruotumestareiden alaisuuteen. Alkuvaiheiden pakkopalokunta oli kuitenkin tehotonta, sillä miehet olivat huonosti koulutettuja ja epämotivoituneita. Vasta järjestelmällisten palokuntien synnyn myötä palontorjunta muuttui tehokkaaksi ja toimivaksi koulutettujen palomiesten ansiosta.[3]

Suomen ensimmäinen vakinainen palokunta syntyi Helsinkiin vuonna 1861. Turun jälkeen seuraavat suomalaiset vapaapalokunnat syntyivät vuonna 1863 Poriin ja 1864 Helsinkiin. Vuonna 1906 Suomeen perustettiin yleinen palokuntaliitto, jonka myötä toiminta kehittyi järjestelmällisempään suuntaan. Vuonna 1918 Suomessa oli peräti 11 palokuntaa vakinaisilla työntekijöillä. Suomen itsenäistyminen auttoi toiminnan kehittymistä entisestään, jolloin järjestötoiminta vilkastui ja valtio budjetoi määrärahoja palotoiminnan edistämistä varten.[4]

1960- luvulla palokuntatoiminta laajentui myös pelastustehtävien puolelle, jolloin palomiesten koulutus ja kalusto kehittyi. Toiminnassa tuli ottaa huomioon kehittyvän liikenteen, kemikaalien ja teollisuuden tuomat haasteet pelastustehtävissä.[5]

2000- luvulla kuntien ylläpitämistä alueellisista pelastuslaitoksista siirryttiin laajempiin yksiköihin, joka mahdollisti resurssien tehokkaamman hyödyntämisen pelastustoiminnassa.[6]

---

1 https://www.visitturku.fi/turun-palon-alkupaikka_fi. Viitattu 23.12.2018.
2 http://www.turunvpk.fi/historia. Viitattu 23.12.2018.
3 http://www.keskisuomenpelastuslaitos.fi/pelastuslaitos/historiaa/pelastustoiminta. Viitattu 23.12.2018.
4 Idem.
5 Idem.
6 Idem.

Miehikkälän paloasema ennen purkutoimenpiteitä ja niiden aikana.

10. 1900-luvulla rakennettujen paloasemien nykytilanne

Vanhoja paloasemia, jotka ovat poistuneet pelastuskäytöstä, on Suomessa kymmenittäin. Suurin osa pienistä, 1900-luvun aikana rakennetuista paloasemista on vuosien saatossa kuitenkin joutunut muuttamaan käyttötarkoitustaan kuntien näivettyessä ja muuttuessa esimerkiksi nykyisen väestöjakauman myötä. Suurimpana syynä muutoksen tarpeeseen on kaluston koon ja määrän kasvaminen, joka vaatii nykyään roimasti enemmän tilaa kuin mitä ennen tarvittiin. Autojen koot ovat kasvaneet hurjasti vain parissa kymmenessä vuodessa, jolloin hallien koot ovat muuttuneet aivan liian pieniksi. Lisäksi ongelmia ovat luoneet kuntaliitosten vastuualueiden muutokset sekä kirkonkylien autioituminen. Hyvin usein sodanajan jälkeen rakennetut, varsinkin pienikokoiset paloasemat päätyvät purettavaksi, kun uudet tilat löydetään. Viime vuosina purettuja, vanhoja paloasemia ovat muun muassa Kiteen Kesälahden paloasema vuodelta 1957[1], Jyväskylän paloasema 1960-luvulta[2], Seinäjoen paloasema[3] vuodelta 1961[4], Hyvinkään paloasema vuodelta 1958[5], Riihimäen paloasema vuodelta 1956[6], Miehikkälän paloasema[7] vuodelta 1955[8] ja Joensuun vanha paloasema[9].

Uusia käyttötarkoituksia on kuitenkin löydetty suurelle osalle näistä vanhoista asemista, sillä paloasemilla on monia positiivisia ominaisuuksia, jotka luovat niistä usein erinomaisia uusiokäyttökohteita. Usein syynä säilymiselle on keskeinen sijainti suhteessa kirkonkylään, sillä paloasemat on luonnollisesti sijoitettu lyhyimmälle mahdolliselle etäisyydelle kirkonkylän rakennuskannasta. Paloasemien korkeat hallitilat soveltuvat hyvin erilaiselle toiminnalle, mutta niistä usein löytyy myös pienempiä aputiloja ja toimistoja, joita voi hyödyntää. Kyläkuvallisesti ja maisemallisesti merkittävät elementit kuten letkutornit ja suuret ovet luovat omintakeista ilmettä ja rakennus on aina helposti tunnistettavissa vanhaksi paloasemaksi.

Esittelen seuraavassa osiossa lyhyesti neljä 1900-luvun aikana rakennettua paloasemaa eri puolilta Suomea, jotka on onnistuttu pelastamaan uuden käyttötarkoituksen turvin.

1 https://www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-alueet/maakunta/item/184764-vanhan-paloasemaan-sireeni-soi-viimeisen-kerran-kesalahdella. Viitattu 23.12.2018.
2 https://yle.fi/uutiset/3-6447558. Viitattu 23.12.2018.
3 https://www.ilkka.fi/kuvat-ja-videot/videot/sein%C3%A4joen-vanha-paloasema-puretaan-1.2219592. Viitattu 23.12.2018.
4 https://yle.fi/uutiset/3-9838041. Viitattu 23.12.2018.
5 http://www.hyvinkaakuvat.com/paikkasivut/paloasema.htm. Viitattu 23.12.2018.
6 https://yle.fi/uutiset/3-7971906. Viitattu 23.12.2018.
7 https://www.kaakonkulma.fi/2019/01/08/miehikkalan-paloaseman-purkaminen-alkoi/. Viitattu 23.12.2018.
8 https://kymensanomat.fi/uutiset/lahella/c517f6cb-0c44-4365-ae9f-5aa287639478. Viitattu 23.12.2018.
9 https://yle.fi/uutiset/3-5362875. Viitattu 23.12.2018.

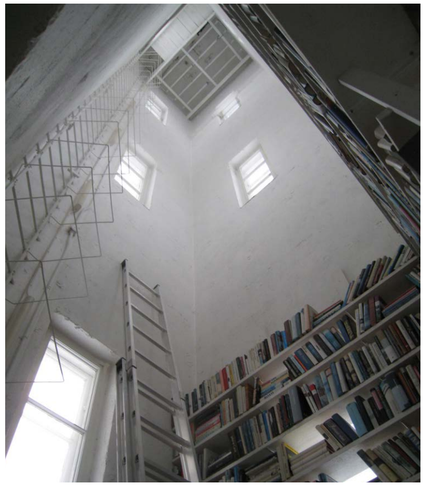

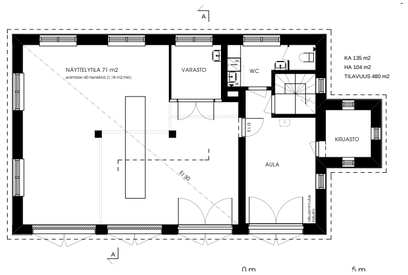

10.1. Huittisten Vanha Paloasema

Huittisten vanha paloasema on alun perin rakennettu vuonna 1933, ja sen on suunnitellut V. E. Toivola. Rakennus on tähänkin päivään asti säilyttänyt omintakeisen ilmeensä: rakennuksen julkisivuissa on esillä 20- luvun klassismia nurkkapilastereissa ja häränsilmäikkunoissa, mutta muuten rakennus edustaa suurimmalta osin 30- luvun funktionalismia. Paloasema toimi alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan aina vuoteen 1990 saakka, jonka jälkeen rakennus toimi kunnan teknisen toimen varastona. Sen jälkeen rakennus toimi nuorten työpajana, jota kaupunki veti kunnes rakennus jäi jälleen tyhjilleen.[1] Huittisten vanha paloasema kuuluu historialliseen Lauttakylän sillan alueeseen, joka on seutukaavassakin todettu kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi alueeksi. Viereinen Wanha Palokunta on kunnostettu ravintolaksi ja maalaispuodiksi, ja ympäröiviä rakennuksia on myös korjattu vanhaa kunnioittaen. Paloasema ja WPK muodostavat yhdessä kyseisen historiallisen alueen ytimen.

Taiteilija Minna Karru osti tyhjilleen jääneen rakennuksen kaupungilta vuonna 2003. Korjaukset teki Karru yhdessä taiteilijaystävänsä Hannu Aaltosen kanssa. Muutokset suunnitteli Arkkitehtitoimisto Hannu. Yläkerran vanhaan miehistötilaan kunnostettiin taiteilijan asunto: Yläkerta on remontoitu isoksi 80 neliön yksiöksi, jossa on seinällä erotettu makuusoppi.[2]

Paloaseman entiseen vaunuhalliin rakennettiin 90 neliön huonegalleria, jonka omistaja antoi katugalleria Huittinen- yhdistyksen käyttöön. Gallerian erikoisuus on vanha rasvamonttu, joka luo omintakeista tilamaailmaa taidenäyttelyihin. Vanhan paloaseman, eli nykyisin aseMan Galleria K:n, avajaiset pidettiin vuonna 2003 marraskuussa ja ensimmäinen näyttely pidettiin samana vuonna joulukuussa.[3]

Rakennuksen alakerran remonttiin saatiin jonkin verran tukea EU:lta Joutsenten reitti- toimintaryhmän puollolla, ja julkisivurappaukseen saatiin tukea Länsi-Suomen ympäristökeskukselta. Tunteja remonttitöissä kertyi yhteensä yli 1700.[4]

Rakennus on erinomaisesti onnistunut säilyttämään arkkitehtoniset ominaispiirteensä muutosten keskellä. Aseman 16-metrisestä tornista on tehty korkea kirjasto, johon noustaan tikapuilla hakemaan kirjoja.

---

1 http://kulttuuriymparisto.blogspot.com/2013/05/huittisten-paloasemasta-koti-ja-galleria.html. Viitattu 23.12.2018.
2 http://vintti.yle.fi/yle.fi/kodinkaantopiiri/erilaista04_8.htm. Viitattu 23.12.2018.
3 Idem.
4 http://kulttuuriymparisto.blogspot.com/2013/05/huittisten-paloasemasta-koti-ja-galleria.html. Viitattu 23.12.2018.

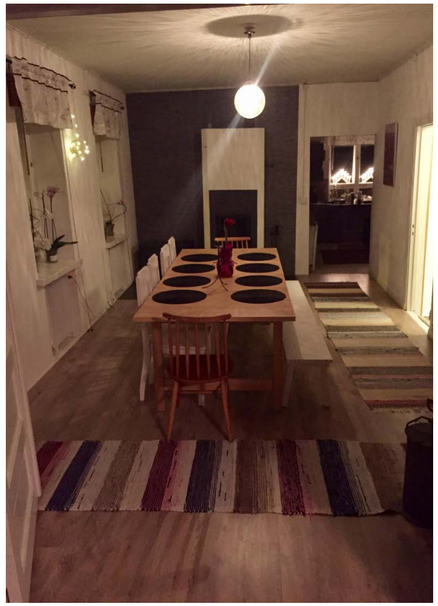

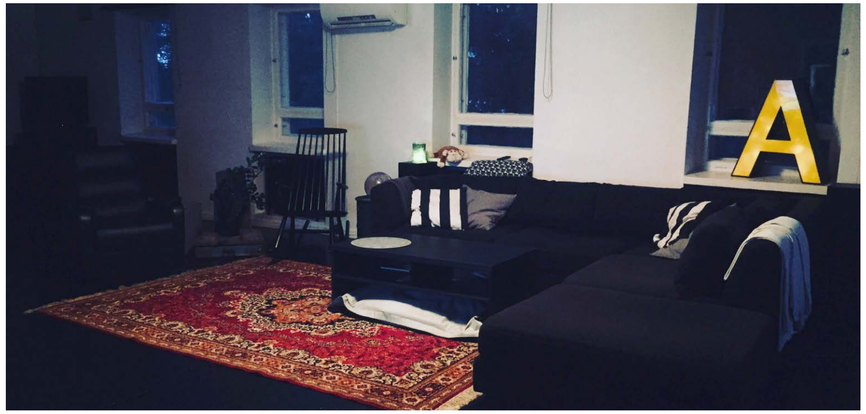

10.2. Nakkilan vanha paloasema

Nakkilan paloasema rakennettiin vuonna 1943 Leistilän risteyksen tuntumaan. Sen suunnitteli Jalmari Salovaara aikakaudelle tyypilliseen tiiliseen funkistyyliin[1]. Paloaseman toiminta lopetettiin vuonna 1999, jonka jälkeen rakennuksella on ollut kaksi lyhytaikaista yksityistä omistajaa, joista viimeisin oli tehnyt laajoja muutoksia paloaseman yläkertaan muuttaessaan ne asumiskäyttöön[2]. Rakennus jäi kuitenkin uudelleen tyhjilleen aina vuoteen 2016 asti, kunnes Andreas Holmi osti ja kunnosti sen omaksi asunnokseen.[3]

Koko paloasema seisoo savipatjalla joka vaatisi oikaisua, mutta tämä toimenpide saattaisi tuottaa laajoja vaurioita koko rakennukselle.[4] Tämän takia rakennuksen on annettu olla vinossa ja sen sijaan oikaistu osaa rakennuksen lattioista: olohuoneen lattiaa on oikaistu, mutta makuuhuoneen ja keittiön lattiat ovat edelleen vinossa.[5]

Rakennus vaatisi ulkoapäin rappausta, mutta sisältä rakennus on silti säilynyt hyvässä kunnossa ulkopintojen rapistumisesta huolimatta. Seinät ovat kolminkertaista tiiltä ja rapattu sisältä tasaiseksi. Sisäpinnat ovat rakennuksessa pääasiassa uusia, mutta ulkoseinät on vain maalattu uudestaan.[6]

Paloaseman yläkerrassa sijaitsee 120 neliön huoneisto, jota täydentävä varastotila toimii nykyään harrastetilana. Yläkerran vesipisteiden ja viemäröinnin paikat ovat ajan saatossa päivittyneet alkuperäisen toiminnan muuttuessa. Alakerran autotalli on säilynyt suhteellisen alkuperäisenä, mutta vanhat pariovet on vaihdettu nosto-oviin, joiden väri on säilytetty alkuperäisenä, sillä rakennus on ulkoa suojeltu. Viimeisimmät korjaukset on toteuttanut omistaja itse, mutta esimerkiksi putkiremonttien yhteydessä on hyödynnetty ammattilaisten apua. Kaikista uusimpina muutoksina on rakennuksen saunatilojen lauteita uusittu. Tulevaisuuden toiveena omistajalla on korjata nykyisten asuntotilojen keittiöt.[7]

Tietynlaisena ongelmana rakennuksessa on sen suuren pinta-alan vaatima lämmitys, mutta omistaja lämmittää rakennusta edelleen puulla[8]. Lisälämpöä tuottaa nykyään vesi-ilmalämpöpumppu, joka asennettiin paloasemalle viime kesänä. Tämä on vähentänyt puun polttoa merkittävästi.[9]

---

1 http://digi.kirjastot.fi/items/show/121955. Viitattu 23.12.2018.
2 Holmi A. (06.05.2019), Facebook-keskustelu.
3 https://www.satakunnankansa.fi/satakunta/paloasemasta-poikamiesboksi-andreas-holmi-ostaa-kun-halvalla-saa-200818101/. Viitattu 23.12.2018.
4 Idem.
5 https://www.satakunnankansa.fi/satakunta/paloasemasta-poikamiesboksi-andreas-holmi-ostaa-kun-halvalla-saa-200818101. Viitattu 23.12.2018.
6 Idem.
7 Holmi A. (06.05.2019), Facebook-keskustelu.
8 https://www.satakunnankansa.fi/satakunta/paloasemasta-poikamiesboksi-andreas-holmi-ostaa-kun-halvalla-saa-200818101. Viitattu 23.12.2018.
9 Holmi A. (06.05.2019), Facebook-keskustelu.

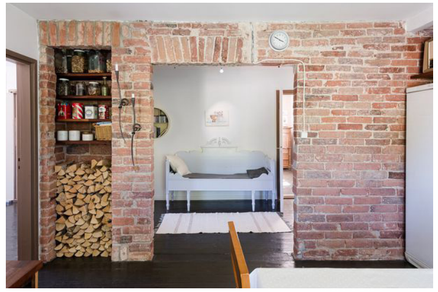

10.3. Nummen vanha paloasema

Nummen vanha paloasema on rakennettu vuonna 1948 Nummenjoen varteen. Rakennuksessa toimi kunnan VPK aina vuoteen 1997 asti.[1] 1960-luvulla rakennusta korjattiin ensimmäisen kerran, jonka jälkeen rakennusta on uudelleenrakennettu ja päivitelty moneen otteeseen. Alun perin paloasemalla asui kunnan palopäällikkö, kuten paloasemilla oli tyypillisesti tapana.[2] Myöhemmin tiloihin kuitenkin kunnostettiin kunnan vuokra-asumista.[3]

Nummi-Pusulan kunta myi rakennuksen Jani Harjulle perheineen vuonna 2009. He inspiroituivat kovasti rakennuksen autohallitiloista, ja päättivät toteuttaa näihin tiloihin pienpanimon kotiremontin yhteydessä.[4]

Itse asunnossa on pinta-alaa noin 110 neliötä, johon kuuluvat keittiö, olohuone, kolme makuuhuonetta ja saunaosasto. Kodin nykyinen olohuone on aikaisemmin toiminut palopäällikön johtoauton tallina, jonka omistajat kunnostivat muuttaessaan rakennukseen.[5]

Rakennuksen korjaus oli uusille omistajille hankalaa, sillä rakennus on suojeltu ulkoapäin. Tämän takia kaikkiin ulkoisiin muutoksiin on joutunut hakemaan luvan Museovirastolta.[6] Rakennuksen katot ja kaikki sisäpinnat uusittiin korjausten yhteydessä. Hallitiloihin remontoitu panimo vaati hygieniamääräysten takia jonkin verran toimenpiteitä: seinät tuli maalata ja lattia tasoittaa ja pinnoittaa uudelleen. Rakennuksen kaikki muutokset toteutti omistajat itse.

Nummen paloasemalla on tapahtunut viime vuonna omistajanmuutos, kun Pekka Montin osti kiinteistön ja panimon liiketoiminnan Jani Harjulta. Paloasemalla jatketaan panimotoimintaa paloasemaa kunnioittavaan käsityöläistyyliin.[7]

1 https://www.paloasemanpanimo.fi/. Viitattu 23.12.2018.
2 https://www.iltalehti.fi/asuminen/a/201706082200194269. Viitattu 23.12.2018.
3 Harju J. (24.04.2019). Haastattelu.
4 https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/311069-olutta-voi-panna-vaikka-paloasemalla. Viitattu 23.12.2018.
5 Harju J. (24.04.2019). Haastattelu.
6 https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/311069-olutta-voi-panna-vaikka-paloasemalla. Viitattu 23.12.2018.
7 https://www.lansi-uusimaa.fi/artikkeli/614167-paloaseman-panimon-tuotanto-jatkuu-nummella-pekka-montin-pyorittaa-myos-one-pint. Viitattu 23.12.2018.

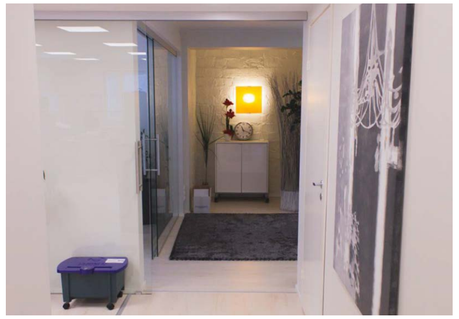

10.4. Naantalin Vanha Paloasema

Naantalin vanha paloasema on rakennettu 1930-luvulla. Rakennus toteutettiin funkis-ihanteita noudattaen ja sen suunnitteli Lauri Sipilä. Alun perin vain yksikerroksiseen rakennukseen kuului ruiskuhuone, työhuone ja keittiö. 1950-luvulla paloasemaan tehtiin laajennostöitä, jolloin rakennukseen lisättiin toinen kerros. 1960-luvulla paloasema sai tallisiiven. Toiminta päättyi paloasemalla vuonna 2014, kun sen rakennusteknisen kunnon todettiin olevan välttävä, jolloin rakennus jäi tyhjilleen.[1] Vuonna 2017 paloasema sai uuden käyttötarkoituksen, kun sen vanhat tilat remontoitiin kahdelle yritykselle: Karawatski Oy:lle, joka on naantalilainen sähkötekninen insinööritoimisto sekä TTPL tilitoimistolle.

Julkisivu tuli korjauksen yhteydessä uusia, sillä se oli suhteellisen huonossa kunnossa. Kosteutta oli jonkin verran noussut alapohjan kautta seiniin, sillä rakennuksesta puuttui alun perin salaojitus. Rakennukseen asennettiin salaojitus ja tehtiin lattialämmitys. Muuten rakennus oli kuitenkin suhteellisen terve eikä sen suurempia home- tai kosteusvaurioita ollut havaittavissa.[2]

Jonkin verran väliseiniä on uusiokäytön yhteydessä jouduttu purkamaan jotta on saatu avoimempaa tilaa. Iso osa seinistä on kuitenkin alkuperäisiä, jotka on vain pesty ja maalattu valkoiseksi. Yläkerroksessa, jossa sijaitsee tilitoimisto, on lisätty huonekorkeutta ja muutettu pohjaratkaisua tilitoimistolle sopivaksi. Alakerros on pidetty pääasiassa samanlaisena; tiloihin on toteutettu kuuden hengen avotoimisto, kaksi pienempää toimistoa ja neuvottelutila, jonka saa myös vuokrattua muille toimijoille. Vanhat, suuret paloaseman ovet on korvattu ikkunoilla: ne päätettiin jättää umpimuuraamisen sijasta muistoiksi alkuperäisestä funktiosta.[3]

Talotekniikka jouduttiin uusimaan kokonaisuudessaan vastaamaan toimistotyön tarpeita: toinen muuttavista toimistoista oli sähkötekninen insinööritoimisto, joten luonnollisesti panoksia pistettiin talotekniikkaan. Ilmanvaihtojärjestelmät uusittiin kokonaan. Lisäksi asennettiin uudet videovalvonta- ja paloilmoitinjärjestelmät. Myös valaistukseen pistettiin paljon panoksia.[4]

1 http://aleksis.naantali.fi/poytakirjat/kokous/20162511-4.HTM. Viitattu 23.12.2018.
2 https://www.youtube.com/watch?v=-LJnyVOzzTc&t. Viitattu 23.12.2018.
3 Idem.
4 Idem.

Kangasniemi, Etelä-Savo

Pinta-ala: 1327 km²
Maapinta-ala: 1069 km² (1.1.2013)

Kunnan väkiluku: 5 801 (08.01.2019)
Eläkeläisten osuus: 41,1% (2016)

Työpaikkojen lukumäärä: 1658 (2016)
Työllisyysaste: 65,1%, (2016)
Työllisen työvoiman määrä: 1870 (2016)

https://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/213.html

Kangasniemi 1900- luvun loppupuolella. Taustalla rantatori.

11. Kangasniemi - sodista nykypäivään

Kangasniemi on Suomen kunta, joka sijaitsee Etelä-Savossa. Naapurikuntia ovat Hankasalmi, Hirvensalmi, Joutsa, Mikkeli, Pieksämäki ja Toivakka. Kangasniemi sijaitsee hyvällä sijainnilla suhteessa lähikaupunkeihin ja palveluihin: lähimpiin kaupunkeihin eli Pieksämäelle, Mikkeliin ja Jyväskylään on vain 48-65 kilometriä. Kunta sijaitsee Puulajärven rannalla, joka on Suomen 12:s suurin järvi.

Sotien jälkeen Kangasniemen väestönkasvu lähti nousuun evakkokarjalaisten myötä: vuonna 1947 Kangasniemellä asui 11 178 ihmistä, joka oli suurin väestönmäärä sitten 1920-luvun alun. Sotien jälkeen myös syntyvyys oli suurta ja kuolleisuus pientä. Pikkuhiljaa syntyvyyden lasku ja muuttoliike Etelä-Suomeen pisti väestön määrän laskuun: nuoret, perheen perustamisvaiheessa olevat ihmiset olivat pääasiallisia lähtijöitä. Tämän jälkeen Kangasniemi koki historiansa pisimmän yhtäjaksoisen väestötappion aikajakson. Vuosien 1947-2010 välillä Kangasniemen väkiluku aleni 47%, joka oli suhteellisesti sama määrä kuin 1697-98 katovuosien ja kulkutautien aikana. 60- ja 70-luvut olivat pahimpaa aikaa. Kangasniemi ei kuitenkaan kuulunut Etelä-Savon suurimpiin menettäjiin, joita olivat esimerkiksi Haukivuori ja Heinävesi. Useiden pientilojen viljely jouduttiin lopettamaan, peltoja paketoitiin ja karjoja teurastettiin valtion korvausten turvin. Maatalouselämän sivuansiot ehtyivät metsätöiden koneistumisen myötä. 1970-luvulla suurimmat paineet purkautuivat, jolloin väestön väheneminen hidastui: seuraavan kerran samanlainen tilanne tuli 90-luvulla, kun Suomi sopeutui EU-aikaan. 1970-luvulla Kangasniemi teollistui kovaa vauhtia, mutta ei pystynyt täyttämään kaikkea työvoimatarvetta, jota maa- ja metsätaloudesta alunperin vapautui. Kangasniemen väestönlasku oli kuitenkin ennustettua vähäisempi kuin mitä vuoden 1967 kunnalliskertomuksessa arvioitiin: silloin arveltiin väestön laskevan 6000 henkilöön vuonna 1990, mutta tämä tapahtui vasta vuonna 2010. Vuonna 1967 pyrittiin siihen, että läheisten haja-asutusalueiden ihmiset saataisiin houkuteltua kirkonkylään, jossa onnistuttiin vuosina 1980-2000 odotettua paremmin: vuonna 1960 kangasniemeläisistä 9000 henkeä asui haja-asutusalueilla ja 1400 kirkonkylässä. Vuonna 2005 molemmissa asui yhteensä 3000 henkeä. Keskeinen paikka, maisemat, palveluvarustus ja määrätietoinen elinkeino- ja rakennuspolitiikka houkuttelivat ison osan taajamien asukkaista muuttamaan kirkonkylään Etelä-Suomeen siirtymisen sijaan.[1]

Elinkeinojen muutos oli suurimpana syynä väestöolojen heilauttelulle. Ennen sotia maa- ja metsätalous antoi elannon lähes 90% väestölle, mutta koneistuminen, työvoiman puute ja sivuelinkeinojen kuten pienviljelyn käyminen kannattamattomaksi mursi elinkeinorakenteen täysin. Vuonna 1950 Kangasniemi eli alkutuotannosta eli maa- ja metsätaloudesta, joka kattoi 80% kaikesta tuotannosta. Teollisuutta ja rakentamista oli 10% ja palveluammatteja 10%. Vuonna 1975 taas maa- ja metsätalous kattoi 55%, teollisuus ja rakentaminen 16% ja palvelut 28%. Vuonna 2007 alkutuotannon osuus oli vain 18%, teollisuus ja rakentaminen 22% ja palvelut 61%. Palveluiden kasvua heijasti huoltotyön kentän laajeneminen ja informaatioteknologian läpimurto.[2]

1 Laitinen E., Kangasniemen Historia IV, s. 30-35.
2 Idem, s. 46.

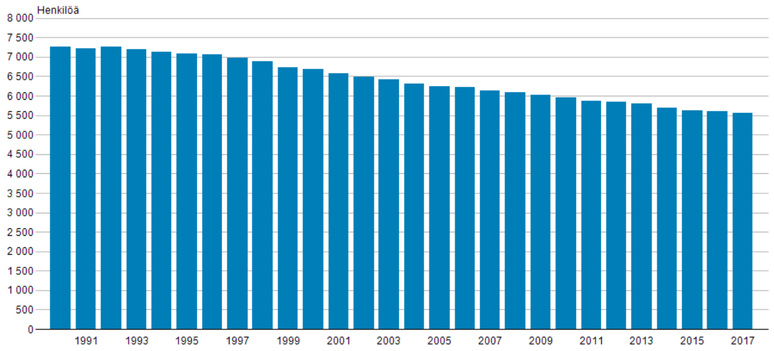

Kangasniemi on kokenut pitkällä aikavälillä samaa kohtaloa kuin suurin osa Suomen kirkonkylistä. Väkiluku on laskenut noin 24% aikavälillä 1990-2017.

Näkymiä Puulavedeltä, rantatorin läheistä rakennuskantaa ja Kangasniemen kunnantalo.

Työttömyys oli pitkään Kangasniemellä hyvin kausiluonteista, sillä kesällä maatalous tarjosi vielä jonkin verran töitä verrattuna talvien metsätöihin. 1980-luvulla työttömyysaste oli 7-8% luokassa, jolloin ongelmasta tuli ympärivuotinen. Vuoden 1990 lama taas nostatti tilanteen huippulukemiin: vuonna 1993 työttömyys nousi 868 henkeen, joka oli kolmasosa koko kunnan työvoimasta.[1]

Vuonna 1930 Kangasniemen kunta omisti noin 2000 hehtaaria maata. Talvisodan jälkeisen pika-asutuksen ja maanhankintalakien myötä pinta-ala kutistui noin 1300 hehtaarin tienoille. Tätä seurasi useat suuret tilusvaihdot ja maaostot, joiden myötä Lapaskankaalta, Kiviniemestä ja Suurolan tilalta ostettiin aluetta yhdyskuntarakenteen tulevaa kehittämistä ajatellen, muun muassa teollisuutta ja asutusta varten. Tämä kuitenkin vaati kaavoitusta, jota ruvettiin suunnitelmallisesti toteuttamaan vasta 1970-luvulla. Vuonna 2006 valmistui osayleiskaava, josta kunta sai erityistunnustuksen Etelä-Savon ELY-keskukselta. Osayleiskaavalla oli muun muassa tarkoitus selkeyttää alueen maankäyttöä, edistää liikenteen toimivuutta ja suojella arvokkaita kohteita ja alueita.[2]

Hakeutuminen luonnonhelmaan kesäkuukausina syntyi 1800-luvun ilmiönä kaupungeissa. Savon radan valmistuessa 1880-luvun lopulla ja Puulaveden laivaliikenne toivat huvila-asutuksen Kangasniemelle. Ensimmäiset huvilat rakennettiin vasta 1900-luvun tienoilla, ja läpimurto tapahtui vuosina 1950-1960, mihin vaikuttivat elintason nousu, autoistuminen, teiden paraneminen, lisääntynyt vapaa-aika ja vuosilomalaki. Vuonna 1968 kesämökkejä oli Kangasniemellä 607, vuonna 1980 1773 ja vuonna 2012 3700, eli enemmän kuin vakinaisia asuntoja, joita oli 2900 kappaletta. Kangasniemestä syntyi kesämökkikunta, jonka väkimäärä tuplaantuu kesäisin, ja jopa kolminkertaistuu juhannuksen aikana. Vaikutukset näkyvät selvästi palveluissa ja kulttuuritapahtumissa, joita järjestetään joka kesä. Kesämökkirakentaminen oli vilkkaimmillaan 1970-luvulla. Loma-asumuksiksi ostettiin myös vanhoja omakotitaloja. Usein viljelyksen lopettaneilla tiloilla suvut ottivat tilat käyttöön kesäpaikkoina.[3]

Kangasniemi valittiin vuonna 1997 yleisöäänestyksessä Suomen kauneimmaksi kunnaksi. Ihmisiä kunnassa miellyttää luonto järvimaisemineen. Liikenteen kannalta Kangasniemi ei sijannut yhtä hyvällä paikalla kuin esimerkiksi Mikkeli ja Mäntyharju, mutta vesistöjen runsaus, asutuksen väljyys ja pitkä rantaviiva houkuttelevat väkeä Puulaveden rannalle.[4]

1 Laitinen E., Kangasniemen Historia IV, s. 47.
2 Idem, s. 47.
3 Idem, s. 44.
4 Idem, s. 43.

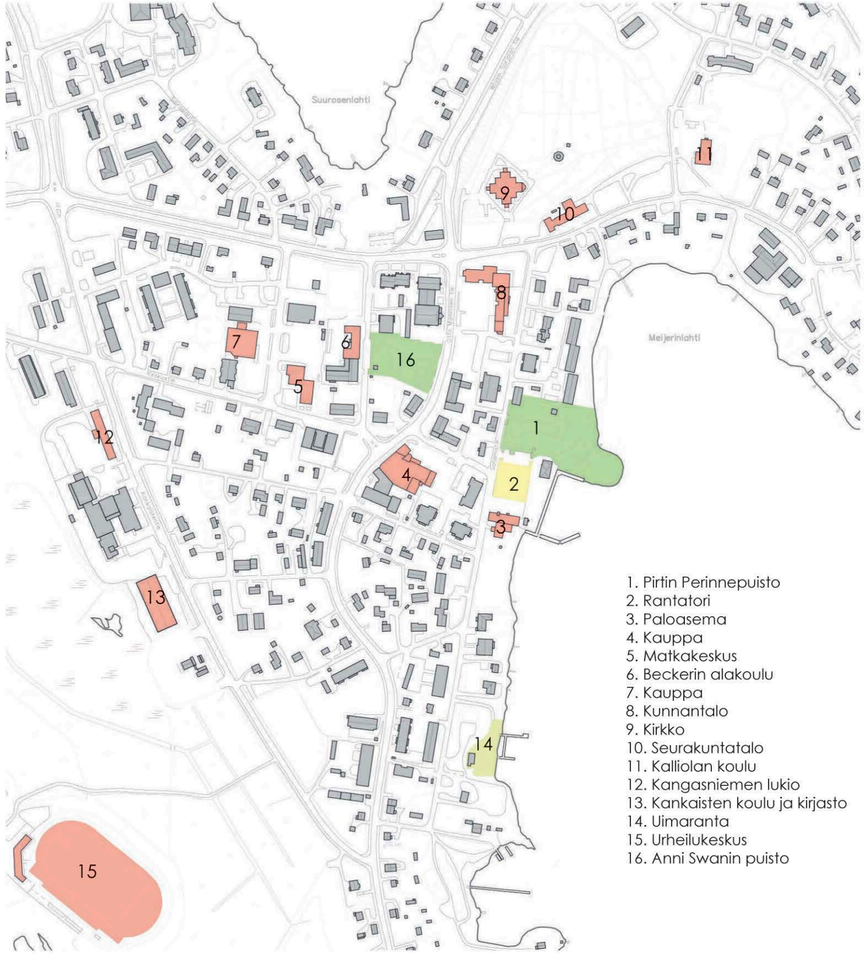

1. Pirtin Perinnepuisto
2. Rantatori
3. Paloasema
4. Kauppa
5. Matkakeskus
6. Beckerin alakoulu
7. Kauppa
8. Kunnantalo
9. Kirkko
10. Seurakuntatalo
11. Kalliolan koulu
12. Kangasniemen lukio
13. Kankaisten koulu ja kirjasto
14. Uimaranta
15. Urheilukeskus
16. Anni Swanin puisto

Merkittävät rakennukset ja alueet

Asemapiirros

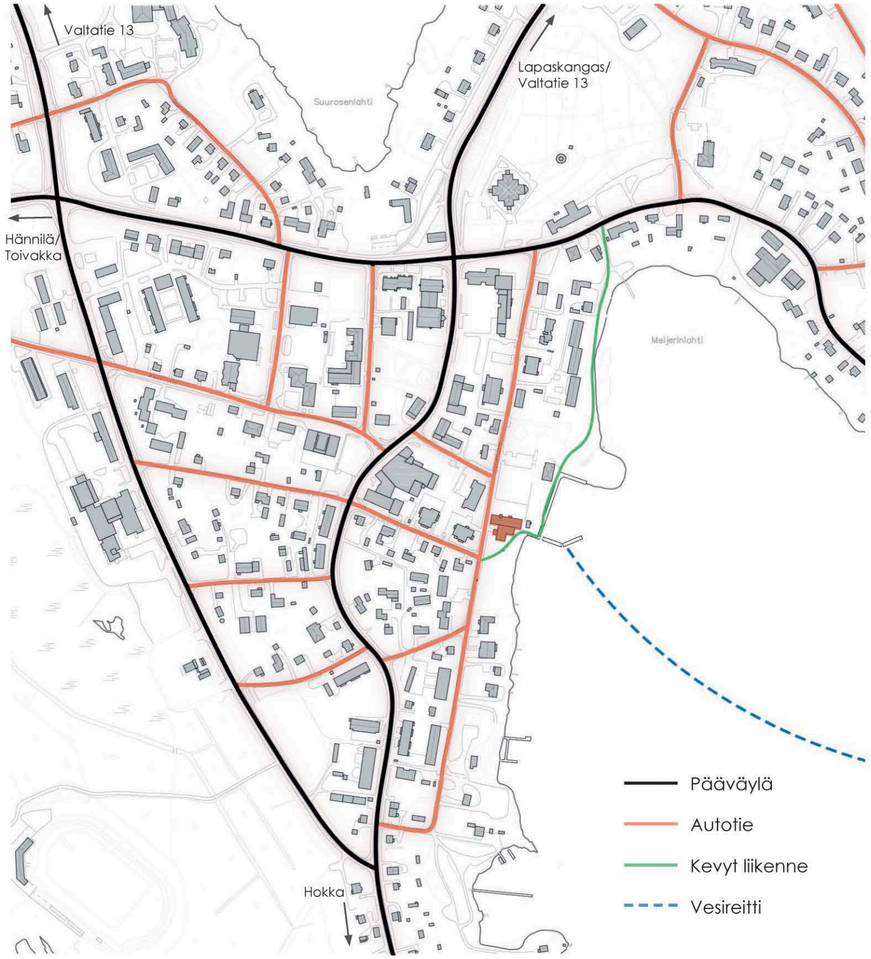

Kirkonkylän liikenneväylät

Rakeisuuskaavio

Kangasniemen paloasema 1950-luvulla ja palopäällikkö Arvi Heiskanen paloautonsa vieressä.

12. Kangasniemen paloaseman synty

1800-luvun Kangasniemellä ei palotoiminnalle ollut tarvetta. Asutuksen ollessa harvaa ja tieyhteyksien ollessa huonoja, olisi palokunnan hälyttämiseen ja saapumiseen kulunut liian kauan aikaa, jopa kirkonkylässäkin. Vasta vuonna 1887 kunta hankki ensimmäisen paloruiskunsa, jonka maksumiehinä toimivat pääasiassa kauppias Matti Ikonen, kirkonkassa ja makasiini. Kymmenen vuotta myöhemmin rakennettiin kalustohuone lainajyvästön rakennuksen itäiseen päähän, jossa säilytettiin kyseistä paloruiskua ja muuta kunnan palokalustoa. Kauppias Matti Ikosen rakennettua kivikellarin kauppakartanonsa lähettyville, velvoitettiin hänet myös tekemään palonsammutuskalustohuone valmiiksi täytetyillä vesiastioilla.[1]

1800-luvun loppupuolella kauppias G. Kallioisen myötä pyrittiin luomaan kunnan ensimmäinen vapaapalokunta, mutta yritys hiipui kasaan parissa vuodessa. Vuonna 1905 ajatus kuitenkin elvytettiin ja VPK onnistui kunnantuvan ja "lautamieskamarin" iltamissa kehitetyillä varoilla hankkimaan uudelle VPK:lle mm. purjekankaita, reen, vesisäiliön, sankoja ja tikapuut.[2]

Vuonna 1913 kylään rakennettiin kivinen viljamakasiini, jonka yhteyteen tehtiin oma rakennus palokalustolle. Vuonna 1928 palkattiin ensimmäinen virallinen palokaluston hoitaja, maanviljelijä Onni Saksa, jota voidaan kutsua kunnan ensimmäiseksi palopäälliköksi. Hän sai kunnan perustamaan vuonna 1930 ensimmäisen palokunnan, mutta jo kolmen vuoden päästä todettiin, että palokuntatoiminta oli edelleen liian alkukantaista toimiakseen tehokkaasti.[3]

1930-luvulla kunnan palotoimi muotoutui, ja jatkoi samalla kaavalla sotien jälkeen. Sammutustehtävistä vastasi palopäällikkö, joka johti vapaapalokuntaa.[4] Vuonna 1934 Kangasniemi jaettiin kuuteen palopiiriin: Kirkonkylään, Läsäkoskeen, Makkolaan Kutemajärveen, Koittilaan ja Unnukkalaan. Kuhunkin sammutuspiiriin oli asetettu sammutuspäällikkö ja varapäällikkö. Jokaisella sammutuspiirillä oli oma vaja kalustoaan varten. Kunnan jakaminen piireihin oli palolain mukaan pakollista: näitä piirejä oli kuitenkin poikkeuksellisen monta kunnan suuren pinta-alan ja pitkien etäisyyksien takia. Nämä piirit olivat käytössä 1970- luvulle asti.[5] Vuonna 1946 Kangasniemen paloasema muutettiin puolivakinaiseksi palokunnaksi[6].

1 http://www.jukkajoutsi.com/kniemi27.html. Viitattu 09.05.2019.
2 Idem.
3 Idem.
4 Laitinen E., Kangasniemen historia IV, s. 292.
5 Idem.
6 Idem.

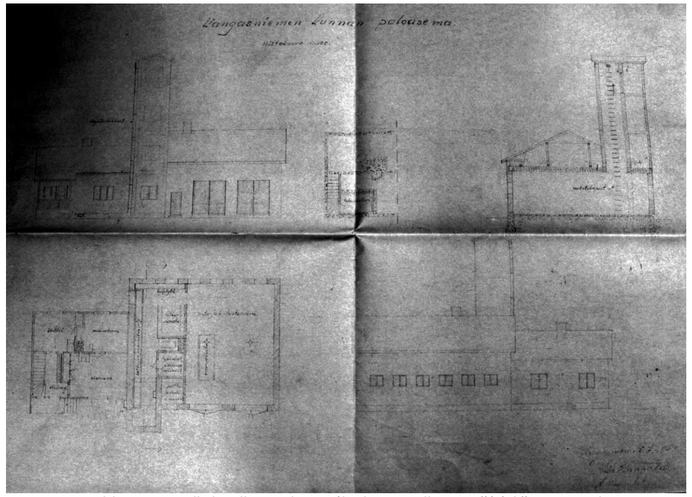

Kuvanmuokkaussovelluksella restauroitu kuva alkuperäisistä Haapalan suunnitelmista vuodelta 1949.

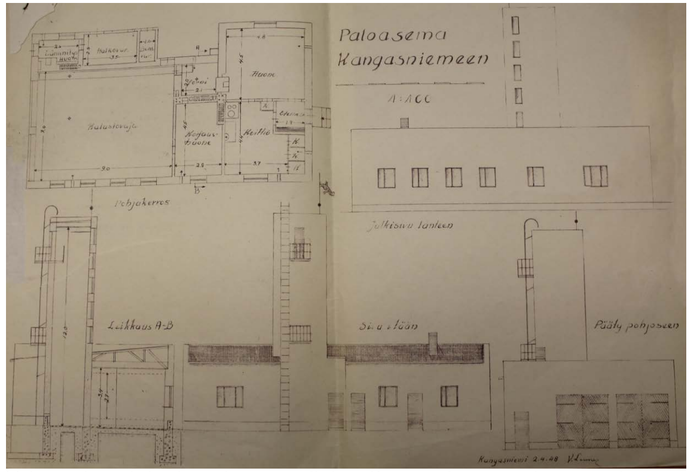

V. Lenneksen toteutumaton suunnitelma Kangasniemen paloasemasta.

1940-luvun aikana palokunnan kalusto saatettiin huomattavasti parempaan kuntoon, ja kohta uusi paloasema rakennettiinkin vuonna 1949. Paloaseman sijainti herätti aikoinaan keskustelua paikallisten keskuudessa. Harjoitusalueiden puute ja sataman läheisyys koettiin ongelmalliseksi. Kuitenkin vaihtoehtosijoitusten esittelyn jälkeen päädyttiin sijoittamaan paloasema nykyiselle paikalleen.[1]

Paloaseman suunnitteli Viljo Haapala, joka toimi siihen aikaan kunnan rakennusmestarina. Muihin hänen suunnittelemiinsa rakennuksiin Kangasniemellä kuuluvat muun muassa Heiskasten talo[2] ja meijerin vieressä sijaitseva rivitalo, joka suunniteltiin työläisille[3]. Ennen tätä rakennuksesta oli kuitenkin laatinut suunnitelmat rakennusmestari V. Lennes vuonna 1948, mutta tätä suunnitelmaa ei toteutettu. Lenneksen versio seurasi selvästi 1900-luvun puolenvälin modernismin ihanteita yksinkertaisuudellaan ja kattomuodoiltaan, ja olisi ottanut vaunut sisään Satamatien puolelta.

Haapala suunnitteli paloaseman 1900- luvun puolivälissä esiintyneeseen paloasematyyppiin, jossa aseman torni on sijoitettu keskeisesti pitkälle sivulle, ja sen molemmin puolin on sijoitettu hallitilat ja palopäällikön asunto. Tämä ei ole kaikista tyypillisin ratkaisu, sillä tätä esiintyy pitkälti vain Etelä-Savossa. Muita samantyyppisiä paloasemia olivat esimerkiksi Juvan, Joroisten, Ristiinan, Pertunmaan ja Savonrannan paloasemat. Tyypillisemmin torni on sijoitettu paloaseman kylkeen tai vaunuhallien taakse.

Paloaseman rakennusvaiheista on mielenkiintoisia tarinoita. Erään tarinan mukaan projektin vetäjänä toimi edellä mainittu rakennusmestari V. Lennes, joka antoi työmiehilleen erikoisen urakan, jonka mukaan perustusten valamisen urakkapalkka maksettiin sen mukaan kuinka monta sementtisäkkiä kului työhön. Sementtiä kaadettiin suuria määriä, ja lopulta väärään asentoon. Purkaminen oli kuitenkin kuulemma helppoa, sillä sementtijauhoa oli sekoituksessa suhteettoman iso määrä. Tämän jälkeen paloasema rakennettiinkin tarinan mukaan valmiiksi ilman urakkaosuuksia.[4]

Uuden paloaseman palopäällikkönä toimi kaivertaja Arvi Heiskanen, joka myös osallistui paloaseman rakennustöihin. Palopäällikkö asui asemalla perheineen rakennuksen järven puoleisessa päädyssä, jossa oli kaksi huonetta ja keittiö. Palopillin soidessa palomiehet ympäri kirkonkylää saapuivat pyörillänsä asemalle hypätäkseen paloautoon. Letkut oli valmistettu hampusta ja pellavasta, ja ne pestiin suuressa autotallin vesialtaassa, joka on säilynyt tähän päivään asti.[5]

1 http://www.jukkajoutsi.com/kniemi27.html. Viitattu 09.05.2019.
2 http://www.jukkajoutsi.com/kniemi14.html. Viitattu 09.05.2019.
3 Ahola T (19.12.2011). Kangasniemen meijeri - Rakennusinventointi, s. 20.
4 http://www.jukkajoutsi.com/kniemi27.html. Viitattu 09.05.2019.
5 Idem.

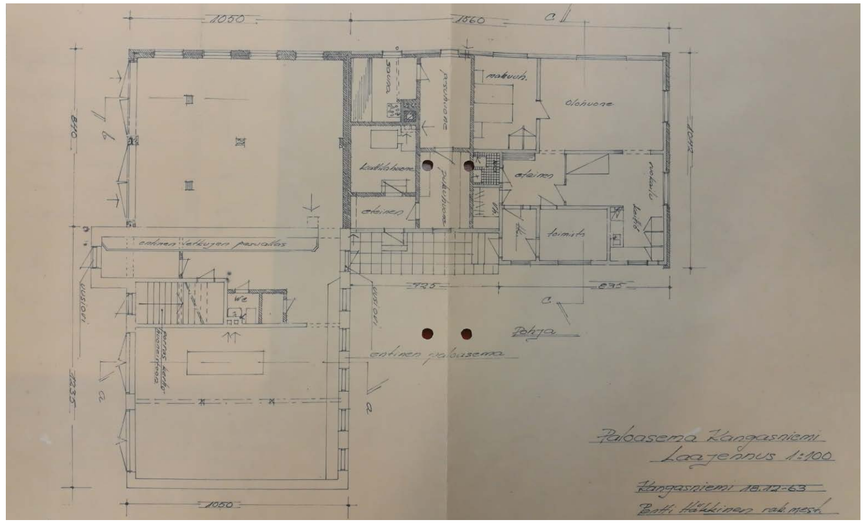

Ensimmäisen kerroksen pohjapiirustus vuoden 1963 suunnitelmista.

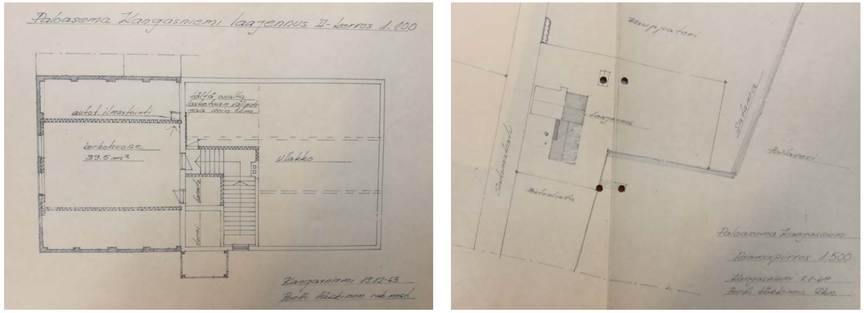

Toisen kerroksen pohjapiirustus ja asemapiirros vuoden 1963 suunnitelmista.

12.1. Vuosien 1964-65 laajennos

Palopäällikkö Arvi Heiskasen äkillisen kuoleman jälkeen vuonna 1957 tehtävään valittiin Erkki Reinikainen, jonka perheen asunnoksi rakennettiin paloaseman lisäsiipi.[1] Samassa yhteydessä vanha asuntosiipi purettiin täysin ja tilalle tehtiin toiset vaunuhallit peilaamaan alkuperäisiä halle- ja mitoiltaan ja massoittelultaan. Uusien hallien toiseen kerrokseen tehtiin paloaseman kerhotilat, jonne tehtiin myös uusi kulkureitti ja portaat vanhojen hallitilojen kautta. Uudet tilat mahdollistivat paremmat koulutusmahdollisuudet ja laajemman ajokaluston säilytyksen. Kokonaiskustannusarvio muutoksille oli 120 000 markkaa[2]. Muutokset toteutti kunta ja ne suunnitteli rakennusmestari Pentti Häkkinen vuonna 1963, joka toteutti myös muutosten rakennepiirustukset.

Uusi asuntopuoli tehtiin hyvin tyypilliseen 1960-luvun tyyliin eli matalana ja yksikerroksisena lisäsiipenä Satamatien suuntaisesti. Uusi katto tehtiin pellistä ja seinät verhoiltiin moduulimitoitetulla Minerit-kuitusementtilevyllä, joka oli hyvin tyypillinen julkisivumateriaali 60-70- luvun asuintaloissa. Minerit-levyissä on käytetty asbestikuitua, jonka vuoksi ne ovat osoittautuneet myöhemmin usein ongelmallisiksi varsinkin purkamisvaiheessa. Asunto-osan päätyjulkisivu vuorostaan tehtiin puhtaaksi muuratusta valkoisesta tiilestä.

Alkuperäisissä suunnitelmissa neliöitä tuli paloasemaan yhteensä lisää 285m², josta uusi asuinosa vei 82,4m², paloautohallit 70m², kerho- ja pukeutumistilat 40m² ja kattilahuone eteisen kanssa 42m².[3] Hyvin myöhäisessä vaiheessa suunnittelua, tai aikaisessa rakennusvaiheessa muutoksia on kuitenkin tehty asuntosiiven ja paloaseman aputiloihin. Kuukautta myöhemmin alkuperäisten rakennuslupaperien jättämisen jälkeen on Kangasniemen rakennusvalvontaan tuotu toiset skannaukset, joihin on merkattu muutoksia rakennuksen pinta-aloihin. Näihin skannauksiin on merkattu lyijykynällä tiettyjä mittoja, jotka mitä todennäköisimmin viittaavat näihin tilamuutoksiin. Asuntosiipeä on siirretty noin 2400mm etelään päin ja väliin on lisätty huoltotila ja varasto. Myös eteistä kavennettiin samalla hieman. Toisena poikkeuksena suunnitelmiin on asuntopuolen olohuoneeseen lisätty ulko-ovi, josta on kulku takapihalle.

1 http://www.jukkajoutsi.com/kniemi27.html. Viitattu 09.05.2019.
2 Kangasniemen kunnan rakennuslautakunnan päätös (28.01.1945).
3 Kangasniemen paloaseman laajennoksen rakennuslupahakemus (21.01.1964).

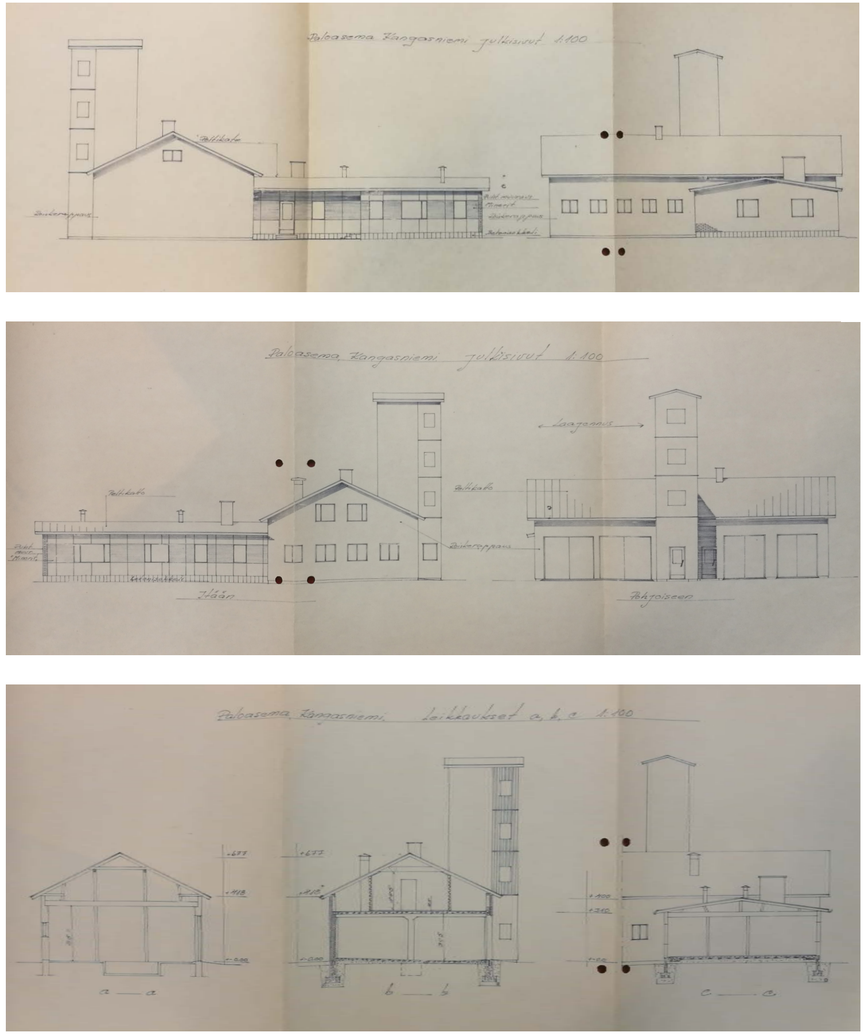

Paloaseman leikkaus- ja julkisivupiirustuksia vuodelta 1964.

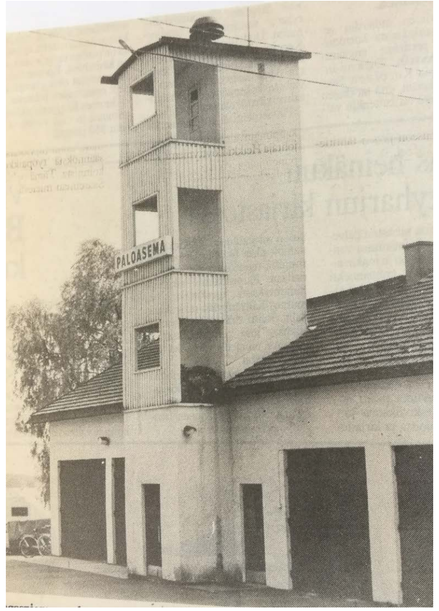

Kangasniemen paloasema 1960-80- luvulla. Torilla järjestettiin paikoin paloaseman toimesta esityksiä jossa demonstroitiin palo- ja pelastustoimintaa.

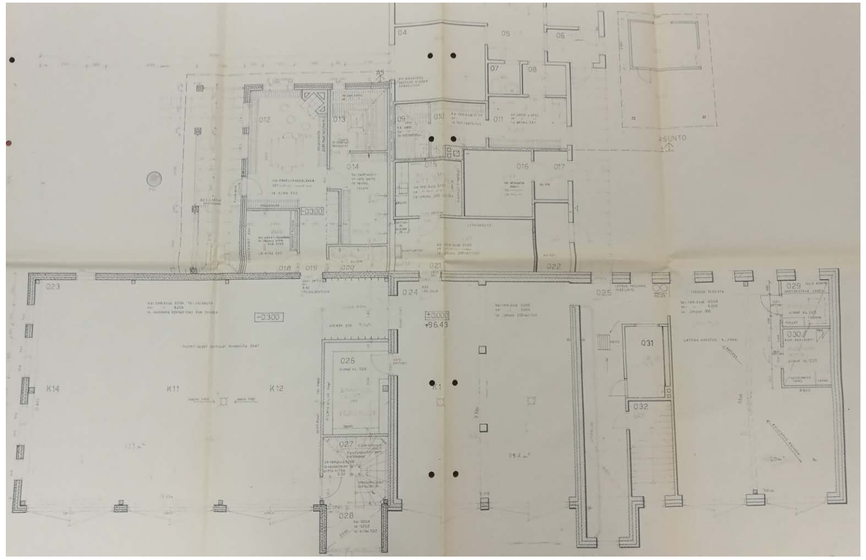

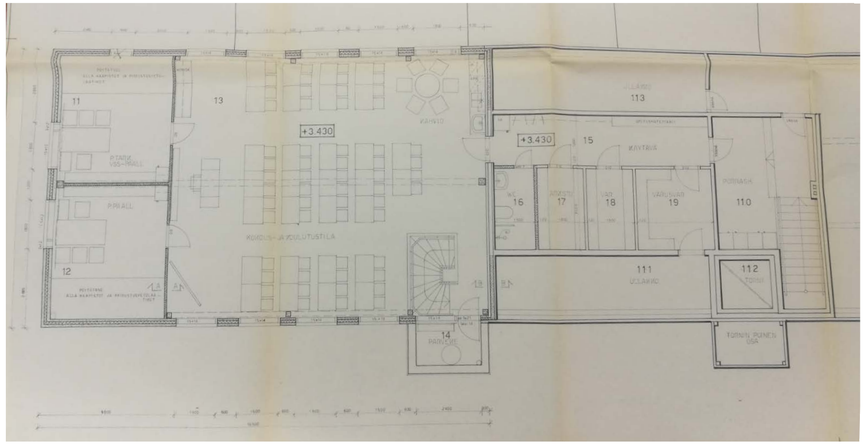

Vuonna 1986 laaditut pohjapiirustukset paloasemasta.

12.2. Vuosien 1986-87 laajennos

Palotoiminnan laajentuessa ja kaluston kehittyessä alkoivat tilat käymään vuosien saatossa paloasemalla taas ahtaiksi. Palomiehiltä puuttuivat sosiaalitilat täysin; keittiötä ei ollut eikä taukotilojakaan. Autot joutuivat olemaan osittain taivasalla ja huoltotyöt jouduttiin tekemään kaiken keskellä pienissä kalustotalleissa. Palopäällikkö Kari Rautasen mukaan tilat eivät täyttäneet mitään työsuojeluviranomaisten standardeja.[1]

Paloaseman ahtaat tilat tuotiin esille kunnanvaltuustossa vuonna 1983.[2] Vauhtia keskusteluun antoi lääninhallituksen palo- ja pelastustoimen tarkastus vuonna 1984, jolloin kunta lupasi saattaa tilat uusien vaatimusten mukaiseksi.[3] Paloaseman tontista käytiin keskustelua ja todettiin rantatontin olevan oivallinen paikka muulle kuin pelastustoiminnalle. Valtuustossa pohdittiin Lapaskangasta ja teollisuusaluetta mahdollisen uuden paloaseman tontiksi.[4] Lisäksi pohdittiin myös paloaseman siirtämistä uuden kunnantalon yhteyteen. Palopäällikkö Kari Raudanpää kuitenkin vastusti tätä siirtoa, sillä hänen mukaansa piha-alue olisi kyseisessä tontissa ollut aivan liian ahdas.[5] Lisäksi hänen mukaansa puolivakinaisen palokunnan tulisi olla kirkonkylässä mahdollisimman keskeisesti.[6]

Lopputuloksena päädyttiin laajentamaan paloasemaa: Vuoden 1985 lopulla laadittiin kaavamuutos joka mahdollisti paloaseman laajennoksen. Kustannusarvio oli aluksi 1,5 miljoona markkaa, josta 200 000 markkaa meni suunnittelutyöhön.[7] Uuden paloaseman rakentaminen olisi kustantanut viisi miljoonaa[8].

Paloaseman laajennokset suunnitteli rakennusarkkitehti Kari. E. Kuitunen, joka toimi laajennos- ja korjaustöissä pääsuunnittelijana. Paloasemaan tuli 400 neliötä alkuperäisen 272 neliön lisäksi. Alakertaan tehtiin kolme uutta hallipaikkaa paloautoille. Paloaseman yläkertaan tehtiin kokous- ja opetustilat suurin ikkunoin sekä toimistot palotarkastajalle ja ylipalomiehelle. Erilliset saunatilat tehtiin alakertaan. Alakerran vanhat tilat peruskorjattiin ja otettiin käyttöön pääasiassa laitteiden huolto- ja korjaustiloina. Yläkerran toimistotilat muuttuivat arkisto- ja varastotiloiksi. Laajennoksen ja korjausten yhteydessä koko paloasema rapattiin keltaiseksi.

Rakennesuunnittelijoina toimi Kangasniemen rakennussuunnittelu Lahikainen & Pynnönen, sähkösuunnitelmat toteutti kangasniemeläinen insinööritoimisto Pekka Aaltonen ja LVI-suunnittelmat teki pieksämäkeläinen Energiatieto Oy.[9]

1 Länsi-Savo (09.09.1985),
2 Kangasniemen kunnallislehti.
3 Länsi-Savo (09.09.1985).
4 Länsi-Savo (16.08.1985).
5 Länsi-Savo (09.09.1985).
6 Keskisuomalainen (02.12.1987).
7 Länsi-Savo (16.08.1985).
8 Keskisuomalainen (02.12.1987).
9 Kuitunen K. (30.08.1985). Rakennusselitys I: Kangasniemen paloasema, laajennos ja peruskorjaus.

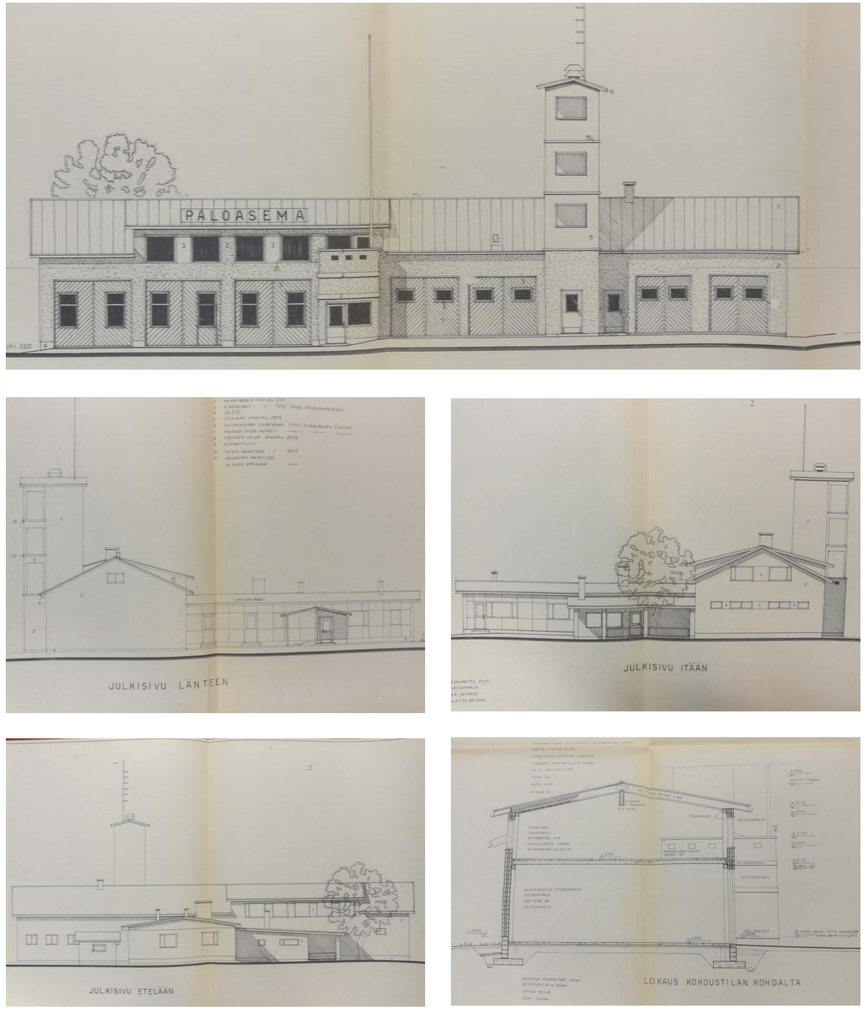

Julkisivu- ja leikkauspiirustukset paloaseman laajennoksista.

Rakennustyöt aloitettiin 25.8.1986 sekatyönä.[1] V. Tyrväinen Ky palkattiin rakentamaan laajennoksen perustukset ja rungon vesikattovaiheeseen asti, josta kunta jatkoi hommia omilla palkkalistoilla olevilla työntekijöillään.[2] Kunnan rakennusmestarin mukaan tällä haluttiin turvata omien miesten talvityöllisyys.[3] Sähköurakka annettiin paikalliselle Sähkölangot Oy:lle ja LVI työt Pieksämäen Lämpöteknillinen toimisto Ky:lle.[4] Palotoiminta ei lähtenyt tiloista evakkoon töiden ajaksi vaan tilankäyttö sopeutettiin töiden edetessä.[5]

Uusien laajennosten kantavana rakenteena toimi teräsrunko. Ulkoseinät toteutettiin 300mm paksulla Lecaterm- rakenteella, joka rapattiin molemmin puolin; sisältä sileäksi maalipohjaksi ja ulkoa roiskerappauksella. Alakerran väliseinät toteutettiin 130mm kalkkihiekkatiilellä, kun taas yläkerrassa ne tehtiin puurunkoisena. Laajennoksen välipohjat tehtiin ontelolaattarakenteella. Asunto-osan pihalle rakennettiin laajennostöiden yhteydessä puurunkoinen varasto.[6]

Paloaseman laajennos perustettiin pilari- ja perusmuurianturoilla perusmaan varaan. Rakennustöissä ongelmia aiheutti Puulaveden läheisyys ja anturakaivantojen yhteydessä vettä jouduttiin pumppaamaan pois kuopasta tehokkailla pumpuilla. Rakennus on osittain perustettu täytemaan päälle, jonka voi todeta myös tarkastelemalla vanhoja kuvia Kangasniemestä.[7]

Kustannukset nousivat töiden aikana 1,926 miljoonaan markkaan. Indeksin ja ulkopuolisten korjaustöiden kanssa loppusummaksi tuli 2,2 miljoonaa markkaa.[8] Laajennoksen myötä kaikki kalusto saatiin saman katon alle. Rakennusta ei kuitenkaan voitu laajentaa ollenkaan syvyyssuunnassa, joten halli oli täynnä ollessaan edelleen hyvin ahdas.

1 Länsi-Savo (16.08.1986).
2 Keskisuomalainen (17.08.1986).
3 Savon Sanomat (16.08.1986).
4 Savon Sanomat (20.08.1986).
5 Länsi-Savo (16.08.1986).
6 Kuitunen K. (30.08.1985). Rakennusselitys I: Kangasniemen paloasema, laajennos ja perus-korjaus.
7 Geosto Oy (12.06.1985). Pohjatutkimus.
8 Savon Sanomat (21.11.1987).

Kangasniemen paloasema laajennoksen jälkeen alkuperäisillä tuplaovillaan, jotka myöhemmin korvattiin 1990- luvulla.

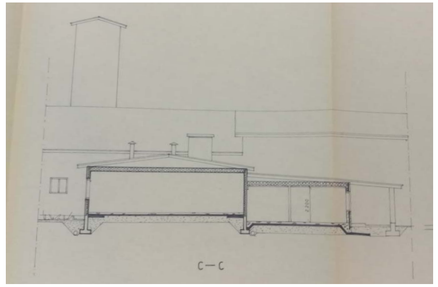

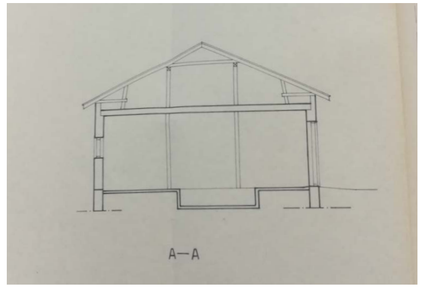

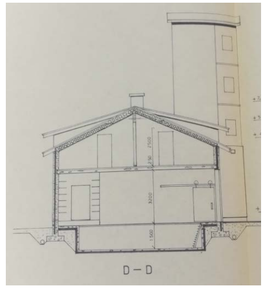

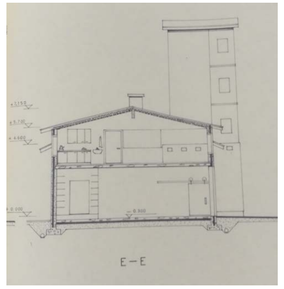

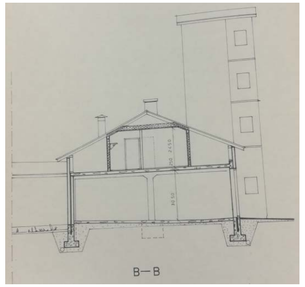

Leikkauskuvia laajennoksista ja muutostoimenpiteistä.

Kangasniemen paloasema vuoden 1986 laajennostöiden aikana. Nähtävillä Lecaterm-ulkoseinät, toisen kerroksen pitkä liimapuupalkki ja perustustöiden ongelmia läheisen Puulaveden takia.

Pirttiä poistetaan jään yli vuonna 1986.

Paloaseman viereinen jätekatos

Uusi infokoppi

Ravintola Puulaaki

Rantatori syksyllä 2018

13. Rantatori

Kangasniemen paloasemaa vastapäätä sijaitsee Pirtin perinnepuisto, joka on yksi Kangasniemen suosituimpia nähtävyyksiä. Nimen puisto sai pirtistä, joka purettiin vuonna 1986 samaan aikaan paloaseman laajetessa rantaan päin. Puiston perusajatuksena oli koota sinne jopa 130 kangasniemeläistä perinnekasvia kuten perennoita, mauste- ja lääkekasveja sekä puita ja pensaita. Nykyään kasveja on yli 200 eri lajia, kaikki varustettuna nimilapuilla. Kasvit sisältävät arvokkaan geenivaraston, jonka avulla ne ovat sopeutuneet paikallisiin luonnon- ja ilmastonoloihin. Puistoa täydentävät myös useat muistomerkit, veistokset, kulkureitit ja suihkulähde. Puiston suunnittelun aloitti Kangasniemen puutarhurit ry yhdessä Mikkelin Maaseutukeskuksen vihersuunnittelija Maija Hämäläisen kanssa. Puiston rakentaminen aloitettiin talkoovoimin vuonna 1995. Vuonna 1997 vietettiin avajaisia, jolloin myös valmistui vanhaa pirttiä mukaileva esiintymisalava nimeltään Pikku Pirtti.[1]

Pirtinpuiston vieressä sijaitsee ravintola Puulaaki, joka toimii nykyisin vain kesäsesonkeina erinomaisella sijainnillaan rantatorin vieressä. Nykyinen ravintola avattiin vuonna 2008[2] ja sen tulevaisuus oli pitkään pohdinnan alla rakennuksen kunnon takia. Vuokrasopimusta on kuitenkin päätetty jatkaa ainakin parilla vuodella[3].

Pieni keltainen hirsirakennelma keskellä rantatoria on rakennettu vuonna 2016 ja se palvelee kesä-elokuussa rantatorin vierailijoita. Info- toiminta siirtyi kirkonkylän kesävierailijoiden suhteen järkevämpään sijaintiin kunnantalolta. Pieni "lava" infomökin edessä on toiminut myös rantatorin pienten tapahtumien keskipisteenä.[4]

Rantatori on talvisaikaan usein hyvin autio, vaikka sen tulisi toimia kirkonkylän toiminnan keskipisteenä. Talvella toimintaa haittaa lumenläjitys, joka on aiheuttanut jonkin verran ongelmia paikallisten torimyyjien kanssa. Kesällä vuorostaan rantatori aktivoituu kesämökkiläisten saapuessa, ja torilla järjestetään useita tapahtumia, kuten esimerkiksi suosittu Puula-Pop.

1 Laitinen E. Kangasniemen historiaa IV, s. 443.
2 http://www.jukkajoutsi.com/kniemi26.html. Viitattu 14.04.2019.
3 Korhonen M. (08.01.2019). Sähköpostikeskustelu.
4 https://www.kangasniemenlehti.fi/2016/09/02/neuvontamokilla-kavi-yli-1600-turistia/. Viitattu 14.04.2019.

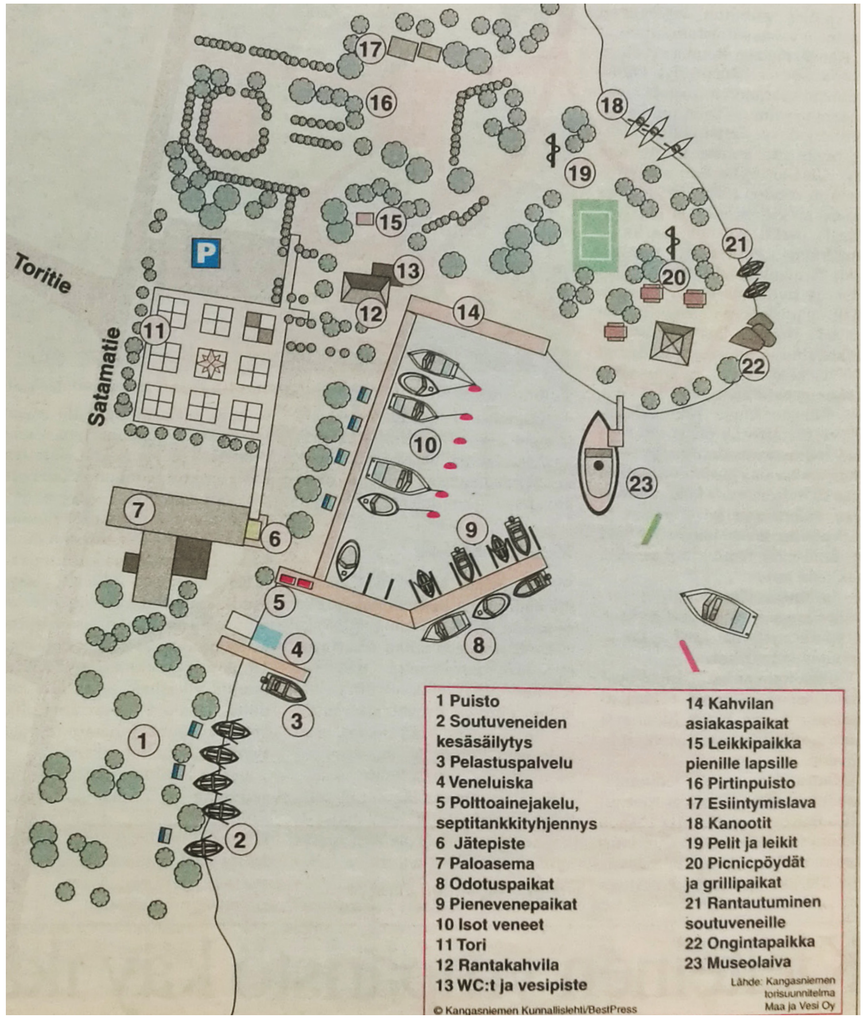

Vuoden 1997 suunnitelmia rantatorin kehittämisestä.

Rantatorin, ja sen lähiympäristön kehittäminen, on ollut kunnalla ajatuksen alla jo pitkään: vuonna 1996 torille pistettiin aluille kehittämishanke. Torialueesta laadittiin 1 727 000 markan kunnostussuunnitelmat, joihin kuuluivat torin päällystäminen betonikivin, sataman luominen ponttoonilaiturein, pirtinpuiston kehittäminen täyttöniemelle, rantaravintolan alueen ja paloaseman takana sijaitsevan puiston kehittäminen. Tämän yhteydessä paloasemalle annettiin 10 vuoden etsikkoaika.[1] Nämä suunnitelmat toteutuivat vain osittain: satama ei toteutunut täysin suunnitelmien mukaan, kivetys ei toteutunut täysin alustavien suunnitelmien mukaan ja paloasema on edelleen omalla paikallaan. Pirtinpuiston, torikivetyksen ja rantaravintolan alue kuitenkin toteutui pääosin suunnitelmien mukaan.

Lähivuosina pieniä projekteja on toteutettu alueella, mutta suurten linjojen toteutusta mahdollsesti kaavaillaan tulevaisuudessa. Tavoitteena kunnalla on ottaa koko rantatori haltuunsa: ravintola Puulaakin rakennus on pakkolunastettu kunnan omistukseen, ja kunta omistaa jo nyt paloaseman maapohjan. Myös itse paloasema tulee mitä todennäköisimmin tulevaisuudessa myös kunnan omistukseen. Tämä antaa kunnalle vapauksia toteuttaa laajempia suunnitelmia tulevaisuuden kannalta, mutta mitään konkreettisia laajan skaalan suunnitelmia vielä ei tällä hetkellä ole vireillä.[2]

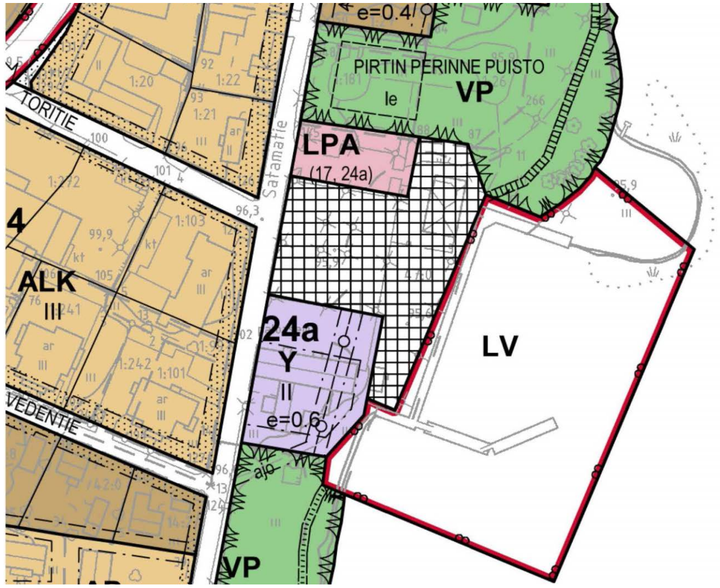

1 Kangasniemen kunnallislehti (16.10.1997). Kangasniemen paloaseman arkistosta.
2 Korhonen M, Romo J. (08.11.2018). Haastattelu.

14. Kangasniemen paloaseman nykytilanne

Kangasniemen paloasema on osa Etelä-Savon pelastuslaitosta, johon kuuluvat myös Enonkosken, Heinäveden, Puumalan, Rantasalmen, Savonlinnan, Sulkavan, Hirvensalmen, Joroisten, Juvan, Mikkelin, Mäntyharjun, Pertunmaan ja Pieksämäen paloasemat. Kangasniemen paloasema sijaitsee osoitteessa Satamatie 22, 51200 Kangasniemi. Tontti on mahdollisesti jopa kirkonkylän parhaalla paikalla, sillä se on Kangasniemen rantatorin eteläpäädyssä aivan Meijerinlahden rannalla, muodostaen samalla maisemallisen kiintopisteen alueelle.

Paloasematoiminnan lisäksi rakennuksessa sijaitsevat ensihoitajat, heidän ambulanssinsa, kalusto ja lepotilat. Paloaseman toisen kerroksen kokoustiloissa toimii palomiesyhdistys. Lisäksi rakennuksessa on jonkin verran korjauspajatoimintaa. Aikaisemmin rakennuksen saunatiloja on käyttänyt Kangasniemen avantouimarit.[1]

Paloasematoiminnan sijainti rantatorin laidalla tietyllä tasolla haittaa torin arkipäiväistä käyttöä, sillä hälytysajoneuvoilla tulee olla tarvittavaa kaistaa lähtiessään nopealla varoitusajalla hälytystehtäviin. Mahdolliset väkijoukot ja ajoneuvot hälytysajoneuvojen kaistalla voivat haitata pelastusoperaation lähtöä ja aiheuttaa vaaratilanteita. Lisäksi laaja autokaista houkuttelee ihmisiä pysäköimään lähistölle ja jopa rakennuksen eteen tapahtumien aikaan. Rantatori toimii kesäisin suurten tapahtumien kuten Puula-Popin järjestämispaikkana sen erinomaisen sijaintinsa ansiosta. Lisäksi aivan paloaseman vieressä sijaitsevat kirkonkylän venelaiturit.

Paloaseman tilat ovat vuosien saatossa tulleet yhä ahtaammaksi; edellisvuosien laajennoksia on pitkälti toteutettu kaluston määrän ja koon kasvaessa ja nykytilanne on myös ongelmallinen: tämänhetkinen ajoneuvokalusto saadaan halliin sisään, mutta ylimääräistä tilaa ei hallissa ole lähes ollenkaan. Osa kalustosta joudutaan hajasijoittamaan muihin kiinteistöihin. Autojen huolto ja pesu on ahtaissa tiloissa vaikeaa ja suurempien ihmismäärien ollessa ympärillä on samanaikainen toiminta tiloissa ongelmallista[2]. Ajoneuvokaluston kokoa on mahdotonta kasvattaa tilojen takia, ja jos paloasemalla vierailee tai säilytetään muita paloautoja tilapäisesti, tulee ne säilyttää ulkona torin laidalla, mikä ei ole suositeltava ratkaisu missään tapauksessa. Paloasemalta myös puuttuvat naisten pukeutumistilat kokonaan.

Paloaseman siirtoa ollaan mietitty alun perin jo 1990-luvulta asti, kuten aikaisemmassa kappaleessa todettiin. Yksi ehdotettu sijoituspaikka olisi esimerkiksi Kiertokallionmäki, joka sijaitsee noin 2 kilometriä paloasemasta, ja jossa sijaitsee vanhat TVH:n autohallit, joihin toiminnan voisi siirtää. Sijainniltaan nämä tilat ovat kuitenkin hieman vaikeat, sillä läheisen Lapaskankaan tehdasalue on riskikohde, johon pelastusajoneuvojen täytyy päästä tietyn minuuttirajan sisällä.[3] Jos nykyinen paloasematoiminta siis siirtyy, tulee sille löytää keskeinen olemassa oleva rakennus, jota voisi hyötykäyttää, tai täysin uudet tilat. Tulevaisuudessa uusien määräysten takia on kuitenkin todennäköistä, että paloasematoiminta vaatii uudet tilat.[4]

1 Kallberg T. (08.11.2018). Haastattelu.
2 Idem.
3 Idem.
4 Idem.

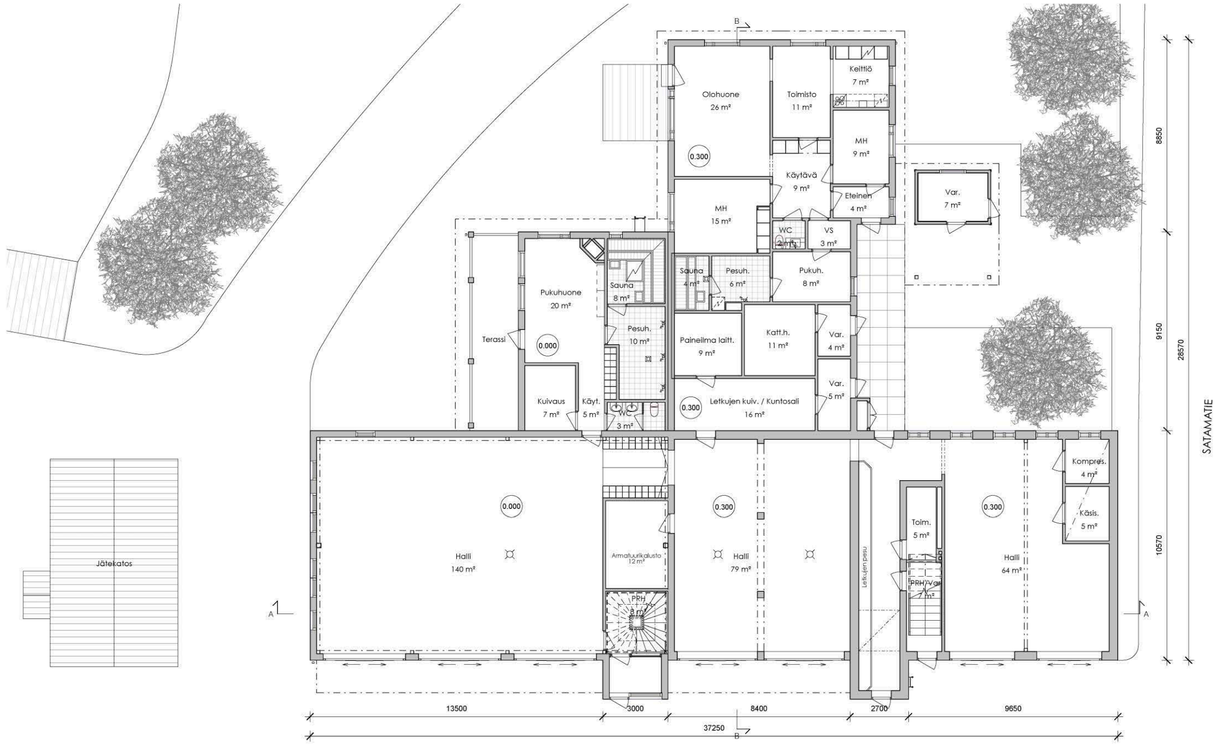

Ajantasainen pohjapiirustus 1. krs - 1:200

Ensimmäistä kerrosta dominoivat hallitilat, joissa säilytetään nykyisellään paloautoja, johtoautoa sekä ambulansseja. Letkuvarasto toimii nykyään myös palomiesten kuntosalina. Vanhassa asunto-osassa sijaitsee ensihoitajat ja heidän lepotilansa. Asunnon ruokailutila on otettu käyttöön myös toimistona.

Ajantasainen pohjapiirustus 2. krs - 1:200

Yläkerrassa sijaitsevat ylipalomiehen ja palotarkastajan toimistot sekä kokous- ja koulutustilat, joiden yhteydessä on pieni keittiökulmaus. Seinän toisella puolella sijaitsee wc, varastotilat sekä lepotila, joka on muodostettu poistamalla väliseinä kahden varastotilan välillä. Ullakkotilat toimivat ilmanvaihtokonehuoneina ja varastoina paloaseman ylimääräiselle kalustolle.

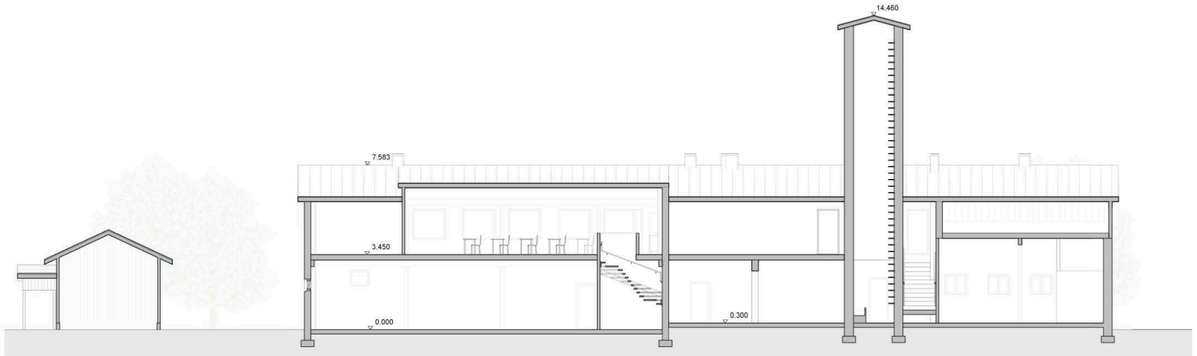

Ajantasainen leikkaus A-A - 1:200

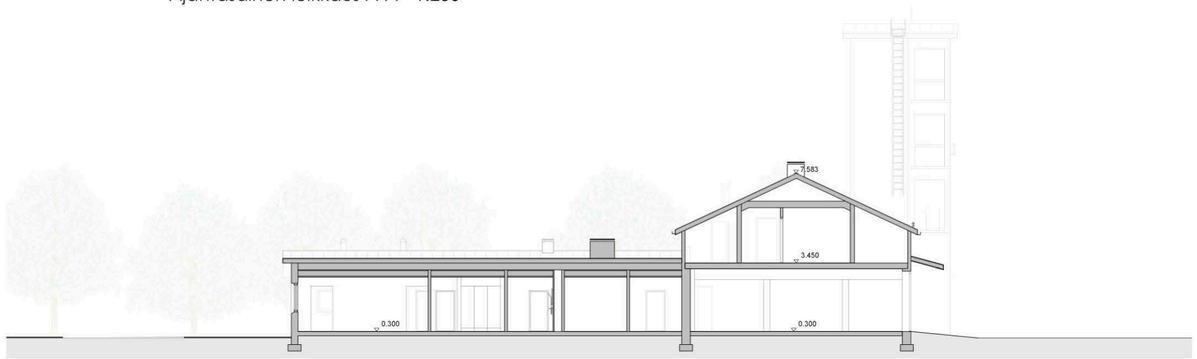

Ajantasainen leikkaus B-B - 1:200

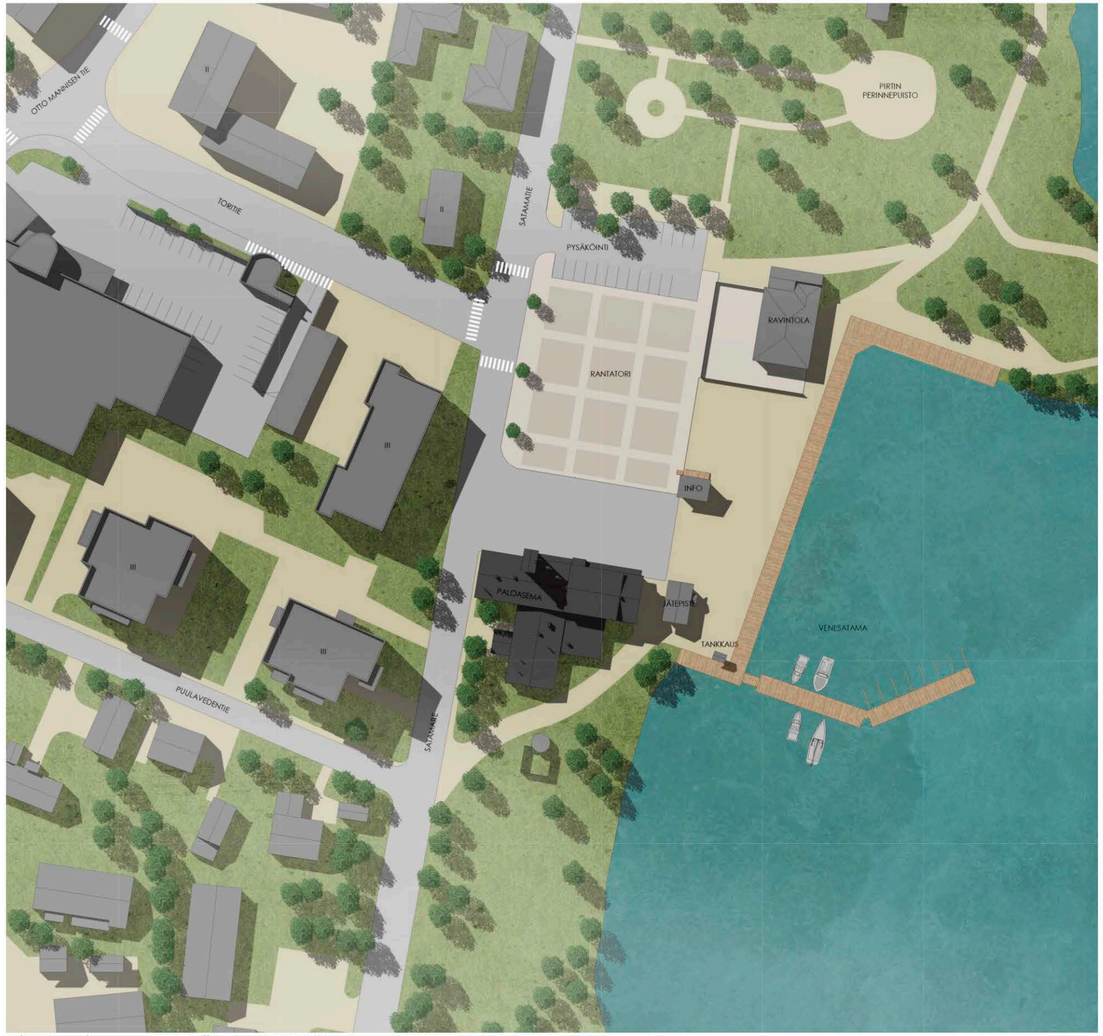

Ajantasainen asemapiirustus - 1:1000

Ajantasainen julkisivu pohjoiseen - 1:200

Ajantasainen julkisivu etelään - 1:200

1) Minerit kuitusementtilevy, valkoinen 2) Minerit kuitusementtilevy, vaaleansininen 3) Betoninen julkisivuelementti, sileäpintainen, harmaa 4) Vaakasuuntainen ponttilauta, keltainen 5) Betonisokkeli, harmaa
6) Roiskerappaus, keltainen 7) Sileärappaus, valkoinen 8) Tiiliseinä, valkoinen, 1/2 porrastus 8) Otsalauta, punainen maali 9) Puuaita, valkoinen maali 10) Peltikatto, musta 11) Ikkuna, kirkas
12) Ikkunallinen puuovi, punainen maali 13) Ikkunallinen nosto-ovi, teräs, punainen 14) Puuovi, vaaleanruskea maalattu puupanelointi 15) Puuovi, valkoinen maali 16) Vaakasuuntainen ponttilauta, valkoinen

Ajantasainen julkisivu itään - 1:200

Ajantasainen julkisivu länteen - 1:200

1) Minerit kuitusementtilevy, valkoinen 2) Minerit kuitusementtilevy, vaaleansininen 3) Betoninen julkisivuelementti, sileäpintainen, harmaa 4) Vaakasuuntainen ponttilauta, keltainen 5) Betonisokkeli, harmaa
6) Roiskerappaus, keltainen 7) Sileärappaus, valkoinen 8) Tiiliseinä, valkoinen, 1/2 porrastus 8) Otsalauta, punainen maali 9) Puuaita, valkoinen maali 10) Peltikatto, musta 11) Ikkuna, kirkas
12) Ikkunallinen puuovi, punainen maali 13) Ikkunallinen nosto-ovi, teräs, punainen 14) Puuovi, vaaleanruskea maalattu puupanelointi 15) Puuovi, valkoinen maali 16) Vaakasuuntainen ponttilauta, valkoinen

Säilyneisyykavio 1.krs - 1:200

1980-luvun laajennosten jälkeen rakennus on pääosin säilynyt muuttumattomana lukuun ottamatta pieniä kunnostustöitä. Vuonna 1986 rakennetun sosiaalitilojen saunat on kunnostettu 2010-luvun puolessavälissä. Sauna ja pesuhuone remontoitiin lattiasta kattoon, myös takkahuoneen katto ja seinäpaneelit vaihdettiin tässä yhteydessä. Kuivaushuone, wc-tilat ja käytävä säilytettiin kuitenkin ennallaan ja ovat edelleen alkuperäisessä asussaan.[1]

Vanhan paloaseman eli nykyisen pajapuolen lattiat uusittiin 2010-luvun puolessavälissä, jolloin uusittiin vain lattian pinnoite. Samalla uusittiin myös tornikäytävän pinnat. Pajan seiniä on pintamaalattu noin vuonna 2014, mutta tämä työ on jäänyt keskeneräiseksi.[2]

- 1949 - Ulkopinnat uusittu 1986-87
- 1964-65 - Ulkopinnat uusittu 1986-87
- 1986-87
- 1990-luku
- v. 1949 rakenne, purettu v. 1964
- v. 1964 rakenne, purettu v. 1986

1 Kallberg T. (08.11.2018). Haastattelu.
2 Idem.

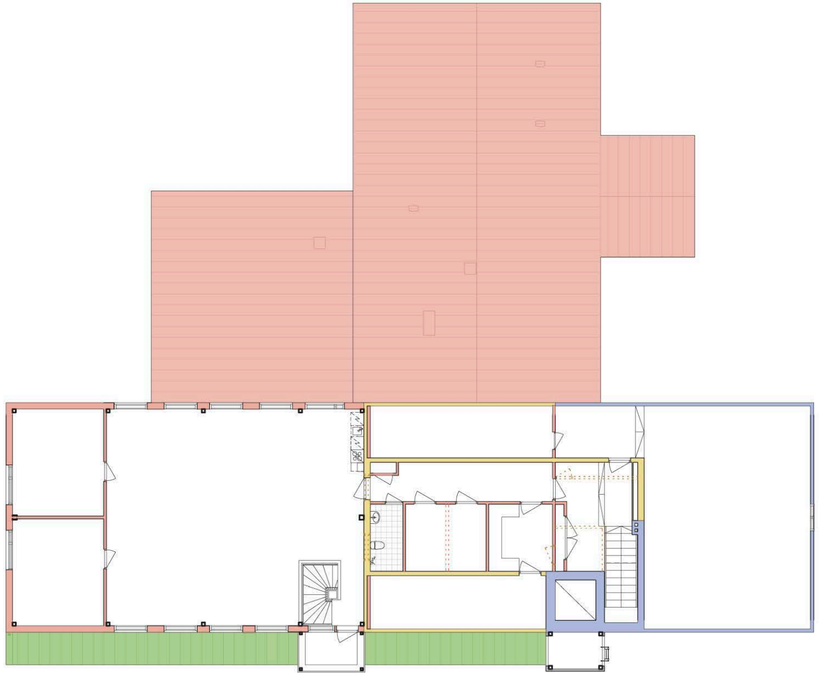

Säilyneisyyskavio 2.krs - 1:200

Alkuperäisistä 1940-luvun lopun tiloista on jäljellä vaunuhalli sekä tornin käytävä. Myös letkujen pesuallas on alkuperäinen ja arvokas jäänne 1940-luvulta. Alkuperäinen asunto-osa on purettu kokonaan 1960-luvulla laajennoksen yhteydessä.[3]

Toisessa kerroksessa varastotiloista on väliseinä purettu ja kaksi tilaa on yhdistetty lepohuoneeksi 2000-luvun aikana. Vanha ulkoseinä on muuttunut väliseinäksi vuonna 1986, jolloin ikkuna-aukot on muurattu umpeen. Rakennuksen pääty-ullakko on ainut alkuperäinen jäljelle jäänyt tila vuodelta 1949.[4]

- 1949 - Ulkopinnat uusittu 1986-87
- 1964-65 - Ulkopinnat uusittu 1986-87
- 1986-87
- 1990-luku
- v. 1964 rakenne, purettu v. 1986
- v. 1986 rakenne, purettu 1990- luvulla.

3 Idem.
4 Idem.

Julkisivu pohjoiseen - 1:200

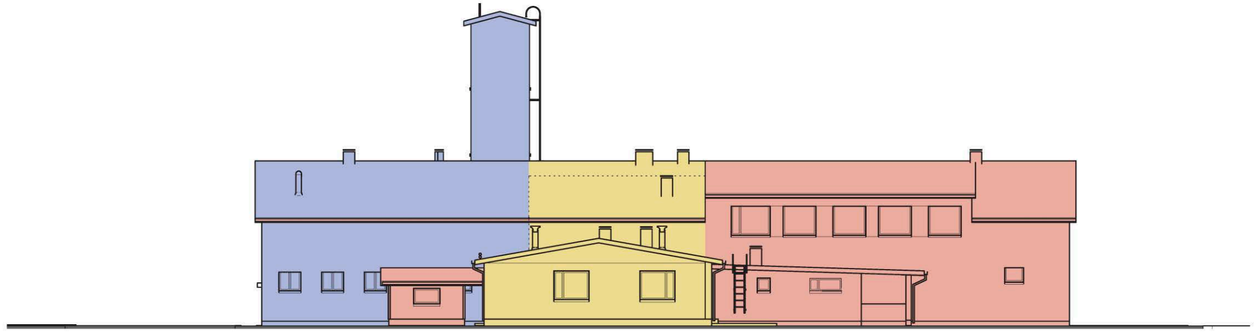

Julkisivu etelään - 1:200

Julkisivut ovat säilyneet yhtenäisinä 1986-87 vuosien remontin jäljiltä. Tällöin paloaseman kaikki julkisivut rapattiin uudelleen samaan keltaiseen värisävyyn.

Paloaseman suuret ovet on päivitetty 90-luvulla haitarioviksi, jonka yhteydessä niiden päälle on lisätty myös pienet katokset suojaamaan mekanismeja.

- 1949, Ulkopinnat uusittu 1986-87
- 1964-65, Paloaseman puolen ulkopinnat uusittu 1986-87
- 1986-87
- 1990-luku
- ..... v. 1949 rakenne, purettu v. 1964

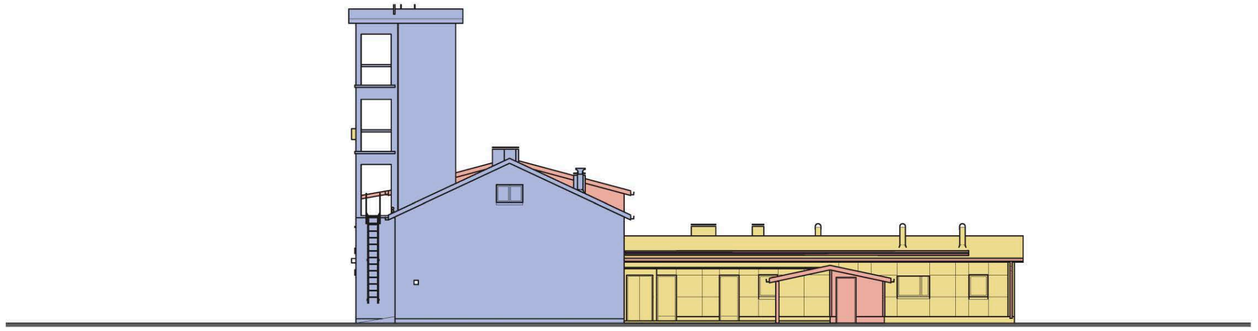

Julkisivu itään - 1:200

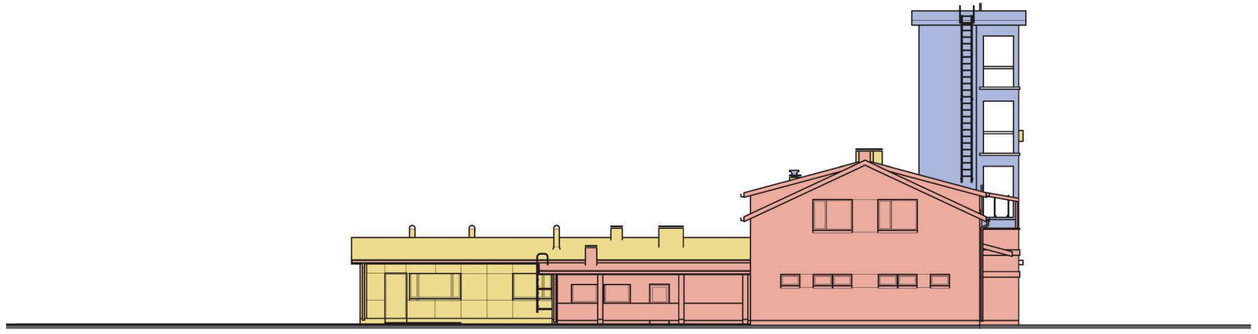

Julkisivu länteen - 1:200

Asuntopuolen minerit-levyinen julkisivu sekä tiilinen päätyseinä ovat säilyneet alkuperäisenä vuodesta 1963. Kunnoltaan ne vaikuttavat olevan kelpuutettavia, mutta todennäköisten asbestiongelmien takia olisi suositeltavaa korvata minerit- levyt toisella tuotteella.

Paloaseman peltikatot on uusittu vuoden 1986 korjausten yhteydessä.

- 1949, Ulkopinnat uusittu 1986-87
- 1964-65, Paloaseman puolen ulkopinnat uusittu 1986-87
- 1986-87
- 1990-luku
- ..... v. 1949 rakenne, purettu v. 1964

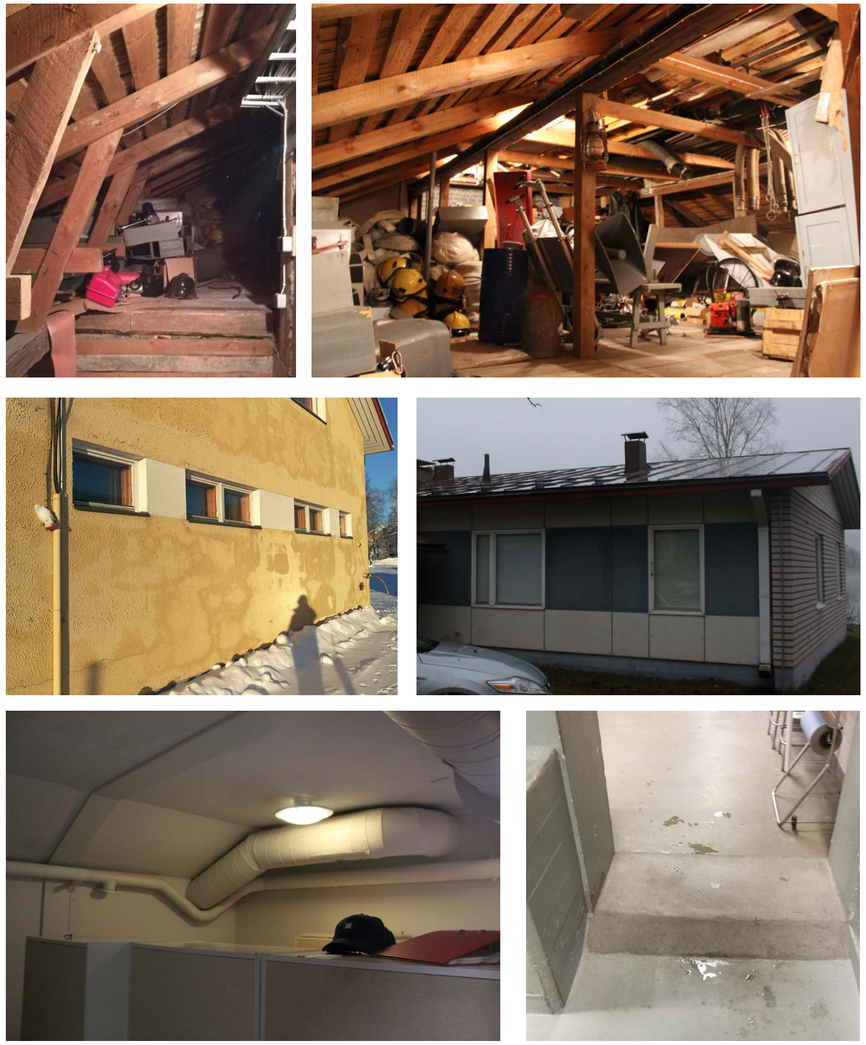

Korjaustoimenpiteitä vaativat muun muassa rakenteet, korkeat kynnykset, 1960-luvun Minerit-julkisivulevy ja ilmanvaihtojärjestelmät.

14.1. Kuntoarvio

Brado Oy toteutti Kangasniemen paloasemasta kuntoarvion keväällä 25.03.2019. Sen mukaan kunnalla on syytä harkita tarkkaan, olisiko kannattavaa kunnostaa paloasemaa nykyisessä käyttötarkoituksessaan vai siirtää toiminta muualle ja pohtia rakennukselle uutta käyttötarkoitusta. Suurimpana ongelmana nykyisessä käytössä on naisten sosiaali- ja pukutilojen puuttuminen, joka on lakisääteinen edellytys työpaikoilla joissa työskentelee sekä naisia että miehiä. Käyttäjien mukaan tilat ovat riittämättömiä paloasematoiminnan nykyisiin tarpeisiin.[1] Paloasema vaatii lisäksi useita korjaustoimenpiteitä tulevina vuosina, ja kuntoarvioraportin mukaan kriittisimmät näistä tulisi suorittaa seuraavan viiden vuoden sisällä[2]. "Puhdas paloasema"- konsepti ei toteudu paloasemalla.[3]

Suurimmat korjaustoimenpiteet kohdistuvat rakennuksen rakenteisiin, joita tulisi uusia talotekniikan vaatiessa peruskorjauksen tasoista kunnostusta. Suurimmat ongelmat rakenteissa ovat sisäilmahaittojen poistaminen, lisälämmöneristäminen ja pintakorjaukset. Kuntoarviossa ei saatu selville sen suurempia sisäilmaongelmia ensimmäisellä tarkastuskierroksella, mutta tarkastajat epäilevät, että rakennuksessa kuitenkin on mikrobivaurioita, jotka tulisi tarkastaa vielä rakennetutkimuksilla. Lisäksi käyttäjiltä on tullut valituksia, jotka viittaavat sisäilmaongelmiin.[4]

Rakennuksen 1960-luvulla rakennetun asunto-osan piirustukset eivät paljasta onko ulkoseinissä käytetty valesokkeliratkaisua, joka olisi hyvin tyypillistä tämän aikakauden rakennuksissa. Tämä tulisi tarkastaa. Rakennuksessa tulisi myös toteuttaa rakenteiden asbesti- ja haitta-ainepitoisuustarkastukset ennen toimenpiteisiin ryhtymistä.[5] 1960-luvun Minerit-julkisivulevyissä asbestia esiintyy lähes varmasti, joten ne tulisi uusia lähitulevaisuudessa.

Kuntoarviossa löydettiin myös puutteita esteettömyyden kannalta sisäänkäyntien yhteydessä: tällä hetkellä pyörätuolilla pääsee rakennukseen vain haitariovien kautta. Lisäksi hallien välillä on korkeita kynnyksiä, jotka tulisi poistaa.[6]

Rakennuksessa on palo-osastointien kannalta jonkin verran korjattavaa, muun muassa väliosan varastossa, joka on avoin aina yläpohjaan saakka. Myös IV-konehuoneen palo-osastointi on puutteellinen.[7]

Rakennuksen LVI-tekniikka lähestyy käyttöikänsä loppua ja vaatii peruskorjaustason toimenpiteitä lukuunottamatta vuonna 2006 uusittuja patteriputkistoja ja lämmönjakohuonetta. Lisäksi paloaseman sähköasennukset ovat elinkaarensa loppupuolella eivätkä enää vastaa nykypäivän paloasematoiminnan vaatimuksia.[8]

1 Brado Oy (25.03.2019). Kangasniemen paloaseman kuntoarvioraportti, sivu 6.
2 Idem, sivu 11.
3 Idem, sivu 6.
4 Idem, sivu 6.
5 Idem, sivu 6.
6 Idem, sivu 6.
7 Idem, sivu 7.
8 Idem, sivu 7.

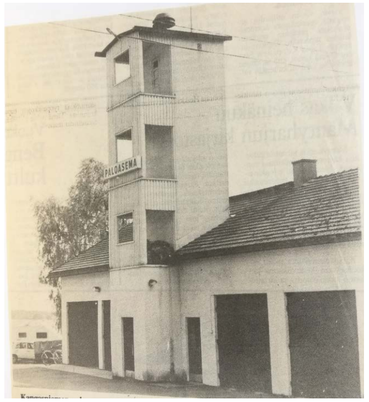

Paloaseman neljä eri vaihetta: 1940-luvun loppu, 1960-luku, 1980-luvun loppu ja nykypäivä.

14.2. Arvottaminen

Kangasniemen paloasema on kaupunkikuvallisesti ja historiallisesti merkittävä osa Kangasniemeä, ja se on seissyt paikallaan yhdessä kaupungin merkittävimmällä tontilla jo vuodesta 1949. Alkuperäinen pieni ja ahdas paloasema edustaa katoavaa suomalaista rakennusperintöä, ja on jatkanut elämäänsä kirkonkylän keskustassa kahdella laajennoksella, ja säilyy edelleen alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan.

Tyylillisesti paloaseman kokonaisuus kaikkine siipeineen edustavat useampaa rakennustyyppiä. Alkuperäinen paloasema vuodelta 1949 edusti Etelä-Savossa tyypillistä 1900- luvun puolenvälin paloasematyyppiä, jossa paloaseman torni on sijoitettu rakennuksen keskelle ja jota ympäröivät joko yksi- tai kaksikerroksiset halli- ja aputilat. Tämän tyylisiä paloasemia ovat esimerkiksi Joroisten ja Metsämaan paloasemat. Tämän tyyppinen paloasema ei kuitenkaan ole muualla Suomessa yhtä tyypillinen, sillä usein paloaseman torni sijoitetaan paloaseman kylkeen tai taakse. 1940-luvuln lopulta ovat enää jäljellä paloaseman torni, läntisin halliosa sekä ullakko, joita tulisi vaalia erityisellä painoarvolla.

Vuonna 1964 toteutettu asunto-osa edustaa tyylipuhdasta 1960- luvun asuntorakentamista niin materiaaleiltaan kuin massoittelultaankin, ja eroaa selkeästi paloasemasta omana massanaan. Hallitilojen laajennokset vuorostaan toteutettiin hyvin yhteneväisesti suhteessa alkuperäiseen paloasemaan, jolloin ulkoapäin tämä 1960- luvulla toteutettu laajennos ei eroa kovinkaan paljoa vanhasta osasta.

Vuonna 1986 tehty remontti muutti rakennusta enemmän 1980-luvulle tyypillisempään suuntaan, jolloin rakennukseen tehtiin itäisin paloaseman laajennos sekä sosiaali- ja saunatilojen laajennos asuntosiiven viereen. 1980-luvulla rakennetut laajennokset ovat hahmotettavissa omiksi osikseen, mutta ne ovat kuitenkin sidottuna toisiinsa yhtenevällä rappauksella, aukotuksella ja kattopinnoituksella.

Yhdessä nämä kaikki laajennokset ja muutokset luovat ainutlaatuisen kokonaisuuden, jota löytyy hyvin harvakseltaan Suomessa. Tätä kokonaisuutta tulisi vaalia mahdollisimman paljon mahdollisessa käyttötarkoituksen muutoksessa. Painoarvoa tulisi antaa etenkin rakennuksen alkuperäisiin osiin, jotka ovat säilyneet 1949 vuodesta asti.

Rakennus vaatii lähiaikoina jonkin verran korjaustoimenpiteitä kuten kuntoarviossa todettiin, mutta välittömiä, radikaaleja toimenpiteitä ei ole tarve toteuttaa. Rakennuksen yleinen kunto suhteessa ikään, ja edellytykset säilymiselle ovat korjaustarpeista huolimatta erinomaiset.

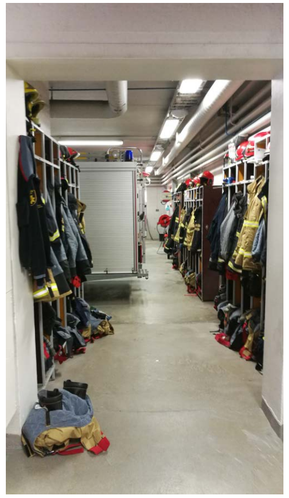

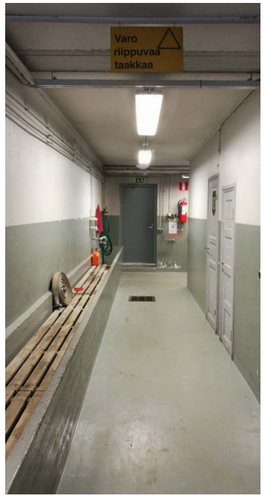

15. Uusiokäyttösuunnitelman lähtökohdat

Kangasniemi on suosittu mökkeilykunta, joten suunnitelmassa tulee ottaa huomioon Kangasniemen elinvoimaisuuden dualismi. Potentiaalisten käyttäjien määrä vähentyy jopa puoleen talvisaikaan, mutta toisaalta jopa kolminkertaistuu juhannuksen aikaan[1]. Toiminnan tulisi olla kannattavaa ympäri vuoden ja muuntautua käyttäjätilanteen mukaan. Tämä toteutuisi käytännössä esimerkiksi sulkemalla tiettyjä palveluita, muuttamalla aukioloaikoja, korvaamalla niitä toisilla palveluilla, vuokraamalla niitä muille toimijoille tai muuttamaan toimintamallia. Kangasniemen väestöjakauma on nykyään selvästi kallistunut ikääntyvään polveen, joka osaltaan tulee huomioida palveluiden tarjonnassa. Toisaalta, nuoremman polven houkuttelu Kangasniemelle ja sen palveluiden ääreen olisi myöskin suotavaa pitkällä tähtäimellä.

Paloaseman erinomainen sijainti on merkittävä suunnittelua ohjaava seikka. Vieressä sijaitsee Puulavesi, jonka maisemat ovat omaa luokkaansa, ja joka tulee hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti suunnitelmassa. Veneilijät saapuvat veneillänsä aivan paloaseman viereen ja saavat ensikosketuksensa kirkonkylään paloaseman juurella. Vieressä sijaitseva rantatori toimii kunnan "keskuksena" erilaisine tapahtumineen ja markkinoineen, joten symbioottinen suhde rantatorin kanssa olisi suotavaa. Kirkonkylän keskusta tulee ottaa ympärivuotisessa toiminnassa huomioon ja välttää näivettämästä jo olemassa olevia palveluita. Uuden käytön tulisi päinvastoin edistää kirkonkylän keskustan elinvoimaisuutta ja houkutella uusia asiakkaita alueelle.

Kun paloasematoiminta joutuu uusien määräysten ja ahtauden myötä siirtymään rakennuksesta, tulee käyttötarkoituksen muutoksen vaalia rakennuksen ulkomuotoa sekä historiallisia elementtejä. Paloasemassa on edelleen jäljellä useita rakennusosia vuodesta 1949 kuten kadun puoleinen massa sekä paloaseman torni. Nämä ovat paloaseman historiallisen arvon kannalta kaikista merkittävimpiä elementtejä ja esittävät rakennuksen alkuperäisestä funktiota voimakkaimmin. Rakennus on säilynyt alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan koko historiansa ajan, joten mahdollisen uuden käyttötarkoituksen tulee huomioida alkuperäinen käyttötarkoitus parhaan mukaan myös toiminnan kannalta. Rakennuksen hallitilat, saunatilat, asunto-osa ja kerhotilat tulee muuttaa sellaisiin käyttötarkoituksiin, jotka rakenteiden osalta vaativat minimaalisia muutoksia, ja jotka eivät piilota tilojen alkuperäisiä funktioita. Merkittäviä, vaalittavia elementtejä ovat muun muassa paloaseman torni, laajat oviaukot, suuret vaunuhallit ja yleisesti rakennuksen ulkomuoto. Paloaseman historiaan viittaavia detaljeja kuten tikkaita, letkunpesuallasta ja hälytyskelloja tulisi vaalia, sillä ne luovat omintakeista ympäristöä uudelle toiminnalle. Rakennus ei ole suojeltu, mutta sitä tulisi käsitellä melkeinpä niin kuin se olisi, sen historiallisen merkityksen takia.

Kunnan ajatuksena on ottaa tilat itselleen ja vuokrata tilat muiden toimitsijoiden käyttöön. Täten toiminnan tulisi olla pääasiassa kaupallista eikä kunnan rahoittamaa. Paloasemassa on neliöitä hulppeat määrät, ja rakennuksen tiloja on mahdollista jakaa helposti useisiin toimintamuotoihin joko yhdelle tai usealle eri vuokralaiselle. Eri aikoina rakennettuja osia on mahdollista hyödyntää omina yksikköinään ja dimensioiltaan vaihtelevat tilat soveltuvat kaikki itsessään omanlaiseen käyttöön.

1 Korhonen M, Romo J. (08.11.2018). Haastattelu.

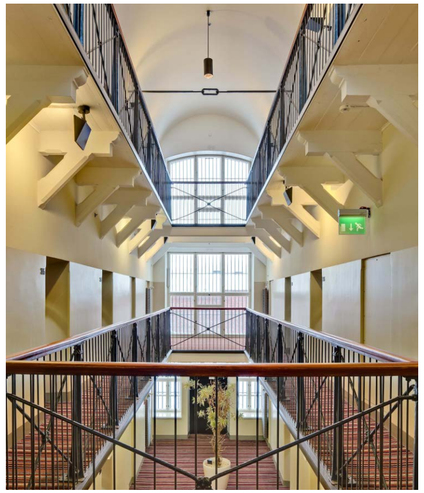

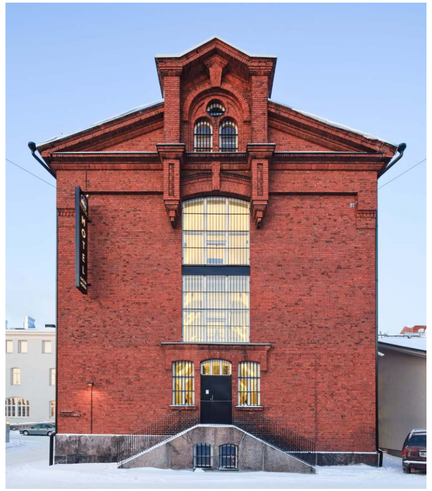

Hotelli Katajanokka on vanha vankila, joka on muutettu hotellikäyttöön.

Oulun keskustassa Vanha Paloasema toimii nykyään muun muassa baarina ja ravintolana.

15.1. Vaihtoehtoja toiminnalle

Tein 14.12.2018 viestiketjun Kangasniemi foorumi- facebook ryhmään, jossa tiedustelin nykyisiltä ja entisiltä kangasniemeläisiltä ehdotuksia paloaseman uusiokäytölle. Innokkaita ehdotuksia tuli useita kymmeniä. Haastattelin lisäksi kunnan teknistä johtoa, jolta sain tietoa kunnan tulevaisuuden tavoitteista, sekä nykyistä palopäällikköä, jolta sain tietoa rakennuksen tilojen potentiaalista. Erittelen seuraavaksi edellisten asioiden pohjalta tilojen kannalta soveltuvimpia vaihtoehtoja, joiden myötä loin lopullisen ehdotukseni uusiokäytölle.

Majoitustoiminta

Kangasniemen kirkonkylästä puuttuvat majoitustilat lähes kokonaan. Vaikka mökkejä sijaitsee alueella runsaasti, olisi itse kirkonkylässä kuitenkin hyvä sijaita jonkinlaiset majoitustilat: kesän tapahtumat kirkonkylällä vetävät asiakkaita, ja majoitustilojen olemassaolo houkuttelee ihmisiä jäämään kirkonkylälle. Koska viereinen rantatori on usein näiden tapahtumien paikkana, ei sijainti voisi olla parempi. Tällä hetkellä osa paloaseman tiloista, lähinnä entinen asunto-osa, on jo pelastustoiminnan yöpymis- ja lepokäytössä, joten tiloja olisi mahdollista käyttää majoitustoiminnan pohjana pienillä tilamuutoksilla.

Rakennus ei kuitenkaan ole täysin hyödynnettävissä majoitustoiminnalle: korkeat hallitilat ja kerhohuone eivät esimerkiksi sovellu majoituskäyttöön ja niitä voitaisiin hyödyntää paremmin muussa käytössä. Ihmismäärät eivät talvella vastaa rakennuksen pinta-alaa, joten majoitustoiminnan olisi kannattavampaa olla paljon pienemmässä skaalassa esimerkiksi asuntopuolella tai vanhan puolen ullakkotiloissa. Gasthaus-tyyppinen hybriditoiminta olisi kaikista soveltuvin majoitusmuoto. Huoneiden tarvittava määrä tulisi pitää alle kymmenessä, jotta tyhjiä huoneita olisi mahdollisimman vähän ympäri vuoden, ja rakennuksen muun toiminnan tulisi olisi aktiivisempaa.

Ravintola/Oluthuone

Korkeat hallitilat sekä mahdollisesti myös kerhohuone soveltuisivat erinomaisesti ravintolatoimintaan. Pinta-alaa ja kattokorkeutta on runsaasti, ja olemassa olevia tiloja ja huoneita kuten varastoja ja toimistoja olisi mahdollista hyödyntää tehokkaasti toiminnan vaativina aputiloina ilman laajennoksia. Ravintolatoiminta olisi helposti yhdistettävissä majoituksen kanssa edellä mainitussa Gasthaus-tyypissä. Tilat on valmiiksi suunniteltu kestämään kovaa kulutusta ja likaantumista.

Rantatorilla sijaitsee kuitenkin jo Puulaaki- ravintola. Kyseisillä ravintolalla häämötti edessä mahdollinen purku, mutta vuokraa on päätetty jatkaa vielä parilla vuodella[1]. Tulevaisuus tämän jälkeen on kuitenkin täysin avonainen, ja ravintola on edelleen vain kesäisin auki, joten rantatorilla voisi hyvinkin toimia sijaintinsa ansioista kaksikin ravintolaa. Tarjonnan, palvelun tai aukioloaikojen tulisi kuitenkin molemmilla olla selvästi eri tyyppistä, ettei kummankaan toiminta kärsisi asiakaskadosta. Lounasravintoloita on Kangasniemellä myös jo kourallinen. Ravintolatoiminta voisi olla majoitustoiminnan tavalla vain yksi osa toimintakirjoa, ja toimia joko vain tiettyinä kuukausina vuodesta kuten Puulaaki tai tiettyinä tunteina viikosta kuten iltaisin ja viikonloppuisin, jotta tarjonta vastaisi kysyntää tehokaasti, mutta ravintola kuitenkin pysyisi auki ympäri vuoden.

1 Korhonen M. (08.01.2019). Sähköpostikeskustelu.

Helsingin Teurastamon kellohalli joulumarkkinoiden aikaan.

Punkaharjun vanha parantola toimii nykyään kuntoutuskeskuksena. Vanhaan parantolaan rakennettiin 1980-luvulla kylpylälaajennos.

Kauppahalli

Ensimmäisen kerroksen hallitilat ovat puitteiltaan hyvin soveltuvat kauppahallitoimintaan. Rantatori toimii jo valmiiksi kauppapaikkana, joten sisätiloissa toimiva kaupallinen toiminta tarjoaisi lähtökohdat tähän ympärivuotisesti. Kaupallinen toiminta voisi olla hyvin moninaista laajojen ja jaettavien tilojen vuoksi. Sisällä voisi olla perinteistä torimyyntiä säänsuojassa sekä kirpputoreja, syys- ja joulumarkkinoita.

Kauppahallitoiminnan ei tarvitsisi olla jokapäiväistä, vaan se voisi olla muussa toiminnassa suurimman osan ajasta ja tila voi toimia markkinapaikkana sesonkiaikoina. Esimerkkikohteena on Helsingin Teurastamon kellohalli, joka toimii tapahtumaravintolana. Jouluisin rakennus muuntuu vaivattomasti markkinapaikaksi. Tämä vaatii yksinkertaista purettavaa kalustusta ja varastotiloja pöydille ja tuoleille. Muuntojoustavuus tulisi olla niin yksinkertaista, että rakennus voisi päivisin toimia kauppapaikkana, mutta iltaisin muuttua kuntalaisia ja vierailijoita palvelevaksi ravintolaksi pienellä vaivalla.

Sauna- ja kuntoutustoiminta

1980-luvun laajennostöissä tehtiin erilliset saunatilat paloasemalle, ja ne ovat myöhemminkin olleet avantouimareiden käytössä. Tilat ovat vähän aikaa sitten remontoituja, joten puitteet toiminnan jatkamiselle ovat otolliset. Paloaseman sijainti järven rannalla luo mitä parhaimmat mahdollisuudet avantouinnille. Rakennuksen asunto-osassa sijaitsee myös toiset saunatilat, mutta nämä ovat paljon pienemmät ja tarkoitukseltaan tehty asuntokäyttöön.

Kunnasta puuttuvat uimahalli- sekä kylpylätoiminta täysin, ja kunnan ikääntyvän väestörakenteen kannalta tällaisille palveluille olisi kysyntää. Esimerkiksi reumapotilailla ei ole mahdollisuutta tarvittavaan vesikuntoutukseen, mikä on suuri ongelma ikääntyville kuntalaisille. Sen sijaan että kunta lähettäisi vanhuksiaan useiden kymmenien kilometrien päähän koko päivän kestäville ja kuormittaville taksikyydeille, olisi järkevämpää rakennuttaa kuntaan oma pieni allasosasto. Jos tällaisen haluaisi tehdä paloasemalle, olisi järkevämpää tehdä tätä toimintaa varten erillinen laajennos kuin sovittaa sitä olemassa oleviin tiloihin, mikä vaatisi paljon alkuperäisten tilojen muuttamista ja aputiloja. Laajennoksen tulisi hyödyntää olemassa olevia saunatiloja ja olla massoittelultaan ja materiaaleiltaan paloaseman ilmeeseen soveltuva.

Allastoiminta olisi ympärivuotista ja jopa korostuisi talven kylminä kuukausina, jolloin Kangasniemen väestö on pienimillään. Jos toiminta tukisi muuta toimintaa kuten majoitus-, yhdistys- ja ravintolatoimintaa, olisi sen rakentaminen vielä kannattavampaa.

Pienenä ongelmana sauna ja kylpylätoiminnalle on venelaitureiden ja tankkauspaikan läheisyys. Toiminnan tulisi tapahtua sopivan matkan päässä näistä tai tankkauspaikkaa tulisi siirtää kauemmas uimapaikalta. Talvisin, kun järvi jäätyy, ei tätä ongelmaa kuitenkaan ole.

Pieksämäen vanhat veturihallit valjastettiin kulttuuritoimintaan vuonna 2014.

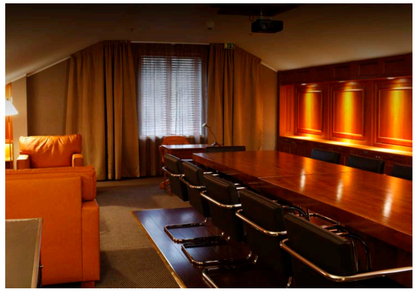

Bilnäsin vanha ruukki tarjoaa asiakkailleen kokoustiloja, joiden yhteydessä on mahdollista hyödyntää alueen majoitus-, sauna- ja ravintolatiloja.

Kulttuuritoimintaa

Korkeat hallitilat soveltuvat erinomaisesti näyttelyitä varten. Hallitiloja on mahdollista jakaa osiin, joten erilaisia näyttelyitä olisi mahdollista pitää samanaikaisesti. Suuria ikkunoita ei ole, minkä vuoksi valaistusolosuhteet saadaan helposti optimaaliseksi. Tilat ovat sopivan virtaavia, joten siirtyminen tilasta toiseen on luontevaa eikä tapahdu muiden "välitilojen" kautta. Aputiloja on myös ympärillä useita. Esitystaiteiden osalta tilat ovat kuitenkin hitusen liian pieniä eli toiminta onnistuisi vain suhteellisen pienen yleisön edessä. Lisäksi akustiikkaa jouduttaisiin jonkin verran parantamaan, sillä tiloissa esiintyy muuten aivan liikaa kaikua.

Pelkästään näyttelytoiminta ei kuitenkaan sovellu täyttämään kaikkia rakennuksen tiloja tehokkaasti, joten toiminta olisi todennäköisesti muiden toimintojen tapaan tilapäistä tai rajoittunut vain yhteen halleista muun toiminnan pyöriessä samanaikaisesti muissa tiloissa.

Yhdistys- ja kokoustilatoimintaa

Toisen kerroksen kerhohuone on jo palomiesyhdistyksen käytössä ja tilat ovat melkeinpä tehty yhdistystoiminnalle. Tilan sijainti, miljöö ja tietynlainen historiallisuus luovat oivat puitteet erilaiselle yhdistystoiminnalle, joka toimisi luonnollisena jatkumona aikaisemmalle toiminnalle. Tilat tehtäisiin vuokrattavaksi, jotta kaikilla olisi mahdollisuus niitä käyttää.

Tiloissa voisi myös järjestää yritysten koulutuksia ja kokouksia, joita muu toiminta kuten sauna-, ravintola- ja majoitustoiminta voisivat tukea. Nykyisiin toimistoihin olisi mahdollista kunnostaa yksityiskabinetti kokouksia varten, josta olisi erinomaiset näkymät Puulavedelle. Koulutuksiin voitaisiin tilata kahvitukset ja ruokailut alakerrassa toimivalta tapahtumaravintolalta. Myös suurempien yritystapahtumien järjestäminen hallitiloissa olisi hyvin mahdollista. Toisessa kerroksessa on paljon huonosti hyödynnettyä ullakkotilaa jota voisi mahdollisesti käyttää työtiloina.

Käytännön esimerkkinä voisi toimia Bilnäsin ruukki, jossa pienen kylän vanhan ruukin tiloihin on tehty monenlaisia kokoustiloja eri kokoisille ryhmille. Toimintaa tukee ruukin muut palvelut kuten majoitus-, ruokailu- ja saunatilat.

Perspektiivikuva rantatorilta.

16. Tapahtumakeskus Hööki

Kangasniemeläisillä oli monenlaisia toiveita ja kunnalla monenlaista tarvetta sekä potentiaalista käyttötarkoitusta rakennukselle. Erilaisia ja eri kokoisia tiloja, erilaisia siipiä ja kerroksia on rakennuksessa useita, joten monenlaista toimintaa on mahdollista yhdistää saman katon alle. Ehdotan siis, että rakennukseen yhdistetään kaikki nämä suosituimmat toiminnot niin kuin ne luonnollisesti istuvat rakennuksen eri siipiin, huomioiden niiden nykyisen käyttötarkoituksen.

Suuret hallitilat tulevat toimimaan tapahtumaravintolana ja baarina. Tilat muuntautuvat yksinkertaisesti avoimeksi hallitilaksi, jolloin siellä on mahdollista järjestää muun muassa kirpputoreja, sesonkimarkkinoita ja näyttelyitä, jotka voivat toimia symbioosissa rantatorin myyntikojujen kanssa. Ravintolapalvelut toimivat kiireisten ilta- ja viikonlopputuntien ulkopuolella muun muassa catering- palveluina rakennuksessa tapahtuvalle yritystoiminnalle. Lisäksi ne palvelevat hotellin asiakkaita aamupalapaikkana ja deli- tyyppisenä kahvilana, jotka ei vaatisi laajoja valmistustiloja. Keittiötilat ovat suhteellisen tiiviisti sopeutettu entisiin aputiloihin, joten ruuan valmistus pidetään näissä tiloissa kevyenä.

Toisen kerroksen kokous- ja kerhotilat säilytetään lähes entisen kaltaisena ja ne palvelevat yritys- ja yhdistystoimintaa. Nykyiset ullakko- ja varastotilat ovat hyvin vähäisessä käytössä, ja koska tilat sijaitsevat kaupungin parhaalla tontilla, tulee ne hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti. Osa tiloista toimii jo valmiiksi lepotiloina ja wc-tiloina, joten näitä hyödyntäen olemassa olevat aukot ja käytävät on mahdollista sijoittaa luontevasti osana uusia työskentelytiloja ja henkilökunnan sosiaalitiloja. Jotta nämä saadaan käyttöön, tulee tiloja jonkin verran avata, lisätä kattoikkunoita ja parantaa näiden lämmöneristystä.

Rakennuksessa sijaitsi valmiiksi kahdet saunatilat, joista toiset oli juuri remontoitu. Pohjan kannalta ne sijaitsevat aivan vierekkäin, mutta ne on rakennettu eri siipiin. Koska Kangasniemeltä puuttuvat täysin lämpöaltaat esimerkiksi kuntoutus- ja reumapotilailta, on tarve tällaiselle toiminnalle akuutti. Kangasniemen vakituisesta väestöstä noin 40 prosenttia on eläkeläisiä[1], ja lukema tulee kasvamaan vuosien saatossa entisestään, joten terveyttä ylläpitävien palveluiden läheisyys on elintärkeää. Lisäksi yhteisöllinen sauna- ja allastoiminta soveltuu luontevasti paloaseman alkuperäiseen käyttötarkoitukseen ja tukee rakennuksen muuta toimintaa.

Rakennus laajalla toimintakirjollaan pystyy kesäkuukausien ulkopuolellakin houkuttelemaan suuria ryhmiä kokonaisvaltaisten palveluiden ääreen. Kokous- ja opetustilojen käyttäjät pystyvät hyödyntämään kaikkia rakennuksen muita palveluita kuten majoitus-, kylpylä-, tapahtuma- ja ravintolatoimintoja.

1 https://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/213.html. Viitattu 08.04.2019.

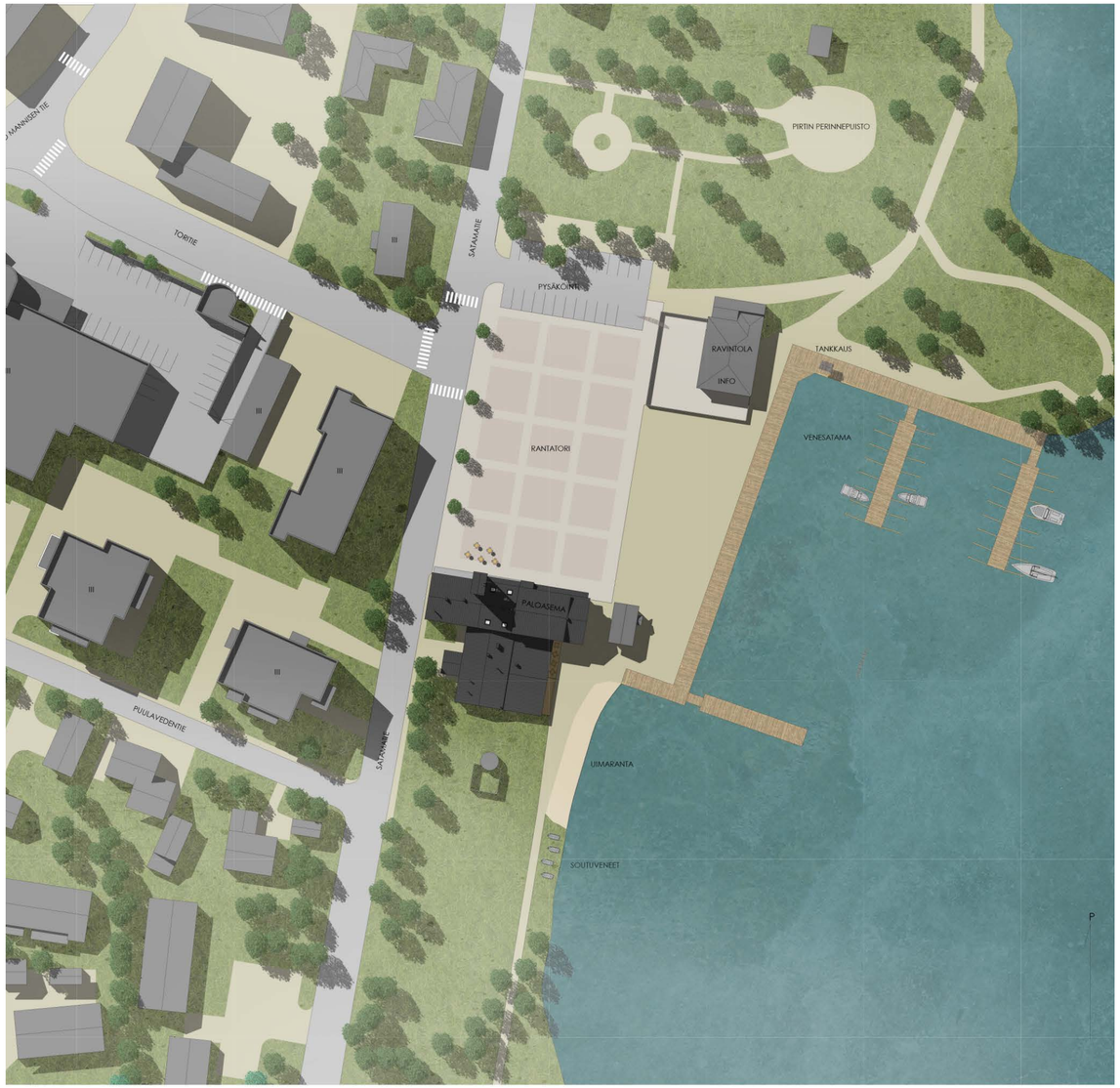

Asemapiirros - 1:1000

16.1 Aluesuunnitelma

Paloaseman käyttötarkoituksen muuttuessa erillistä asfalttikaistaa aseman edessä ei enää tarvita, joten torin kivetystä on mahdollista jatkaa aina paloasemalle asti. Lopputuloksena on yhtenäinen kivipinta koko torin pohjapinta-alalla, jolloin paloasema liittyy luontevammin torin muuhun toimintaan. Myyntipisteitä on mahdollista sijoittaa lähemmäs asemaa, jolloin paloasema voi liittyä osaksi suurempia markkinatapahtumia. Nykyään lumenläjitys haittaa talvisin myyntitoimintaa torilla, joten kivetysalueen laajentaminen paloasemaan päin auttaa myös tätä tilannetta.

Koska paloasemasta tehdään käyttötarkoituksen muutoksen myötä kuntalaisille tehtyä puolijulkista tilaa, ja samalla aktivoidaan paloaseman taakse jääviä siipiä, on mahdollista hyötykäyttää paloaseman takana olevaa viheraluetta tehokkaammin. Nykyisellään alue on pelkkää varjoisaa nurmikkoaluetta ja soutuvenepaikkoja, jotka on huonosti hyödynnetty. Rannasta karsitaan jonkin verran puustoa, että näkymät Puulavedelle parantuvat vanhalta paloasemalta ja saadaan aurinkoa uusille terasseille. Rannan nykyinen venelaituri typistetään uimakäyttöön soveltuvaksi ja sen yhteyteen tehdään pieni uimaranta, joka lisää puiston viihtyisyyttä ja houkuttelee ihmisiä viettämään kesäpäiviä paloaseman ja rantatorin kupeessa. Soutuveneitä on edelleen kuitenkin mahdollista säilyttää aivan rannan vieressä. Puistoon asennetaan myös frisbee golf-maaleja jotka houkuttelevat nuorempaa, ja miksei vanhempaa väkeä pelailemaan kesäpäivillä puistossa.

Torin läheisyydessä venepaikkoja tulisi jonkin verran lisätä, sillä paikkamäärät ovat nykyisellään alimitoitettuja kesän ruuhkakuukausina[1]. Ehdotan, että venelaiturit siirretään toiselle puolelle rantatoria, jotta ne istuisivat rannan kokonaisuudessa luonnollisemmin. Samalla veneiden tankkauspiste siirtyisi kauemmas uudesta uimarannasta ja laiturista.

Huonokuntoinen Puulaaki- ravintola purkamisen sijasta säilytetään, peruskorjataan ja sille annetaan "kasvojen kohotus", jolloin se seisoisi arvokkaana paloasemaa vastapäätä. Kunnan tuore info-koppi ei sovi torin kokonaisuuteen, joten se siirrettäisiin Puulaaki- ravintolan yhteyteen. Yhdessä venepaikkojen ja info-mökin siirron kanssa "portti" Kangasniemeen vesiteitse siirtyisi lähemmäs Puulaaki- ravintolaa, joka tukisi ravintolatoimintaa ja järkevöittäisi rantatorin järjestelyä.

1 Romo J., Korhonen M. (08.11.2018), haastattelu.

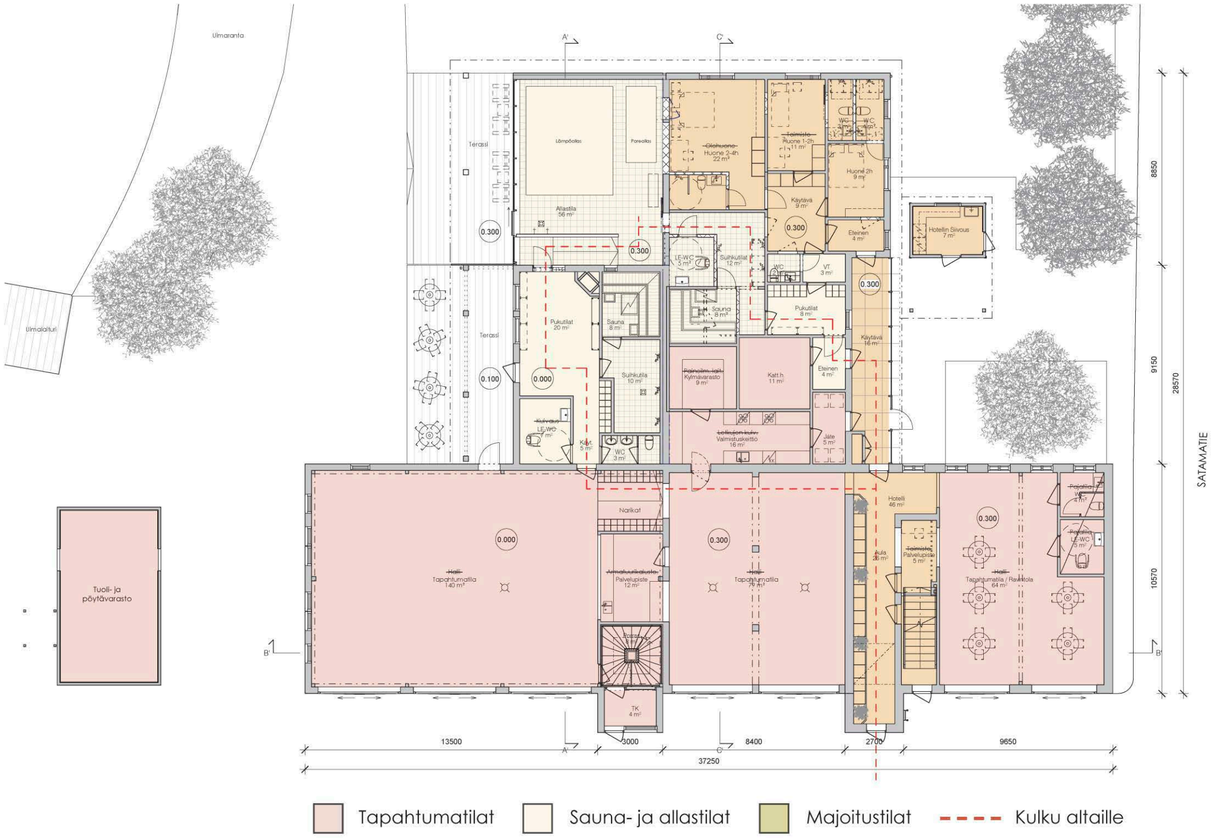

Pohjapiirustus 1. krs - 1:200

16.2. Ensimmäisen kerroksen muutokset

Nykyiset kalustohallit säilytetään pääosin entisen kaltaisena, jotta rakennuksen alkuperäinen funktio tulisi selvästi käyttäjille esiin. Tämä samalla palvelee rakennuksen uutta käyttöä tapahtumatilana, sillä tilat muuntautuvat parhaiten eri käyttöön, kun niissä on mahdollisimman vähän rajoittavia tekijöitä. Ravintolan palvelupiste ja baari sijoitetaan nykyiseen armatuurivarastoon, johon tehdään aukot molemmin puolin, jotta se palvelisi asiakkaita keskeisesti ja tehokkaasti. Nykyiset palomiesten naulakot säilytetään ja hyödynnetään luonnollisesti narikkana. Keittiötilat sijoitetaan nykyiseen letkunsäilytystilaan, ja viereinen eteinen ja kompressorihuoltotila toimivat kylmävarastona ja jätehuoneena. Nykyiset kompressori- ja sammutinhuoltotilat muutetaan wc-tiloiksi palvelemaan tapahtumatiloja ja ravintolaa.

"Letkuhuone", eli uusi allasosasto, sijoittuu asunto-osan ja saunaosaston kainaloon niin, että se massoittelullaan ja kattomuodollaan sulautuu olemassa olevien siipien yhteyteen. Allasosasto perustetaan paloaseman vanhojen siipien korkoon, sillä tällöin joudutaan rakentamaan vain yksi luiska 80-luvun saunatiloista ja altaat vaativat näin myös vähemmän syvennystä itselleen. Luiskan eteen rakennetaan lasitiilinen väliseinä suojaamaan suoraa näköyhteyttä pukutiloihin. Allastilaan tehdään 7mx6m lämpöallas sekä 1,8mx4m poreallas hierontasuihkuilla. Lisäksi tiloihin tehdään jalkasuihku peseytymistä varten järviuinnin jälkeen.

Vanhan asuntopuolen sauna- ja suihkutiloja laajennetaan nykyisen makuuhuoneen puolelle, johon lisätään myös liikuntaesteisille wc-tila kätevästi allastilojen yhteyteen. Nykyiseen kuivaushuoneeseen tehdään myös liikuntaesteisille wc-tila, jotta molemmat pukuhuoneet olisivat soveltuvia liikuntarajoitteisille. Muut asuntopuolen tilat otetaan luonnollisesti käyttöön majoitustiloina, joihin saa majoitettua tarpeen mukaan 5-8 henkilöä. Näitä tiloja palvelee autokatoksen varasto, jossa säilytetään siivoustarvikkeita, liinavaatteita ja pesukoneita. Vanhaan keittiöön rakennetaan wc-tilat kahdelle huoneelle, joten ne pystyvät hyödyntämään nykyisiä viemärivetoja tehokkaasti. Yksi esteetön wc-tila rakennetaan nykyiseen olohuoneeseen, josta tehdään hotellin suurin makuuhuone.

Span ja hotellin vastaanotto yhdistetään, ja sijoitetaan nykyiseen toimistoon, joka sijaitsee letkunpesukäytävällä. Kuten armatuurivaraston kanssa, tähänkin tilaan tehdään molemmille puolille seinää aukot asiakaspalvelua varten. Letkunpesuallas säilytetään ja hyödynnetään pitkänä odotuspenkkinä, johon on myös mahdollista istuttaa kasveja viihtyisyyden parantamiseksi.

Muutostoimenpiteiden yhteydessä toteutettaisiin Brado Oy:n laatiman kuntoraportin mukaisia korjauksia, kuten ulko-ovien esteettömyyksien parannuksia, eristysten lisäämistä ja palo-osastoinnin parannuksia.

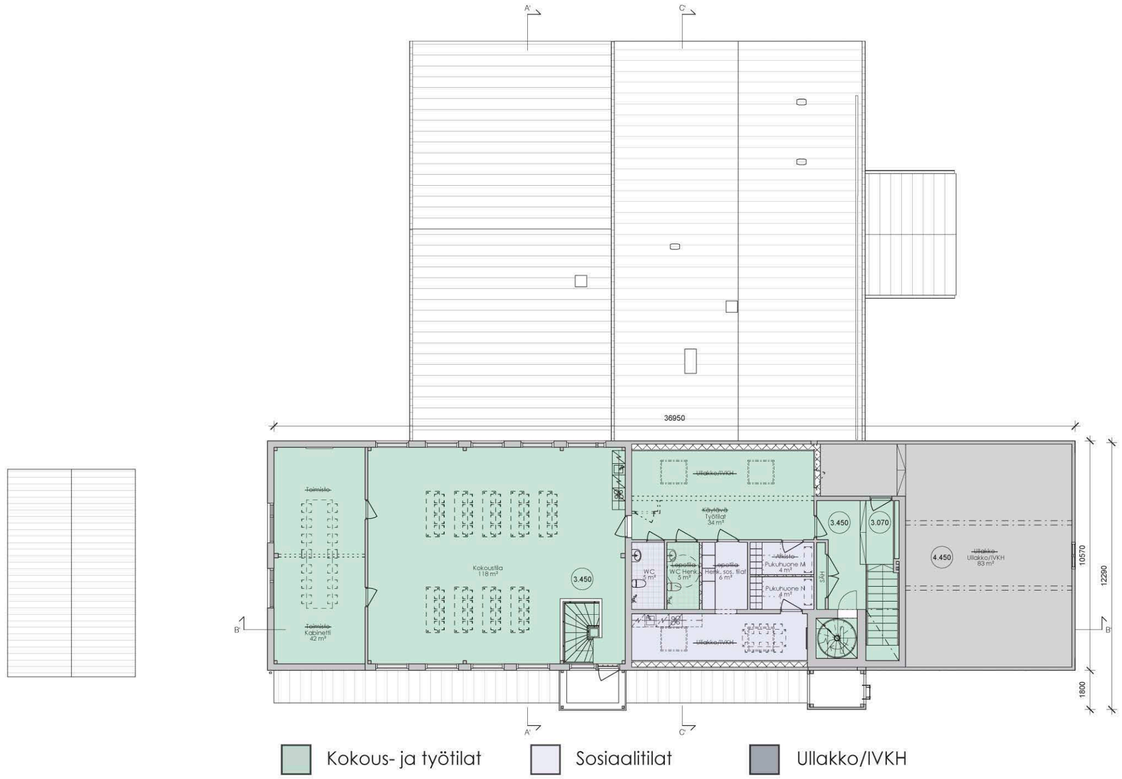

Pohjapiirustus 2. krs - 1:200

16.3. Toisen kerroksen muutokset

Yli puolet toisen kerroksen nykyisestä pinta-alasta on hyvin vaikeakäyttöistä tilaa. Ainoa ikkuna 1960- ja 1940-luvulla rakennetuissa osissa sijaitsee satamatien vastaisella ulkoseinällä, ja tämä tila on nykyisellään hyvin matalaa, sillä se sijaitsee noin metrin korkeammalla kuin muu yläkerta. Lisäksi tämä on täysin alkuperäinen kylmä ullakkotila vuodelta 1949. Tontin arvon takia osaa tiloista tarvitsisi kuitenkin muokata siihen suuntaan, että niitä voitaisiin hyötykäyttää tehokkaasti, kuitenkin huomioiden olemassa olevat rakenteet ja säilyttäen mahdollisimman paljon vanhaa.

Koska nykyisellään osa toisen kerroksen tiloista on jo valmiiksi henkilökunnan lepo- ja wc-tiloina, olisi mahdollista hyödyntää osa näistä tiloista tässä käytössä kuitenkin tietyillä muutoksilla. Osittain myös nykyinen keskikäytävä, sekä suurin osa väliseinistä ja ovista pystyttäisiin tässä käytössä hyödyntämään. Nämä tilat kuitenkin vaatisivat kymmenen prosentin ikkuna-alaa, jotka toteutettaisiin nykyisen kattomuodon mukaan neljänä kattoikkunana. Näin rakennuksen ulkoinen muoto säilyy mahdollisimman alkuperäisenä. Ullakkotilojen hyödyntäminen vaatii lämmöneristyksen lisäämistä yläpohjaan sekä ulkoseiniin. Työntekijöiden sosiaalitilojen lisäksi loput tiloista toimivat tunnelmallisina työskentelytiloina, joita kuntalaiset sekä yritys- ja yhdistystoiminta voisi hyödyntää.

Koska IV-järjestelmät tulee muutenkin rakennuksessa uusia täysin, siirretään samalla IV-konehuone 1949-luvulla rakennetun osan ullakolle. Näin saadaan tehokas käyttötarkoitus vaikeasti hyödynnettävälle tilalle, jolloin se voidaan jättää kylmäksi ilman laajaa ikkuna pinta-alaa ja kovin korkeaa tilakorkeutta.

Nykyiset opetus- ja kokoustilat säilytetään täysin samanlaisina, sillä tiloja käytetään nykyisellääkin yhdistyskäytössä. Paloaseman järvenpuoleisessa päädyssä sijaitsevien toimistojen väliseinä puretaan, jotta saadaan yksi yhtenäinen kabinettitila yksityisten kokousten järjestämistä varten. Tilat soveltuvat tähän käyttöön hyvin huomioiden tilojen nykyisen käytön ylipalomiehen ja palotarkastajan toimistoina. Ikkunoista avautuvat erinomaiset näkymät Puulavedelle.

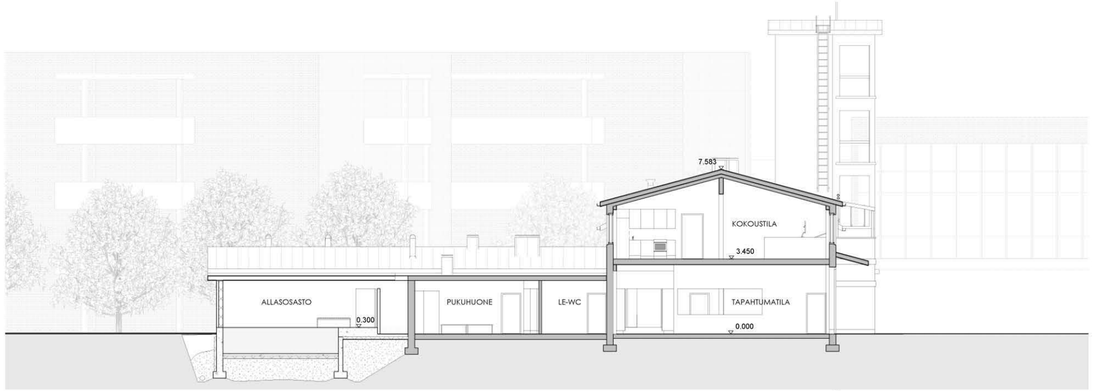

Leikkaus A-A - 1:200

Leikkaus C-C - 1:200

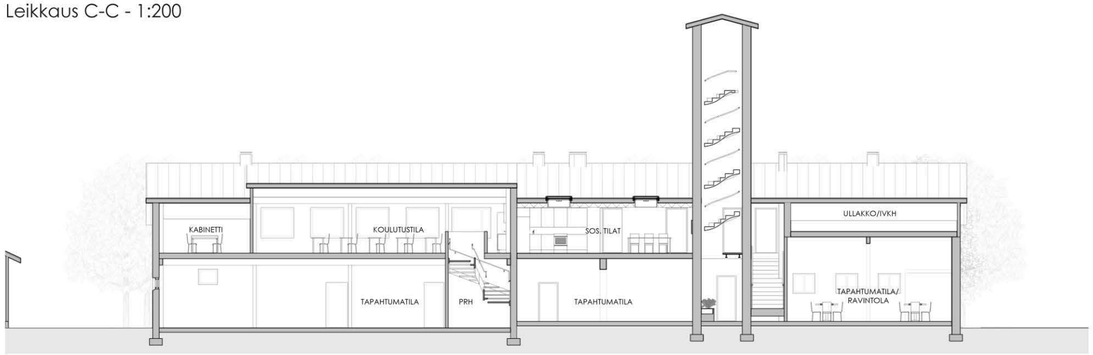

Leikkaus B-B - 1:200

16.4. Leikkaukset ja Julkisivut

Paloaseman torniin rakennetaan kierreporras, joka helpottaa tornin käyttöä esimerkiksi torin tapahtumien yhteydessä. Tornin sisämitta on kuitenkin sen verran kapea, ettei se täytä määräyksiä esimerkiksi turvalliseksi katselutasanteeksi. Tornia kuitenkin voidaan käyttää esimerkiksi tapahtumien valokuvaamiseen, kuulutuksiin ja paloaseman valvontaan.

Uusi allaslaajennos suunnitellaan rakennuksen vanhan siiven korkeudelle, sillä näin kulku sinne on luontevaa pyörätuolin avulla ja altaaseen on mahdollista saada n. 30cm lisää korkeutta, jotka upotetaan alapohjaan. Upottaessa rakenteita näin syvälle lähellä vesialueita tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennesuunnitteluun.

Lämmöneristystä lisätään toisessa kerroksessa sekä seiniin että yläpohjiin, jotta tilat saadaan käyttökelpoisiksi. Panelointi toteutetaan yhteneväisesti nykyisen kipsilevypinnan mukaisesti. Alkuperäinen ullakkotila vuodelta 1949 asti säilytetään, sillä tämä pääty rakennuksesta on yhdessä tornin kanssa ainoita paloaseman alkuperäisiä säilyneitä elementtejä. Tämän osion käyttöönotto vaatisi todella laajoja muutoksia tiloihin, kuten välipohjan laskemista, ikkunoiden lisäämistä ja lämmöneristyksen parantamista, jq sen säilyttäminen ennallaan ylläpitää rakennuksen historiallista alkuperäisyyttä.

1960-luvun laajennoksessa vuorostaan on jo valmiiksi lämmöneristettyjä tiloja ja välipohja on sopivalla korkeudella, joten näiden tilojen muuttaminen hyötytilaksi on paljon luontevampaa. Lisäksi tiloja on muutettu sekä 1980- että 2000-luvulla, joten nämä tilat ovat rakennuksessa kaikista vähiten alkuperäisiä. Uusissa suunnitelmissa näissä 1986 vuonna suunnitelluissa tiloissa on kuitenkin pystytty hyödyntämään vuonna 1986 rakennetut väliseinät ja ovet.

Julkisivu Pohjoiseen - 1:200

Julkisivu Etelään - 1:200

Julkisivujen muutokset pidetään minimissä, jotta rakennuksen ulkoinen hahmo säilyisi mahdollisimman alkuperäisen kaltaisena. Nykyiset 1990-luvulla asennetut haitariovet ovat loistavassa kunnossa ja samalla palvelevat uutta käyttötarkoitusta tarkoituksenomaisesti esimerkiksi torimarkkinoiden ja suurten tapahtumien aikaan, joten ne säilytetään.

Entisen 1960- luvulla toteutetun asunto-osan mineriittilevyt puretaan remontin yhteydessä ja korvataan samantyylisellä vaaleanharmaalla ja valkoisella kuitusementtilevyllä. Vaikka olemassa oleva julkisivu ilmentää omaa aikakauttaan, on se kuitenkin järkevä purkaa remontin yhteydessä; osa mineriittilevyistä on pakko purkaa allaslaajennoksen yhteydessä, joten samalla olisi kustannustehokasta purkaa loputkin tästä ongelmarakenteesta.

Suurin muutos julkisivuun tulee uuden allasosaston myötä. Allasosaston eteläpäädyn julkisivu tehdään valkoisella tiilellä, jotta se istuu luonnollisesti entisen asunto-osan kanssa vierekkäin. Allasosaston kattomuoto seuraa viereisen saunaosaston kattoa kulmallaan eikä poikkea massasta.

Julkisivu Itään - 1:200

Julkisivu Länteen - 1:200

1) Betoninen julkisivuelementti, sileäpintainen, harmaa 2) Vaakasuuntainen ponttilauta, keltainen 3) Betonisokkeli, harmaa
4) Roiskerappaus, keltainen 5) Sileärappaus, valkoinen 6) Tiiliseinä, valkoinen, 1/2 porrastus 7) Otsalauta, punainen maali 8) Puuaita, valkoinen maali 9) Peltikatto, musta 10) Ikkuna, kirkas
11) Ikkunallinen puuovi, punainen maali 12) Ikkunallinen haitariovi, teräs, punainen 13) Puuovi, vaaleanruskea maalattu puupanelointi 14) Puuovi, valkoinen maali 15) Vaakasuuntainen ponttilauta, valkoinen
16) Kuitusementtilevy, valkoinen 17) Kuitusementtilevy, vaaleanharmaa 18) Lasiseinäjärjestelmä, kirkas lasilevy 19) Ovi, alumiini 20) Kattoikkuna, kirkas lasi 21) Terassilaudoitus, kuusi, oljykäsitelty

Uudet toisen kerroksen ikkunat eivät muuta julkisivun ilmettä kovasti, sillä ikkunat eivät ole kovinkaan suuria ja ne sijoitetaan katon suuntaisesti muun julkisivun rytmissä täsmälleen paloaseman haitariovien päälle.

Uusi lasitettu käytävä tehdään Satamatien suuntaiselle julkisivulle. Lasi on kirkasta ja alumiiniprofiilit hoikkia, joten lasitettu käytävä ei häiritse julkisivun ilmettä.

Paloaseman nykyinen valokyltti poistetaan remontin yhteydessä, jotta ei aiheutettaisi väärinkäsityksiä hätätapauksien sattuessa.

Paloaseman vaunuhallit ovat äärimmäisen täyteen pakattuja nykyisellään, joten kalustoa ei voida enää kasvattaa nykyisessä toiminnassaan.

Näkymä entisestä vaunuhallista joulumarkkinoiden aikaan. Hyväkuntoiset haitariovet säilytetään ja nykyinen armatuurikaluston varasto otetaan käyttöön palvelutiskinä.

Näkymä saunaosaston terassilta. Näkymät ovat kauniit, mutta paloaseman taustan alueet ovat huonosti hyödynnetty.

Näkymä uudesta allaslaajennoksesta, josta on yhteys uuteen rantaan, terassille ja uimalaiturille.

Letkutornin käytävä nykyisellään. Seinien maalaustyöt ovat jääneet kesken.

Letkuallas otetaan käyttöön palvelupisteen istuimina ja istutuspenkkeinä, pinnat maalataan ja letkutorni otetaan käyttöön. Sähkötöiden yhteydessä johdot koteloidaan siistimmin. Myös ulko-oven esteettömyyttä parannetaan.

17. Loppusanat ja Kiitokset

Diplomityöni oli laajatöinen, mutta samalla myös hyvin palkitseva. Pääsin sen myötä matkustamaan eri puolille Suomea tutustumaan moniin pieniin paikkakuntiin kuten Karstulaan, Pyhtäälle ja Raaseporiin, joissa en ollut aikaisemmin vieraillut ja pääsin tutustumaan moniin historiallisiin rakennuksiin sekä niiden omistajiin ja suunnittelijoihin, jotka avasivat silmäni modernin rakennuskannan loputtomiin mahdollisuuksiin. Yleisesti arvostukseni "unohdettuun" ja pienimuotoiseen moderniin rakennuskantaan ja sen vaalimiseen kasvoi valtavasti työn myötä, ja osaan nykyään tarkastella tämän aikakauden rakennuksia pienillä kirkonkylillä täysin uusin silmin. Toivon hartaasti että diplomityöni myötä myös opinnäytteeni lukijat saivat inspiraatiota ja uutta arvostusta tämän ajanjakson rakennuksia kohtaan.

Kangasniemen paloasema on äärimmäisen kaunis ja ainutlaatuinen rakennus erinomaisella sijainnilla, jolla on potentiaalia vaikka mihin. Käyttötarkoituksen muutoksen suunnitteleminen tähän rakennukseen oli haastavaa, sillä Kangasniemi ja rantatori luovat täysin ainutlaatuiset puitteet, jotka täytyy kuitenkin huomioida monelta eri kantilta. Erityinen kiitos kuuluu kangasniemeläisille innokkaasta vastaanotosta kyselyyni paloaseman mahdollisista käyttötarkoituksista: ilman näitä ehdotuksia en olisi päätynyt kyseiseen ratkaisuun, jossa pyrin parhaani mukaan sopeuttamaan kuntalaisten toiveita yhteen rakennuksen monien rajoitusten sisällä. Olin positiivisesti yllättynyt suuresta määrästä ihmisiä, jotka aidosti välittivät paloaseman, rantatorin ja Kangasniemen tulevaisuudesta. Sain myös useita kannustavia henkilökohtaisia sähköpostiviestejä, joista olen hyvin kiitollinen.

Kiitokset Etelä Savon maakuntaliitolle työn ja apurahan myöntämisestä. Erityiset kiitokset kuuluvat Janne Nulpposelle, joka aktiivisesti tiedusteli ja avusti työni etenemistä sekä diplomityöni ohjaajalle Anu Soikkelille, jonka ohjausten myötä sain paljon apua diplomityöni haastavimpien asioiden ratkaisussa. Kiitokset myös Kangasniemen teknilliselle johdolle sekä ylipalomies Tapio Kallbergille, jotka auttoivat minua selvittämään palokunnan ja Kangasniemen nykyistä tilannetta.

Suuret kiitokset kuuluvat myös kaikille muille haastatteluiden antaneille sekä kuvien käyttölupien myöntäneille tahoille.

18. Lähteet

Haastattelut ja keskustelut

Björklund M. (19.12.2018). Sähköpostihaastattelu.

Harju J. (23.04.2019). Puhelinhaastattelu.

Holmi A. (06.05.2019). Facebook- keskustelu.

Heikkinen L. (08.02.2019). Raaseporissa.

Karstulan rakennusvalvonnan virkailija (10.01.2019). Karstulassa.

Kallberg T. (08.11.2018). Kangasniemellä.

Kallberg T. (25.02.2019). Sähköpostikeskustelu.

Kiintola J. (18.01.2019). Pyhtäällä.

Korhonen M., Romo J. (08.11.2018). Kangasniemellä.

Korhonen M. (08.01.2019). Sähköpostikeskustelu.

Kottila K. (17.01.2019). Puhelinhaastattelu.

Lasonen J. (10.01.2019). Karstulassa.

Kirjalähteet

Carlson J. (1986). Runoja Kangasniemeltä. Oy Kehrääjä.

Laitinen E. (2015). Kangasniemen historia IV - Sotien jälkeinen aika 2010-luvun alkuun. Kangasniemen kunta ja seurakunta.

Lehtileikkeet

Kangasniemen kunnallislehti (Vuosiluku ei tiedossa). Kangasniemen paloaseman arkisto.

Keskisuomalainen (17.08.1986). Kangasniemen paloaseman arkisto.

Keskisuomalainen (02.12.1987). Kangasniemen paloaseman arkisto.

Länsi-Savo (09.09.1985). Kangasniemen paloaseman arkisto.

Länsi-Savo (16.08.1985). Kangasniemen paloaseman arkisto.

Länsi-Savo (16.08.1986). Kangasniemen paloaseman arkisto.

Savon Sanomat (16.08.1986). Kangasniemen paloaseman arkisto.

Savon Sanomat (20.08.1986). Kangasniemen paloaseman arkisto.

Savon Sanomat (17.01.1987). Kangasniemen paloaseman arkisto.

Savon Sanomat (21.11.1987). Kangasniemen paloaseman arkisto.

Raportit

Brado Oy (25.03.2019). Kangasniemen paloaseman kuntoarvioraportti.

Geosto Oy (12.06.1985). Pohjatutkimus. Kangasniemen rakennusvalvonnan arkisto.

Kangasniemen paloaseman laajennoksen rakennuslupahakemus (21.01.1964). Kangasniemen rakennusvalvonta.

Kuitunen K. (30.08.1985). Rakennusselitys I: Kangasniemen paloasema, laajennos ja peruskorjaus. Kangasniemen rakennusvalvonta.

Karstulan kunnan tekninen toimisto (29.10.1987). Entinen perunajauhotehdas, kustannusarvio kunnostustöistä. Wanhojen Wehkeiden arkisto.

Karstulan kunnanhallitus (18.04.1996). Valtionapuhakemus työministeriölle. Wanhojen Wehkeiden arkisto.

Karstulan kunta (14.02.2011). Ennakkolausunto. Wanhat Wehkeet Oy, käyttötarkoituksen muutos. Karstulan rakennusvalvonta.

Saarijärven-Karstulan kansanterveystyön kunnan liikelaitos (03.09.1986). Hakemus ThL 26 §:n mukaisen sijoituspaikan hyväksymiseksi. Wanhojen Wehkeiden arkisto.

Verkkolähteet

Brandett M. (07.05.2017). Vil ha Finnskogen inn på Unescos verdensarvliste. Isølor.no. Saatavilla: <http://isolor.no/nyheter/vil-ha-finnskogen-inn-paa-unescos-verdensarvliste>. Viitattu 15.04.2019.

Chahine A. (28.02.2017) Torsby Finnskogscentrum. Architecture Lab. Saatavilla: <https://www.architecturelab.net/torsby-finnskogscentrum-bornstein-lyckefors-arkitekter/>. Viitattu 15.04.2019.

Design Ark (10.01.2019). WAN Adaptive Reuse Award 2016 Winner Announced. Saatavilla: <https://dezignark.com/blog/torsby-finnskogscentrum/>. Viitattu 15.04.2019.

Forssblad J. (18.07.2016). Flytten till glesbygden blev ett lyft. SVT Nyheter. Saatavilla: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/varmland/flytten-till-glesbygden-blev-ett-lyft?gmenu=open>. Viitattu 15.04.2019.

Gohde H. (20.12. 2017). Vill göra Finnskogen till världsarv. Land Skogsbruk. Saatavilla: <https://www.landskogsbruk.se/skog/vill-gora-finnskogen-till-varldsarv/>. Viitattu 15.04.2019.

Haglund M. (29.03.2017). Finnskogscentrum får kulturpris. SVT Nyheter. Saatavilla: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/varmland/finnskogscentrum-far-kulturpris>. Viitattu 15.04.2019.

Hawkins S. (08.06.2017). Kylän vanhasta paloasemasta tuli koti ja pienpanimo. Iltalehti. Saatavilla: <https://www.iltalehti.fi/asuminen/a/201706082200194269>. Viitattu 15.04.2019.

Heino S. (17.10.2016). Arkkitehti Lasse Heikkinen ja Sunpark. Radiofiskars. Saatavilla: <https://www.radiofiskars.fi/2016/10/arkkitehti-lasse-heikkinen-ja-sunpark/>. Viitattu 15.04.2019.

Hernberg H. (2014). Tyhjät Tilat - Näkökulmia ja keinoja olemassa olevan rakennuskannan uusiokäyttöön. Ympäristöministeriö, Rakennetun ympäristön osasto. Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/135964/TyhjatTilat_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 15.04.2019.

Ilkka. Seinäjoen vanha paloasema puretaan. Saatavilla: <https://www.ilkka.fi/kuvat-ja-videot/videot/sein%C3%A4joen-vanha-paloasema-puretaan-1.2219592>. Viitattu 15.04.2019.

Jauhiainen K. (28.02.2018). Paloaseman panimon tuotanto jatkuu Nummella: Pekka Montin pyörittää myös One Pint Pubia Helsingissä. Länsi-Uusimaa. Saatavilla: <https://www.lansi-uusimaa.fi/artikkeli/614167-paloaseman-panimon-tuotanto-jatkuu-nummella-pekka-montin-pyorittaa-myos-one-pint>. Viitattu 15.04.2019.

Jauho S. (24.08.2015) Finnskogscentrum vetää väkeä. Sveriges Radio. Saatavilla: <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=185&artikel=6235990>. Viitattu 15.04.2019.

Joutsi J. (25.04.2018). Kangasniemen paloasema. Saatavilla: <http://www.jukkajoutsi.com/kniemi27.html>. Viitattu 15.04.2019.

Joutsi J. (02.11.2017). Tori ja satama-alue 70-luvulta alkaen (vuoden 2009 loppuun). Saatavilla: <http://www.jukkajoutsi.com/kniemi26.html>. Viitattu 15.04.2019.

Kaakonkulma (08.01.2019). Miehikkälän paloaseman purkaminen alkoi. Saatavilla: <https://www.kaakonkulma.fi/2019/01/08/miehikkalan-paloaseman-purkaminen-alkoi/>. Viitattu 15.04.2019.

Karru M. (21.05.2013). Huittisten paloasemasta koti ja galleria. Kulttuuriympäristö. Saatavilla: <http://kulttuuriymparisto.blogspot.com/2013/05/huittisten-paloasemasta-koti-ja-galleria.html>. Viitattu 15.04.2019.

Kaski H., Puurunen T. (11.01.2013). Jyväskylän vanha paloasema katoaa katukuvasta. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-6447558>. Viitattu 23.12.2018.

Kervinen M. (30.8.2017). Täydennysinventointi. Finnish Consulting Group (FCG). Saatavilla: <http://www.karstula.fi/binary/file/-/id/17/fid/4800/>. Viitattu 15.04.2019.

Keski-Suomen Pelastuslaitos. Pelastustoiminta Suomessa. Saatavilla: <http://www.keskisuomen-pelastuslaitos.fi/pelastuslaitos/historiaa/pelastustoiminta>. Viitattu 23.12.2018.

Koski A. (23.08.2015). Olutta voi panna vaikka paloasemalla. Helsingin Uutiset. Saatavilla: <https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/311069-olutta-voi-panna-vaikka-paloasemalla>. Viitattu 15.04.2019.

Larvio A. (04.07.2018). Kymenlaakson museo ei hyväksy Miehikkälän vanhan paloaseman purkamista. Kymen Sanomat. Saatavilla: <https://kymensanomat.fi/uutiset/lahella/c517f6cb-0c44-4365-ae9f-5aa287639478>. Viitattu 15.04.2019.

Leiwo H. (18.9.2017). Seinäjoen palokunta muutti vuosien odotuksen jälkeen – ensi yönä päivystetään uusissa tiloissa. Yle Uutiset. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-9838041>. Viitattu 15.04.2019.

Lekvattnet, porten till Finnskogen. Nya Finnskogcentret i Lekvattnet. Saatavilla: <https://www.lekvattnet.se/turism/finnskogscentrat/nya-finnskogcentret-i-lekvattnet/>. Viitattu 15.04.2019.

Lekvattnet, porten till Finnskogen. Nya Skolan. Saatavilla: <https://www.lekvattnet.se/skolor/lekvattnets-sista-skola/>. Viitattu 15.04.2019.

Lekvattnet, porten till Finnskogen. Nya utseendet. Saatavilla: <https://www.lekvattnet.se/turism/finnskogscentrat/nya-utseendet/>. Viitattu 15.04.2019.

Lekvattnet, porten till Finnskogen. Om utformningen. Saatavilla: <https://www.lekvattnet.se/turism/finnskogscentrat/om-utformningen/>. Viitattu 15.04.2019.

Lekvattnet, porten till Finnskogen. Tillgänglighet till och i Finnskogscentrum Lekvattnet. Saatavilla: <https://www.lekvattnet.se/turism/finnskogscentrat/tillganglighet-till-och-i-finnskogscentrum-lekvattnet/>. Viitattu 15.04.2019.

Leponiemi T. (05.05.2015). Vanha paloasema moukarin alle Riihimäellä. Yle Uutiset. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-7971906>. Viitattu 15.04.2019.

Livet på Fiskars Museum (23.11.2010). Pohjan kunnantalo. Saatavilla: <http://museum.ratata.fi/blogg/article-48868-120938-pohjan-kunnantalo?offset_48868=15&categories_48868=396>. Viitattu 15.04.2019.

Maaseudun Tulevaisuus (22.07.2018). Karavaanareiden määrä Suomessa on vähentynyt. Saatavilla: <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/koneet-autot/artikkeli-1.272992>. Viitattu 15.04.2019.

Mannberg K. (03.04.2013). Torsby satsar i Lekvattnet. SVT Nyheter. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/varmland/torsby-satsar-i-lekvattnet>. Viitattu 15.04.2019.

Markus M. Yritystarinat: Automuseosta matkailukohteeksi. Leader Keski-Suomi. Saatavilla: <http://www.keskisuomenmaaseutu.fi/tarinat/automuseosta_matkailualueeksi.5210.news>. Viitattu 15.04.2019.

Mustonen S. Kuvia Hyvinkäältä. Saatavilla: <http://www.hyvinkaakuvat.com/paikkasivut/paloasema.htm>. Viitattu 15.04.2019.

Ojansivu R. (09.04.2013). Pyroll Areena - Palloilua perunavarastossa. Kulttuuriympäristö. Saatavilla: <http://kulttuuriymparisto.blogspot.com/2013/04/pyroll-areena-palloilua-perunavarastossa.html>. Viitattu 15.04.2019.

Paloaseman panimo. Pienpanimo vanhalla paloasemalla. Saatavilla: <https://www.paloasemanpanimo.fi/>. Viitattu 15.04.2019.

Pölkki M., Saarinen J. (30.12.2017). Kuolevien kylien maa. Helsingin Sanomat. Saatavilla: <https://dynamic.hs.fi/2017/katoavatkylat/>. Viitattu 15.04.2019.

RAKLI (2014). Kiinteistöalan yhteiskunnallinen ja kansantaloudellinen merkitys. Saatavilla: <https://www.rakli.fi/media/tietoa-kiinteistoalasta/faktaa-alasta/2014_kiinteistoalan-yhteiskunnallinen-ja-kansantaloudellinen-merkitys_nettires.pdf>. Viitattu 15.04.2019.

Rannikkoseutu (22.12.2015). Naantalin vanha paloasema. Saatavilla: <https://www.youtube.com/watch?v=-LJnyVOzzTcs>. Viitattu 15.04.2019.

SF Caravan Ry (13.01.2017). Wanhat Wehkeet Myllyjoki Camping Karstulasta ja SFC-Kuninkaanlähde Kankaanpäästä Vuoden 2016 Caravan-alueiksi. Saatavilla: <https://www.karavaanarit.fi/ajankohtaista/uutiset/wanhat-wehkeet-myllyjoki-camping-karstulasta-ja-sfc-kuninkaanlahde-kankaanpaasta-vuoden-2016-caravan-alueiksi/>. Viitattu 15.04.2019.

Sillanpää M. (22.01.2018). Pyhtääläismesenaatti osti Pantsun talon — kiistelty mopotalli voisi jatkaa kunnan pitämänä tutussa paikassa. Yle Uutiset. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-10035041>. Viitattu 15.04.2019.

Sivukari P. (20.5.2011). Vanha paloasema häviää senioripihan hyväksi. YLE Pohjois-Karjala. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-5362875>. Viitattu 15.04.2019.

Statistikmyndigheten SCB (21.02.2019). Folkmängden efter region, civilstånd, ålder och kön. År 1968 - 2018. Saatavilla: <http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101A/BefolkningNy/?rxid=09597464-6f4c-4dc8-9a8a-e9a060194ae5>. Viitattu 15.04.2019.

Suomalainen S. (05.06.2018). Vanhan paloaseman sireeni soi viimeisen kerran Kesälahdella. Karjalainen. Saatavilla: <https://www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-alueet/maakunta/item/184764-vanhan-paloaseman-sireeni-soi-viimeisen-kerran-kesalahdella>. Viitattu 15.04.2019.

Suomen Kuntaliitto (02.01.2019). Kuntanumerot ja kuntapohjaiset aluejaot. Saatavilla: <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/kuntanumerot-ja-kuntapohjaiset-aluejaot>. Viitattu 15.04.2019.

Sveriges Radio (13.11.2007). Lekvattnets skola läggs inte ner. Saatavilla: <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=93&artikel=1714627>. Viitattu 15.04.2019.

SVT Nyheter (31.01.2011). Röjdåfors – Misslyckat EU-projekt står öde. Saatavilla: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/varmland/rojdafors-misslyckat-eu-projekt-star-ode>. Viitattu 15.04.2019.

The Intergovernmental Panel on Climate Change (07.10.2018). Global Warming of 1.5 °C. Saatavilla: <http://www.ipcc.ch/report/sr15/>. Viitattu 25.10.2018.

Tilastokeskus. Kangasniemi. Saatavilla: <https://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/213.html>. Viitattu 08.04.2019.

Tilastokeskus. Karstula. Saatavilla: <https://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/226.html>. Viitattu 15.04.2019.

Tilastokeskus. Pyhtää - Pyttis. Saatavilla: <https://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/624.html>. Viitattu 15.04.2019.

Tilastokeskus (27.3.2009). Väestörakenne 2008. Saatavilla: <https://www.stat.fi/til/vaerak/2008/vaerak_2008_2009-03-27_fi.pdf>. Viitattu 15.04.2019.

Tilastokeskus (31.12.2018). Väestörakenne 31.12.2017. Saatavilla: <https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html>. Viitattu 15.04.2019.

Torsby kommun (30.05.2018). Vindbruksplan 2018. Saatavilla: <https://www.torsby.se/download/18.6299c564164fc9d5066592bb/1533651465263/Utl%C3%A5tande%20granskning.pdf https://www.torsby.se/download/18.6299c564164fc9d5066592bb/1533651465263/Utl%C3%A5tande%20granskning.pdf>. Viitattu 15.04.2019.

Torsby Kommun (19.01.2017). Some facts about Torsby. Saatavilla: <https://torsby.se/otherlanguages/otherlanguages/english/somefactsabouttorsby>. Viitattu 15.04.2019.

Turun VPK. Historia. Saatavilla: <http://www.turunvpk.fi/historia>. Viitattu 23.12.2018.

Törönen O. (16.11.2009). Padel houkuttelemaan kävijöitä uuteen monitoimihalliin. Yle Uutiset. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-5919433>. Viitattu 15.04.2019.

UKK Instituutti (04.12.2014). Ikääntyminen ja liikunta. Saatavilla: <http://www.ukkinstituutti.fi/tietoa_terveysliikunnasta/liikkumaan/aloittajan_liikuntaopas/ikaantyminen_ja_liikunta>. Viitattu 15.04.2019.

Visit Turku. Turun palon alkupaikka. Saatavilla: <https://www.visitturku.fi/turun-palon-alkupaikka_fi>. Viitattu 23.12.2018.

Värmlands Museum (14.06.2014). Nu är Torsby Finnskogscentrum i Lekvattnet invigt! Saatavilla: <http://www.mynewsdesk.com/se/varmlands_museum/pressreleases/nu-aer-torsby-finnskogscentrum-i-lekvattnet-invigt-1008184>. Viitattu 15.04.2019.

Weckström V. (02.09.2016) Neuvontamökillä kävi yli 1600 turistia. Kangasniemen Kunnallislehti. Saatavilla: <https://www.kangasniemenlehti.fi/2016/09/02/neuvontamokilla-kavi-yli-1600-turistia/>. Viitattu 15.04.2019.

World Architecture News. Saatavilla: <https://backstage.worldarchitecturenews.com/wanawards/project/torsby-finnskogscentrum/?source=categorywinners&mode=gallery&selection=winner>. Viitattu 11.11.2018.

Yle Uutiset Uusimaa (16.6.2009). Pohjan kunnantalo tyhjenee jälleen. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-5268340>. Viitattu 23.12.2018.

18.1 Kuvalähteet

Kaikki lähteissä mainitsemattomat kuvat ovat diplomityön tekijän ottamia. Diplomityössä käytettyihin kuviin on pyydetty luvat tekijänoikeuksien haltijoilta.

Johdanto & Tutkittavista kohteista

Kuva 1, sivu 8: Joutsi J. Ilmakuva Kangasniemestä. Saatavilla: <http://www.jukkajoutsi.com/kniemi25.html>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 2, sivu 9: Lindman Å. Torsby Finnskogcentrum.

Kuva 3, sivu 16: Aaltonen A. Finna. Lappeenrannan Teletalo.

Kuva 4, sivu 16: Strandén M. Yle. Lappeenrannan Teletalon purku.

Kuva 5, sivu 18: Lindman Å. Torsby Finnskogcentrum.

Torsby Finnskogcentrum

Kuva 6, sivu 20: Lindman Å. Torsby Finnskogcentrum.

Kuva 7, sivu 22: Lekvattnet, porten till Finnskogen. Lekvattnetin koulu ennen muutoksia. Saatavilla: <https://www.lekvattnet.se/skolor/lekvattnets-sista-skola/>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 8, sivu 24: Lekvattnet, porten till Finnskogen. Viimeiset oppilaat koulunsa edessä. Saatavilla: <https://www.lekvattnet.se/skolor/lekvattnets-sista-skola/>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 9, sivu 24: Lekvattnet, porten till Finnskogen. Liikuntasalin koripalloteline. Saatavilla: <https://www.lekvattnet.se/skolor/lekvattnets-sista-skola/>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 10, sivu 24: Lekvattnet, porten till Finnskogen. Vanha koulu ulkoa ennen muutoksia. Saatavilla: <https://www.lekvattnet.se/ovrigt/rapport-finnskogen/1-3/4-2/>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 11, sivu 24: Bornstein & Lyckefors. Liikuntasali tapahtuman aikaan. Saatavilla: <https://www.lekvattnet.se/turism/finnskogscentrat/nya-finnskogcentret-i-lekvattnet/>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 12, sivu 24: Lekvattnet, porten till Finnskogen. Kiviteos rakennuksen julkisivulla. Saatavilla: <https://www.lekvattnet.se/skolor/lekvattnets-sista-skola/>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 13, sivu 24: Bornstein & Lyckefors. Vanha koulu ulkoa ennen muutoksia. Saatavilla: <https://www.lekvattnet.se/turism/finnskogscentrat/nya-finnskogcentret-i-lekvattnet/>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 14, sivu 25: Lindman Å. Koulu ulkoa ennen muutoksia.

Kuva 15, sivu 26: Bornstein & Lyckefors (21.12.2016). Julkisivun rakennusvaihe. Creative Commons. Saatavilla: <http://www.mynewsdesk.com/se/bornstein-lyckefors/images/torsby-finnskogscentrum-728123.>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 16, sivu 26: Bornstein & Lyckefors. Finnskogcentrumin pienoismalli.

Kuva 17, sivu 26: Bornstein & Lyckefors. Finnskogcentrumin pienoismalli.

Kuva 18, sivu 26: Wermlands Nya Tidningen (27.03.2015). Finnskogcentrumin pienoismalli työmaalla.

Kuva 19, sivu 28: Bornstein & Lyckefors. Finnskogcentrumin pohjapiirustus.

Kuva 20, sivu 28: Bornstein & Lyckefors. Aksonometrinen piirustus Finnskogcentrumista.

Kuva 21, sivu 29: Bornstein & Lyckefors. Aksonometrinen väripiirustus Finnskogcentrumista.

Kuva 22, sivu 30: Lindman Å. Torsby Finnskogcentrumin julkisivun kuilu.

Kuva 23, sivu 30: Lindman Å. Torsby Finnskogcentrum pölkkyjulkisivu.

Kuva 24, sivu 30: Lindman Å. Torsby Finnskogcentrum julkisivun taustarakenteet.

Kuva 25, sivu 30: Lindman Å. Torsby Finnskogcentrum ulkoa.

Kuva 26, sivu 32: Lindman Å. Näyttelytilojen keskitila.

Kuva 27, sivu 32: Lindman Å. Näyttelytilojen kalustusta.

Kuva 28, sivu 32: Lindman Å. Näyttelytilojen kalustusta.

Kuva 29, sivu 32: Lindman Å. Torsby Finnskogcentrumin puisia sisätiloja.

Kuva 30, sivu 32: Lindman Å. Torsby Finnskogcentrumin puisia sisätiloja.

Kuva 31, sivu 33: Bornstein & Lyckefors. Kaavioita julkisivusta.

Kuva 32, sivu 34: Lindman Å. Torsby Finnskogcentrum ennen muutoksia.

Kuva 33, sivu 34: Lindman Å. Torsby Finnskogcentrum muutoksien jälkeen.

Pyroll Areena, Pyhtää

Kuva 34, sivu 35: Kiintola J. Pyroll Areenan pääkenttä.

Kuva 35, sivu 38: Kiintola J. Pyroll Areena ulkoa.

Kuva 36, sivu 40: Ristola L. (17.01.1969). Perunavaraston koilisjulkisivu. Pyhtään Rakennusvalvonta.

Kuva 37, sivu 40: Ristola L. (17.01.1969). Perunavaraston lounaisjulkisivu. Pyhtään Rakennusvalvonta.

Kuva 38, sivu 40: Ristola L. (17.01.1969). Perunavaraston leikkaus A-A. Pyhtään Rakennusvalvonta.

Kuva 39, sivu 41: Ristola L. (17.01.1969). Julkisivut luoteeseen ja kaakkoon. Pyhtään Rakennusvalvonta.

Kuva 40, sivu 41: Ristola L. (17.01.1969). Pohjapiirustus. Pyhtään Rakennusvalvonta.

Kuva 41, sivu 42: Karttunen O. (02.02.2009). Pohjapiirustus 1. kerros. Pyroll Areenan arkisto.

Kuva 42, sivu 42: Karttunen O. (02.02.2009). Pohjapiirustus 2. kerros. Pyroll Areenan arkisto.

Kuva 43, sivu 42: Karttunen O. (09.01.2008). Julkisivut kaakkoon ja luoteeseen. Pyroll Areenan arkisto.

Kuva 44, sivu 42: Karttunen O. (09.01.2008). Julkisivut koiliseen. Pyroll Areenan arkisto.

Kuva 45, sivu 42: Karttunen O. (09.01.2008). Leikkaus A-A. Pyroll Areenan arkisto.

Kuva 46, sivu 44: Ojansivu R. Vanha varasto korjausvaiheessa.

Kuva 47, sivu 44: Ojansivu R. Vanha varasto korjausvaiheessa.

Kuva 48, sivu 44: Ojansivu R. Yläkerran kuntoilusali.

Kuva 49, sivu 45: Ojansivu R. Pyroll Areenan avajaistilaisuus.

Kuva 50, sivu 46: Karttunen O. (08.06.2009). Sisäänkäynnin julkisivupiirustus.

Kuva 51, sivu 48: Ojansivu R. Uudet lämpöilmapumput.

Wanhat Wehkeet, Karstula

Kuva 52, sivu 52: Rönkkö E. (2013). Vanha perunajauhotehdas ulkoa.

Kuva 53, sivu 54: Saarijärven-Karstulan kansanterveystyön kunnan liikelaitos. Hakemus ThL 26 §:n mukaisen sijoituspaikan hyväksymiseksi. Pinta-alakaavio. Wanhojen Wehkeiden arkisto.

Kuva 54, sivu 54: Lasonen J., Välilehto M. Ilmakuva matkailualueesta.

Kuva 55, sivu 54: Sosiaalitilojen remontin ensimmäisen kerroksen pohjapiirustus. Wanhojen Wehkeiden arkisto.

Kuva 56, sivu 54: Sosiaalitilojen remontin toisen kerroksen pohjapiirustus. Wanhojen Wehkeiden arkisto.

Kuva 57:, sivu 55 Laitinen K. (28.07.1963). Pohjapiirustus perunatehtaan laajennoksesta. Karstulan rakennusvalvonta.

Kuva 58, sivu 56: Rakennussuunnittelu Erkki Parantainen. Ensimmäisen kerroksen pohjapiirustus vuoden 2011 muutoksista. Karstulan rakennusvalvonta.

Kuva 59, sivu 56: Matkailualue Wanhat Wehkeet (2013). Aluesuunnitelma matkailualueesta. Saatavilla: <https://www.ksml.fi/keski-suomi/Karstulan-Wanhoihin-Wehkeisiin-uutuuksia-turisteille/205848>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 60, sivu 56: Karstulan kunnanhallitus (2010). Kaavoituskatsaus 2010. Matkailueen asemakaava.

Kuva 61, sivu 58: Henttonen A. Vuonna 2011 rakennetut majoitustilat ulkoa.

Kuva 62, sivu 58: Parantainen E. (28.02.2011). Julkisivu Länteen. Karstulan rakennusvalvonta

Kuva 63, sivu 58: Parantainen E. (28.02.2011). Julkisivu Itään. Karstulan rakennusvalvonta

Kuva 64, sivu 58: Parantainen E. (28.02.2011). Julkisivu Etelään. Karstulan rakennusvalvonta

Kuva 65, sivu 60: Rönkkö E. (30.1.2014). Tehdastiloihin remontoitu keilahalli.

Kuva 66, sivu 60: Henttonen A. Museotiloja.

Kuva 67, sivu 60: Henttonen A. Museotiloja.

Kuva 68, sivu 61: Wanhat Wehkeet. Ilmakuva matkailualueesta. Saatavilla: <http://www.wanhatwehkeet.fi/camping>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 69, sivu 62: Wanhat Wehkeet. Majoitustila. Saatavilla: <http://www.wanhatwehkeet.fi/hotelli>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 70, sivu 62: Wanhat Wehkeet. Majoitustila. Saatavilla: <http://www.wanhatwehkeet.fi/hotelli>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 71, sivu 62: Wanhat Wehkeet. Keittiötilat. Saatavilla: <http://www.wanhatwehkeet.fi/hotelli>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 72, sivu 62: Wanhat Wehkeet. Kylpylätilat. Saatavilla: <http://www.wanhatwehkeet.fi/hotelli>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 73, sivu 62: Henttonen A. Kokoustilat.

Kuva 74, sivu 62: Henttonen A. Kylpylätilat.

Pohjan vanha kunnantalo, Raasepori

Kuva 75, sivu 66: YLE. Pohjan vanha kunnantalo ennen korjauksia. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-7149882>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 76, sivu 68: Fiskarsin museon kuvakokoelma. Ilmakuva Pohjan kunnantalosta.

Kuva 77, sivu 68: Tenkanen A. (07.1986). Pohjan kunnantalo 1980- luvulla.

Kuva 78, sivu 68: Heikkinen L. As Oy Raaseporin Sunpark. Myyntiesite. Aluesuunnitelma.

Kuva 79, sivu 70: Heikkinen L. As Oy Raaseporin Sunpark. Myyntiesite. Pohjapiirustus 2. kerros.

Kuva 80, sivu 70: Heikkinen L. As Oy Raaseporin Sunpark. Myyntiesite. Pohjapiirustus 1. kerros.

Kuva 81, sivu 70: Heikkinen L. As Oy Raaseporin Sunpark. Myyntiesite. Pohjapiirustus -1. kerros.

Kuva 82, sivu 72: Jaakkola H. Pohjan vanhan kunnantalon julkisivukorjaus.

Kuva 83, sivu 72: Jaakkola H. Pohjan vanhan kunnantalon julkisivukorjaus.

Kuva 84, sivu 72: YLE. Pohjan vanha kunnantalo ennen korjauksia. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-7149882>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 85, sivu 72: As Oy Raaseporin Sunpark. Pohjan vanha kunnantalo ulkoa.

Kuva 86, sivu 73: Heikkinen L. As Oy Raaseporin Sunpark. Myyntiesite. Julkisivupiirustus.

Kuva 87, sivu 73: Heikkinen L. As Oy Raaseporin Sunpark. Myyntiesite. 3d mallinnus.

Kuva 88, sivu 74: As Oy Raaseporin Sunpark. Allastila. Myyntiesite.

Kuva 89, sivu 74: As Oy Raaseporin Sunpark. Kuntosali. Myyntiesite.

Kuva 90, sivu 74: As Oy Raaseporin Sunpark. Keittiötila. Myyntiesite.

Kuva 91, sivu 74: As Oy Raaseporin Sunpark. Asuinhuoneisto. Myyntiesite.

Kuva 92, sivu 74: As Oy Raaseporin Sunpark. Asuinhuoneisto. Myyntiesite.

Kuva 93, sivu 76: As Oy Raaseporin Sunpark. Pohjan vanha kunnantalo ennen korjauksia.

Kuva 94, sivu 76: As Oy Raaseporin Sunpark. Pohjan vanha kunnantalo korjausten jälkeen.

Suomalaisten paloasemien historiaa

Kuva 95, sivu 80: Kangasniemen kunnallislehti (01.09.1983). Palopäällikkö Kari Raudanpää ja palomies Reijo Hakkarainen johtoauton edessä. Kangasniemen paloaseman arkisto.

Kuva 96, sivu 80: Kangasniemen kunnallislehti (01.09.1983). Johtoauton takaluukku. Kangasniemen paloaseman arkisto.

1900-luvulla rakennettujen paloasemien nykytilanne

Kuva 97, sivu 82: Nevalainen T. Miehikkälän vanha paloasema.

Kuva 98, sivu 82: Kaakonkulma. Miehikkälän paloaseman purku. Saatavilla: <https://www.kaakonkulma.fi/2019/01/11/miehikkalan-paloasema-vaistyy-katukuvasta-korsupuiston-tielta/>. Viitattu 09.05.2019.

Huittisten vanha paloasema

Kuva 99, sivu 84: Karru M. Huittisten vanhan paloaseman julkisivu.

Kuva 100, sivu 84: Karru M. Huittisten vanhan paloaseman torni.

Kuva 101, sivu 84: DIGI - Yleisten kirjastojen digitoimaa aineistoa. Huittisten vanha paloasema. Saatavilla: <https://digi.kirjastot.fi/items/show/123245>. Viitattu 10.05.2019.

Kuva 102, sivu 84: Karru M. Huittisten vanhan paloaseman julkisivu.

Kuva 103, sivu 84: Arkkitehtitoimisto Hannu. Galleria K:n pohjapiirustus.

Kuva 104, sivu 84: Karru M. Huittisten vanhan paloaseman häränsilmäikkuna.

Nakkilan vanha paloasema

Kuva 105, sivu 86: Holmi A. Paloaseman sisätiloja.

Kuva 106, sivu 86: DIGI - Yleisten kirjastojen digitoimaa aineistoa. Nakkilan paloasema. Saatavilla: <https://digi.kirjastot.fi/items/show/121955>. Viitattu 10.05.2019.

Kuva 107, sivu 86: Uusi-Seppä N. DIGI - Yleisten kirjastojen digitoimaa aineistoa. Nakkilan vanha paloasema, värikuva. Saatavilla: <https://digi.kirjastot.fi/items/show/121955>. Viitattu 10.05.2019.

Kuva 108, sivu 86: Holmi A. Paloaseman sisätiloja.

Nummen vanha paloasema

Kuva 109, sivu 88: Kaisa Liski LKV. Nummen vanha paloasema ulkoa.

Kuva 110, sivu 88: Kaisa Liski LKV. Nummen vanhan paloaseman sisätiloja.

Kuva 111, sivu 88: Kaisa Liski LKV. Nummen vanhan paloaseman nykyisiä panimotiloja.

Kuva 112, sivu 88: Kaisa Liski LKV. Ilmakuva vanhasta paloasemasta.

Kuva 113, sivu 88: Kaisa Liski LKV. Paloaseman panimon tiloja.

Naantalin vanha paloasema

Kuva 114, sivu 90: TTPL Oy tilitoimisto. Naantalin vanha paloasema ulkoa.

Kuva 115, sivu 90: Nevalainen T. Naantalin vanha paloasema.

Kuva 116, sivu 90: TTPL Oy tilitoimisto. Naantalin vanhan paloaseman ikkunoita.

Kuva 117, sivu 90: TTPL Oy tilitoimisto. Naantalin vanhan paloaseman sisätiloja.

Kuva 118, sivu 90: TTPL Oy tilitoimisto. Nykyisen tilitoimiston sisäänkäynti.

Kangasniemi - sodista nykypäivään

Kuva 119, sivu 92: Manninen A. (1953). Kangasniemen Historiaa I. Ilmakuva Kangasniemestä.

Kuva 120, sivu 94: Tilastokeskus. Kangasniemen väestötilanne.

Kangasniemen paloasema

Kuva 121, sivu 100: Peltola R. Kangasniemen paloasema alkuperäisessä muodossaan.

Kuva 122, sivu 100: Peltola R. Palopäällikkö Arvi Heiskanen paloautonsa edessä.

Kuva 123, sivu 102: Haapala V. (18.07.1949). Kangasniemen paloaseman alkuperäiset piirustukset. Kangasniemen rakennusvalvonta.

Kuva 124, sivu 102: Lennes V. (02.04.1948). Vaihtoehtoinen suunnitelma Kangasniemen paloasemasta. Kangasniemen rakennusvalvonta.

Kuva 125, sivu 104: Häkkinen P. (18.12.1963). Paloaseman ensimmäinen kerroksen pohjapiirustus. Kangasniemen rakennusvalvonta.

Kuva 126, sivu 104: Häkkinen P. (19.12.1963). Paloaseman toisen kerroksen pohjapiirustus. Kangasniemen rakennusvalvonta.

Kuva 127, sivu 104: Häkkinen P. (07.01.1964). Paloaseman asemapiirros. Kangasniemen rakennusvalvonta.

Kuva 128, sivu 106: Häkkinen P. (27.12.1963). Julkisivut länteen ja etelään. Kangasniemen paloaseman arkisto.

Kuva 129, sivu 106: Häkkinen P. (20.12.1963). Julkisivut itään ja pohjoiseen. Kangasniemen paloaseman arkisto.

Kuva 130, sivu 106: Häkkinen P. (19.12.1963). Leikkauspiirustukset. Kangasniemen paloaseman arkisto.

Kuva 131, sivu 107: Kangasniemen paloaseman arkisto. Näytös paloaseman edessä.

Kuva 132, sivu 107: Kangasniemen paloaseman arkisto. Näytös paloaseman edessä.

Kuva 133, sivu 107: Kangasniemen paloaseman arkisto. Paloasema 1960- luvulla.

Kuva 134, sivu 107: Joutsi J. Ilmakuva Kangasniemestä. Saatavilla: <http://www.jukkajoutsi.com/kniemi26.html>. Viitattu 09.05.2019.

Kuva 135, sivu 108: Kuitunen K. (29.08.1985). Ensimmäisen kerroksen pohjapiirustus. Kangasniemen rakennusvalvonta

Kuva 136, sivu 108: Kuitunen K. (09.09.1985). Toisen kerroksen pohjapiirustus. Kangasniemen rakennusvalvonta

Kuva 137, sivu 110: Kuitunen K. (10.04.1985). Julkisivu pohjoiseen. Kangasniemen rakennusvalvonta

Kuva 138, sivu 110: Kuitunen K. (10.04.1985). Julkisivu länteen. Kangasniemen rakennusvalvonta

Kuva 139, sivu 110: Kuitunen K. Julkisivu itään. Kangasniemen paloaseman arkisto

Kuva 140, sivu 110: Kuitunen K. Julkisivu etelään. Kangasniemen rakennusvalvonta

Kuva 141, sivu 110: Kangasniemen rakennesuunnittelu Lahikainen & Pynnönen (18.06.1986). Leikkauspiirustus. Kangasniemen rakennusvalvonta

Kuva 142, sivu 112: Länsi-Savo (03.01.1998). Kangasniemen paloaseman arkistosta.

Kuva 143, sivu 112: Kuitunen K. (05.04.1985). Leikkaus C-C. Kangasniemen rakennusvalvonta

Kuva 144, sivu 112: Kuitunen K. (05.04.1985). Leikkaus A-A. Kangasniemen rakennusvalvonta

Kuva 145, sivu 112: Kuitunen K. (05.04.1985). Leikkaus D-D. Kangasniemen rakennusvalvonta

Kuva 146, sivu 112: Kuitunen K. (05.04.1985). Leikkaus E-E. Kangasniemen rakennusvalvonta

Kuva 147, sivu 112: Kuitunen K. (05.04.1985). Leikkaus B-B. Kangasniemen rakennusvalvonta

Kuva 148, sivu 113: Kangasniemen paloaseman arkisto. Kangasniemen paloasema vuoden 1986 remontin aikana: kuva pohjoisesta.

Kuva 149, sivu 113: Kangasniemen paloaseman arkisto. Kangasniemen paloasema vuoden 1986 remontin aikana: kuva etelästä.

Kuva 150, sivu 113: Kangasniemen paloaseman arkisto. Kangasniemen paloasema vuoden 1986 remontin aikana: pohjamontun pumppaus.

Rantatori

Kuva 151, sivu 114: Kangasniemen paloaseman arkisto. Vanhan pirtin siirto jään yli.

Kuva 152, sivu 116: Keskisuomalainen (01.06.1984). Aluesuunnitelma rantatorista. Kangasniemen paloaseman arkisto.

Kuva 153, sivu 117: Kangasniemen karttapalvelu. Asemakaava rantatorin alueesta. Saatavilla: <https://kangasniemi.karttatiimi.fi/>. Viitattu 09.05.2019.

Arvottaminen

Kuva 154, sivu 132: Peltola R. Kangasniemen paloasema alkuperäisessä muodossaan.

Kuva 155, sivu 132: Kangasniemen paloaseman arkisto. Kangasniemen paloasema 1960- luvulla.

Kuva 156, sivu 132: Länsi-Savo (03.01.1988). Kangasniemen paloasema 1980-luvulla. Kangasniemen paloaseman arkisto.

Vaihtoehtoja toiminnalle

Kuva 157, sivu 136: Arkkitehtitoimisto SARC Oy. Hotelli Katajanokan käytävä.

Kuva 158, sivu 136: Arkkitehtitoimisto SARC Oy. Hotelli Katajanokka ulkoa.

Kuva 159, sivu 136: Chapelle A. Oulun vanha paloasema sisältä.

Kuva 160, sivu 136: Chapelle A. Oulun vanha paloasema ulkoa.

Kuva 161, sivu 136: Chapelle A. Oulun vanha paloasema sisältä.

Kuva 162, sivu 138: Kruunupuisto. Allastilat. Saatavilla: <http://www.visitpunkaharju.fi/kayntikohteet>. Viitattu 10.05.2019.

Kuva 163, sivu 140: Arkkitehtitoimisto ARK-Kantonen. Pieksämäen veturitallit. Saatavilla: <http://www.ark-kantonen.net/fi/kohteet/julkiset-kohteet/veturitallit-liike-ja-kulttuurikeskus/>. Viitattu 10.05.2019.

Kuva 164, sivu 140: Bilnäsin Ruukki. Kokoustila Piippu. Saatavilla: <http://billnas.fi/kokoustila-piippu/>. Viitattu 10.05.2019.

Kuva 165, sivu 140: Bilnäsin Ruukki. Kokoustila Johtoryhmä. Saatavilla: <http://billnas.fi/kokoustila-johtoryhma/>. Viitattu 10.05.2019.

Kuva 166, sivu 140: Bilnäsin Ruukki. Kokoustila Piirustuskonttori. Saatavilla: <http://billnas.fi/kokoustila-piirustuskonttori/>. Viitattu 10.05.2019.

Kuva 167, sivu 140: Bilnäsin Ruukki. Saunatilat. Saatavilla: <http://billnas.fi/saunatilat/>. Viitattu 10.05.2019.

Kuva 168, sivu 160: Joutsi J. Kangasniemen paloasema kesäiltana.

Kuva 169, sivu 160: Joutsi J. Kangasniemen paloasema talvella.